

ความแตกต่างระหว่างเพศในลักษณะที่พึงปรารถนาในคู่ครอง
ของวัยรุ่นตอนต้น และวัยรุ่นตอนปลาย

นางสาว กรุณา อารีพันธ์

โครงการทางจิตวิทยานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยา
คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2550

SEX DIFFERENCES IN MATE PREFERENCE OF EARLY AND LATE ADOLESCENCE

Miss Karuna Areepun

A Senior Project Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Bachelor of Science in Psychology

Faculty of Psychology
Chulalongkorn University
Academic Year 2007

4737405538 กรุณา อารีพันธ์ุ: ความแตกต่างระหว่างเพศในลักษณะที่พึงปรารถนาใน คู่ครอง ของวัยรุ่นตอนต้น และวัยรุ่นตอนปลาย (Sex Differences in Mate Preference of Early and Late adolescence) อ. ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร, 76 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือก คุณลักษณะของคู่ครอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นในการเลือก คุณสมบัติของคู่ครอง เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น และตอนปลาย จำนวนทั้งสิ้น 240 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง คือ การมีรายได้น้อยกว่า อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และรูปร่างหน้าตาดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)
2. คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย คือ ความเต็มใจที่จะลงทุน เพื่อบุตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)
3. คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายและผู้หญิงไม่แตกต่างกัน คือ การมีบุตรแล้ว, มีอารมณ์ขัน, เคยใช้ชีวิตคู่มาแล้ว, นับถือศาสนาต่างกัน และการเป็นคนที่ทำนรักเขาและเขารัก ท่าน
4. คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้ที่อยู่ในช่วง วัยรุ่นตอนต้น คือ ซื่อสัตย์และไว้ใจได้, เคยมีประสบการณ์ทางเพศมาแล้ว, เข้าอกเข้าใจกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$), การเป็นคนรักท่าน, บุคลิกภาพและลักษณะนิสัยคล้ายคลึงกัน มี ความรับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) และมีเชื้อชาติต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ($p < .05$)
5. คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและผู้ชายที่อยู่ใน วัยรุ่นตอนปลายไม่แตกต่างกัน คือ การมีอายุมากกว่า, การศึกษาสูงกว่า, หน้าที่การงานมั่นคง, มี ทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมคล้ายคลึงกัน, มีความมั่นคงทางอารมณ์, ทะเยอทะยานและอดสาหะ, สุภาพทางบ้านดี และเป็นที่ยอมรับของครอบครัว

6. คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น คือ การมีอายุมากกว่า, มีการศึกษาสูงกว่า, มีทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมคล้ายคลึงกัน, ทะเยอทะยานและอดทน, และมีความมั่นคงทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และการมีการศึกษาสูงกว่า, หน้าที่การงานมั่นคง, ฐานะทางบ้านดี และเป็นที่ยอมรับของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

7. การมีรายได้มากกว่า เป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นมากกว่าผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ในขณะที่การมีรายได้มากกว่าเป็นลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

8. การมีสุขภาพดี เป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นมากกว่าผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ในขณะที่การมีสุขภาพดีเป็นลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

9. คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาที่ทั้งผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายไม่แตกต่างกัน คือ การมีการศึกษาต่ำกว่า และสถานภาพทางสังคมสูง

หลักสูตร	วิทยาศาสตร์บัณฑิต	ลายมือชื่อนิสิต.....	กรกมล ยี่ริพันธ์
สาขาวิชา	จิตวิทยา	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....	ช.ร.
ปีการศึกษา	2550		

4737405538 KARUNA AREEPUN: SEX DIFFERENCES IN MATE PREFERENCE OF EARLY AND LATE ADOLESCENCE. PROJECT ADVISOR: Assoc. Prof. PRAPHAIPHUN PHOOMVUTHISARN, 76 pp.

The purpose of this research was to study gender and age differences in mate selection preferences. The instrument was mate selection preference questionnaire. Data were collected from male and female in early and late adolescence is totally 240 people.

Results are as follows:

1. Male are more willing than female to marry someone with these characteristics: earning less ($p < .001$) and physically attractive ($p < .05$).
2. Female are more willing than male to marry someone with these characteristics: willingness to invest in children ($p < .05$).
3. There are no significant differences between male and female preferences for these characteristics: having children, having sense of humor, had been married before, and understanding.
4. Late adolescence are more willing than early adolescence to marry someone with these characteristics: honesty and reliable, having sexual experience, understanding ($p < .001$), being the one who love you, similar personality and trait, responsible ($p < .01$), and having difference race ($p < .05$).
5. There are no significant differences between early and late adolescence preferences for these characteristics: being older, more educated, holding a steady job, similar attitudes/beliefs/values, emotionally stable, ambitious and industrious, more economic resources, and being accepted by family.
6. Late adolescence female are more willing than early adolescence female to marry someone with these characteristics: being older, similar attitudes/beliefs/values, ambitious and industrious, emotionally stable ($p < .001$), more educated, holding a steady job, more economic resources, and being accepted by family ($p < .01$).
7. Early adolescence male are more willing to marry those who have more earning than late adolescence male. The opposite is found in female ($p < .05$, $p < .01$).

8. Early adolescence male are more willing to marry those who have good health than early adolescence male . The opposite is found in female ($p < .05$, $p < .01$).

9. There are no significant differences between early and late adolescence male and female preferences for these characteristics: less educated, and high social status.

Program Bachelor of Science

Field of study Psychology

Academic year 2007

Student's signature..... *ကော့နာ အိဇာပုဂံ* (Koruna Areepun)

Advisor's signature..... *[Signature]*

กิตติกรรมประกาศ

โครงการทางจิตวิทยาฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือและดูแลอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้วิชาความรู้ คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ในการวิจัย ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และอาจารย์ สันทัต พรประเสริฐมานิต ที่ให้คำปรึกษาในด้านสถิติด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งจนโครงการฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณเพื่อนๆ ของผู้วิจัยที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นธุระในการเก็บข้อมูลบางส่วน

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ พี่เต้ะ คุณลุง พี่สาว จอย อุ่ม และเพื่อนๆ ของผู้วิจัยที่ได้ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา

กฤษฎา อารีพันธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภาษาไทย.....ค	ค
บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ.....จ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....ช	ช
สารบัญ.....ต	ต
สารบัญตาราง.....ฎ	ฎ
สารบัญรูป.....ฎ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....1	1
แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....2	2
วัตถุประสงค์ในการวิจัย..... 22	22
ขอบเขตการวิจัย..... 22	22
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....23	23
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....23	23
2 วิธีดำเนินการวิจัย	
กลุ่มตัวอย่าง.....24	24
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....25	25
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....25	25
การวิเคราะห์ข้อมูล.....26	26
3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....27	27
4 อภิปรายผลการวิจัย.....54	54
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ..... 66	66

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	10
ภาคผนวก.....	74

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ และช่วงวัย 24
2	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง..... 27
3	ค่ามัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนการเลือกคุณลักษณะของผู้ครอง จำแนกตามเพศและช่วงวัย..... 28
4	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการเลือกคุณลักษณะของผู้ครอง ของผู้ชายและผู้หญิง 31
5	ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม(Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะของผู้ครองที่มีการศึกษต่ำกว่า..... 34
6	ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม(Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะของผู้ครองที่มีอายุมากกว่า.....35
7	ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม(Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะของผู้ครองที่มีการศึกษาสูงกว่า.....37
8	ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม(Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะของผู้ครองที่มีรายได้มากกว่า.....39
9	ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม(Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะของผู้ครองที่มีหน้าที่การงานมั่นคง.....40

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
10 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม(Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะของผู้ครองที่มีทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมคล้ายคลึงกัน.....	42
11 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม(Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะของผู้ครองที่มีความมั่นคงทางอารมณ์.....	43
12 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม(Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะของผู้ครองที่มีสุขภาพดี.....	45
13 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม(Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะของผู้ครองที่มีสถานภาพทางสังคมสูง.....	47
14 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม(Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะของผู้ครองที่ทะเลาะทะเลาะกันและอดสูดสูด.....	48
15 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม(Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะของผู้ครองที่มีฐานะทางบ้านดี.....	50
16 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม(Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะของผู้ครองที่เป็นที่ยอมรับของครอบครัว.....	51

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะ การมีการศึกษาต่ำกว่า.....	34
2 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะ การมีอายุมากกว่า.....	35
3 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะ การมีการศึกษาสูงกว่า.....	37
4 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะ การมีรายได้มากกว่า.....	38
5 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะ การมีหน้าที่การงานมั่นคง.....	40
6 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะ การมีทัศนคติ, ความเชื่อ และค่านิยมคล้ายคลึงกัน.....	41
7 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะ การมีความมั่นคงทางอารมณ์.....	43
8 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะ การมีสุขภาพดี.....	45

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่	หน้า
9 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะ การมีสถานภาพทางสังคมสูง.....	47
10 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะ ทะเลเยตทยานและอุตสาหกรรม.....	48
11 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะ การมีฐานะทางบ้านดี.....	50
12 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะ การเป็นที่ยอมรับของครอบครัว.....	52

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนามนุษย์และในทุกสังคม มนุษย์จะต้องมีครอบครัวด้วยกันทั้งสิ้น ซึ่งจุดเริ่มต้นของครอบครัว คือ การที่ชายและหญิงที่มาจากคนละครอบครัวมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน และให้กำเนิดสมาชิกใหม่เพื่อเติบโตเป็น ประชากรของประเทศต่อไป ดังนั้นก่อนตัดสินใจแต่งงานชายและหญิงจะต้องมีพื้นฐานที่สำคัญที่สุด คือ " ความรัก " แต่ความรักอย่างเดียวก็ไม่อาจทำให้ชีวิตสมรสราบรื่นยาวนานได้ ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความรัก ซึ่งก็คือการเลือกคุณสมบัติของคู่ครอง ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของชีวิตสมรส เพราะการตัดสินใจในการเลือกคู่ครองนั้น เป็นการตัดสินใจที่สำคัญในชีวิตของคนเรา และผลจากการตัดสินใจในการเลือกคู่ครอง หมายถึง ความสุขความสมหวังหรือความล้มเหลวในชีวิตของคู่สมรส

การเลือกคู่ครองจึงเป็นเรื่องที่บุคคลทุกคนต้องเอาใจใส่อย่างจริงจัง เพราะผู้เลือกจะต้องรับผลของการเลือกนั้นตลอดไป และการก้าวสู่ชีวิตคู่ครั้งแรกถ้าผิดพลาด หนทางที่จะพบวิถีทางที่ถูกต้องในชีวิตจะน้อยลง นอกจากนั้นเราควรเลือกคู่ครองด้วยตนเอง เพราะเราจะต้องเป็นคนครองชีวิตคู่

ฉะนั้น ก่อนที่จะตัดสินใจแต่งงาน เราควรคิดอย่างรอบคอบและเตรียมตัวเตรียมใจให้พร้อม เพราะการเลือกบุคคลมาร่วมชีวิตเปรียบเหมือนการวางรากฐานที่มั่นคงหรือการตั้งต้นที่ดีในการใช้ชีวิตคู่ ซึ่งก็คือการประสบความสำเร็จในชีวิตไปแล้วครั้งหนึ่ง อีกทั้ง หากบุคคลแต่ละคนสามารถเลือกแต่งงานกับบุคคลที่เหมาะสมกับตนทุกด้านแล้ว โอกาสที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตสมรสย่อมมีมาก และเมื่อมีบุตรทำให้การอยู่ร่วมกันเป็นสภาพครอบครัว จะส่งผลให้เด็กที่เจริญเติบโตในครอบครัวแบบนี้จะมีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพ และปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีกว่าเด็กที่มีจากครอบครัวที่แตกแยกหรือพ่อแม่ไม่ลงรอยกัน เด็กจะมีความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง พร้อมทั้งจะดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น ไม่กลายเป็นเด็กมีปัญหา หรือสร้างปัญหาให้กับสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยรุ่นซึ่งนับว่าเป็นวัยที่วิกฤตวัยหนึ่ง มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และการคิด เป็นวัยที่แสวงหาตนและอุดมการณ์ มีความสับสนในการวางบทบาทของตนเองในสังคม ขาดทักษะและประสบการณ์ ขาดวุฒิภาวะ ขาดความเข้าใจในตนเอง หากได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมจาก

สังคมเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ เป็นกำลังในการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้ามั่นคงสืบไป

จะเห็นได้ว่า ปัญหาของการเลือกคู่ครองนี้มีความสำคัญยิ่งต่อวิถีชีวิตของปัจเจกบุคคล ดังสุภาษิตที่กล่าวว่า “ปลุกเร้าแนวคิดคิดจนเรื้อนทลาย” แต่ถ้ามีคู่มืออาจต้องคิดจนตัวตาย ผลสุดท้ายจะนำมาซึ่งปัญหาการหย่าร้างตามมา (พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2550) หรือเดินทางร่วมกันของการไม่เข้าใจในชีวิตคู่ และยิ่งส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยของครอบครัว และสังคมต่อไป

จากการทบทวนงานวิจัยและวิทยานิพนธ์หลายชิ้นพบว่าในแต่ละช่วงอายุ ระดับการศึกษา และเพศที่แตกต่างกัน มีผลต่อการเลือกคุณสมบัติของคู่ครองแตกต่างกัน ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะสำรวจความคิดเห็นของเพศชายและเพศหญิงในการเลือกคุณสมบัติคู่ครองโดยการเปรียบเทียบระหว่างวัยรุ่นตอนต้นกับวัยรุ่นตอนปลาย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการสำรวจว่าเพศ และช่วงวัยที่แตกต่างกันเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ทำให้การเลือกคู่ครองของบุคคลที่มีความคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกัน อย่างไร

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในเรื่องของการเลือกคู่ครองได้มีทฤษฎีและแนวคิดต่างๆที่อธิบายประเด็นนี้หลายทฤษฎี ได้แก่

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น

ความหมายของคำว่า “วัยรุ่น”

Rogers (1972) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นไว้ว่า วัยรุ่น (Adolescence) หมายถึง การก้าวไปสู่วุฒิภาวะ (To grow to maturity) ซึ่งมาจากรากศัพท์เดิมคือ “Adolescere” หมายความว่า เป็นวัยย่างเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่

Hurlock (1973) “วัยรุ่น” ตรงกับคำว่า “Adolescence” มีความหมายว่า “เจริญเติบโต” เด็กพัฒนามาจากการพึ่งพิงผู้ใหญ่ ไปสู่ความเป็นอิสระอย่างเห็นได้ชัดในทุกๆด้าน ต้องมีการพัฒนาการทั้ง 4 ด้านไปพร้อมๆกัน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

Dusek (1987) กล่าวว่า วัยรุ่น หมายถึง วัยที่เชื่อมต่อระหว่างการเป็นเด็กกับการเป็นผู้ใหญ่ที่ต้องปรับพฤติกรรมวัยเด็กไปสู่พฤติกรรมแบบผู้ใหญ่ที่สังคมนั้นยอมรับ

สุพัทธรา สุภาพ (2536) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นว่า เป็นวัยเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่เป็นวัยที่อยู่ระหว่างความเป็นเด็กกับผู้ใหญ่ เป็นวัยย่างเข้าสู่ความเป็นหนุ่มสาว

จากคำจำกัดความของคำว่า “วัยรุ่น” ที่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้กล่าวไว้ สรุปความหมายของคำว่าวัยรุ่นไว้ว่า เป็นวัยที่บุคคลพัฒนาจากความเป็นเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นระยะพัฒนาการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

พัฒนาการของวัยรุ่น

วัยรุ่น (Adolescent) เป็นวัยคาบเกี่ยวระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ วัยนี้ เด็กจะเติบโตขึ้นจากวัยเด็กแต่ก็ยังไม่เป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นจึงทำให้เด็กวัยรุ่นเกิดความสับสนในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งจะนำมาซึ่งปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาทางอารมณ์ ปัญหาทางสัมพันธภาพในครอบครัว เป็นต้น

Stanley Hall(1904 อ้างถึงใน Muuss R.E.,1962) เรียกวัยรุ่นว่าเป็นวัย “พายุบูแคม”(Storm and Stress) ซึ่งวัยรุ่นจะมีอารมณ์สับสนไปมา มีอารมณ์รุนแรงเปลี่ยนไปมาไม่แน่นอน นอกจากนี้ยังเป็นวัยที่ต้องการความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำในการปฏิบัติเพราะเด็กวัยนี้ยังขาดประสบการณ์ความรอบคอบ ความรอบรู้อีกมาก ถ้าผู้ใหญ่ให้ความช่วยเหลือแนะนำอย่างถูกต้องและเหมาะสม เด็กก็เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีคุณภาพต่อไป

จากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ Freud (1963) เชื่อว่า ความต้องการทางร่างกายเป็นความต้องการตามธรรมชาติของคน ซึ่งเหมือนกับสัตว์ประเภทอื่น ๆ ความต้องการนี้เป็นพลังชีวิต ทำให้คนแสวงหาความสุขความพอใจจากส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย (Zone) ที่แตกต่างกันไปตามวัย พัฒนาไปเป็นขั้นตอนตามลำดับ เริ่มต้นจากแรกเกิดจนถึงสิ้นสุดในวัยรุ่น พัฒนาการนี้เรียกว่า “Psychosexual developmental stage” ปรอยด์ได้อภิปรายถึงขั้นตอนทั้ง 5 ดังต่อไปนี้

1. ขั้นแสวงหาความสุขจากอวัยวะปาก (Oral stage) ช่วงนี้โดยประมาณตั้งแต่คลอดจนถึง 18 เดือน ทารกมีความสุขในชีวิตโดย ทำกิจกรรมต่าง ด้วยปาก เช่นการดูด เคี้ยว กัด เล่นด้วยเสียง
2. ขั้นแสวงหาความสุขจากอวัยวะทวารหนัก (Anal stage) ช่วงนี้อายุโดยประมาณตั้งแต่ 18 เดือน ถึง 3 ปี เป็นช่วงที่ทารก หาความสุข โดยทำกิจกรรมที่ใช้ทวารหนัก
3. ขั้นแสวงหาความสุขจากอวัยวะเพศปฐุมภูมิ (Phallic stage) ช่วงนี้อายุโดยประมาณตั้งแต่ 3 ถึง 6 ปี เด็กมีความพึงพอใจ ทำกิจกรรมที่เนื่องด้วยอวัยวะเพศ เช่น เล่นกับอวัยวะเพศของตน เด็กเลียนแบบผู้ใหญ่เพศเดียวกับตน ซึ่งตนรู้สึกรัก ใกล้ชิดสนิทสนม โดยเด็กชายจะรักใคร่ และหวงแหนแม่ จึงเกิดความรู้สึกอิจฉา และเป็นปรีภัยกับพ่อในขณะที่เด็กหญิงจะรักใคร่และหวง แหนพ่อ จึงรู้สึกอิจฉาและเป็นศัตรูกับแม่ เรียกปรากฏการณ์นี้ว่า เป็นปมออดิพล(Oedipus Complex) ในเด็กชาย และปมอีเลคต้า (Electra Complex) ในเด็กหญิง ช่วงนี้ปรอยด์เชื่อว่าเป็นช่วงเวลาวิกฤต (Critical period)

สำหรับเลียนบทบาททางเพศให้คล้ายตามเพศของตนเอง เลียนบทบาททางเพศ เด็กเริ่มพัฒนาความก้าวร้าว, อยากรเป็นตัวของตัวเอง และเริ่มแสวงหาคัดลักษณะตนเอง (Self Identity)

4. ขั้นแสวงหาความสุขจากสิ่งแวดลอมรอบตัว (latency stage) ช่วงนี้คอยู่ระหว่างอายุประมาณ 6 ถึง 11 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาพัก พัฒนาทักษะใหม่ (plateau) พัฒนาการส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเป็นไปอย่างเชื่องช้า เมื่อเทียบกับช่วงเวลาที่ผ่านมา ระยะเวลาเด็กเริ่มพัฒนาชีวิตสังคมนอกครอบครัว ดังนั้นจึงแสวงหาความพึงพอใจ จากการติดต่อ กับผู้คนรอบตัวและเพื่อนร่วมวัย เพื่อนสนิทจะเป็นคนเพศเดียวกันมากกว่าคนต่างเพศ ทั้งนี้เป็นการสืบเนื่องจาก การเลียนและ เรียนบทบาททางเพศต่อออกไปจากขั้นที่ 3

5. ขั้นแสวงหาความสุขจากแรงกระตุ้นของทุติยภูมิทางเพศ (Genital stage) เด็กอายุประมาณ 12 ถึง 20 ปีย่างเข้าสู่วัยรุ่น และเริ่มเป็นผู้ใหญ่ ลักษณะทุติยภูมิทางเพศบรรลุวุฒิภาวะสมบูรณ์ทำงานได้เต็มที่ (เช่น เด็กหญิงมีประจำเดือนหน้าอกขยาย รังไข่ผลิตไข่ เพื่อสืบพันธุ์ เด็กชายถึงวัยผลิตน้ำอสุจิ ฯลฯ) ระยะเวลาวัยรุ่นจะมีความพึงพอใจที่ได้รับจากส่วนต่างๆของร่างกาย ร่างกายจะทำงานประสานกันเป็นอย่างดี พร้อมทั้งจะสร้างผลผลิตลูกหลานต่อไป ในช่วงนี้เด็กวัยรุ่นจะได้รับอิทธิพลจากฮอร์โมนที่หลั่งออกมาจากต่อมใต้สมอง(Pituitary Gland) อันมีผลทำให้ วัยรุ่นเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนเพศ ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและเกิดแรงขับทางเพศ (sex drive) ซึ่งมีผลทำให้วัยรุ่นมีความสนใจในเพศตรงข้าม หรืออาจเกิดความรู้สึกชอบพอและแสดงอารมณ์ทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ หรือเพศเดียวกัน ต้องการมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม เด็กทั้งสองเพศมีความพอใจ คบหาสมาคม รักใคร่ผูกพันกับเพื่อนต่างเพศ ขณะเดียวกันก็พยายามประพฤติดนินให้สมบทบาททางเพศ โดยเลียนแบบคนเพศเดียวกัน และเมื่อมีความรู้สึกต้องการทางเพศ วัยรุ่นจึงอาจมีพฤติกรรมความสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง และจากการเปลี่ยนแปลงของระบบสรีระของวัยรุ่นยังทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ มักมีอารมณ์ฉุนเฉียว โกรธง่าย เกิดความเครียด วิตกกังวล และคับข้องใจ ต้องการอิสระจากการพึ่งพาของบิดา มารดา

ทฤษฎี Psychosocial Theory ของ Erik H. Erikson (1993) อธิบายถึงลักษณะของการศึกษาไปข้างหน้า โดยเน้นถึงสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของคน ซึ่งในแต่ละขั้นของพัฒนาการนั้นจะมีวิกฤติการณ์ทางสังคม (social crisis) เกิดขึ้น การที่ไม่สามารถเอาชนะหรือผ่านวิกฤติการณ์ทางสังคมในขั้นหนึ่ง ๆ จะเป็นปัญหาในการเอาชนะวิกฤติการณ์ทางสังคมในขั้นต่อมา ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพตามแนวคิดของ Erikson แบ่งพัฒนาการด้านจิตสังคมของบุคคลเป็น 8 ระยะเวลา ดังนี้

1. ระยะเวลาทารก (Infancy period) อายุ 0-2 ปี ใ้วางใจและไม่ใ้วางใจผู้อื่น (Trust vs Mistrust) ในระยะขวบปีแรกทารกจะต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นในการดูแลเอาใจใส่ทุกด้าน ตลอดจนความรัก และสอนให้ทารกพบกับสิ่งเร้าใหม่ ๆ กอดรัดสัมผัสสัมผัสพูดคุยเล่นด้วยตลอดเวลา โดยเฉพาะในวัยนี้ทารกจะมีความรู้สึกไวมากที่บริเวณปาก เมื่อได้ดูดนม ได้อาหาร ได้รับสัมผัสอันอ่อนโยน อบอุ่น ได้รับความรัก ความพอใจทั้งทางร่างกายและอารมณ์แล้ว ทารกก็เรียนรู้ที่จะใ้วางใจในสิ่งแวดล้อมอันได้แก่แม่ของตนเองเป็นคนแรก ในทางตรงข้าม ถ้าหากความต้องการไม่ได้รับการตอบสนองแล้ว ทารกจะมีอาการ หงุดหงิด ไม่ใ้วางใจผู้ใดหรือสิ่งของใด ๆ ทั้งสิ้น ทั้งนี้รวมถึงการไม่ใ้วางใจตนเองด้วย

2. ระยะเวลาวัยเตาะแตะ (Toddler period) อายุ 2-3 ปี ที่มีความเป็นอิสระกับความละอายและสงสัย (Autonomy vs Shame and doubt) วัยนี้เด็กเริ่มเรียนรู้ที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง หากได้รับการสนับสนุนและกระตุ้นให้เด็กได้กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตามสมควร เด็กจะมีการพัฒนาตัวเองไปในลักษณะที่มีโอกาสเลือกสิ่ง และอยู่ในระเบียบวินัยไปในตัว ในทางตรงข้ามถ้าพ่อแม่เคร่งครัด เจ้าระเบียบ ให้เด็กอยู่ในระเบียบตลอดเวลาหรือเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป (over protective) ไม่ยอมรับสิ่งที่เด็กทำขึ้นมาด้วยตนเอง เด็กจะพัฒนาตัวเองไปในรูปแบบที่ไม่แน่ใจในตนเองหรือไม่กล้าที่จะทำอะไรด้วยตนเองอยู่ตลอดเวลา

3. ระยะเวลาก่อนวัยเรียน (Preschool period) อายุ 3-6 ปี มีความคิดริเริ่มกับความรู้สึกผิด (Initiative vs Guilt) เป็นระยะที่เด็กมีการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง มีความสัมพันธ์กับเพื่อนที่โรงเรียน เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง มีความอยากรู้อยากเห็น ชอบลองอะไรใหม่ ๆ ชอบเล่นก่อสร้างอะไรขึ้นมาตามความคิดของตน และในขั้นนี้เด็กจะย่างขึ้นสู่ความรู้สึกไวในบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ ฉะนั้น เด็กจะติดอยู่ที่ปมอดดิปูลัส ถ้าเด็กได้รับความรักความเข้าใจและได้รับการสนับสนุนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ จากทั้งพ่อและแม่ เด็กย่อมมีความมั่นใจในตนเอง กล้าซักถาม มีความคิดริเริ่ม แสดงความเยาะคายในการแก้ปัญหาและพร้อมที่จะเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ ตรงกันข้าม ถ้าพ่อแม่เข้มงวดควบคุมความประพฤติตลอดเวลา เด็กจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองทำผิดเมื่อพยายามทำอะไรด้วยตัวของตัวเอง

4. ระยะเวลาวัยเรียน (School period) อายุ 6-12 ปี เอาใจเขางานกับความมีปมด้อย (Industry vs Inferiority) ระยะเวลาที่เด็กเรียนรู้ที่จะสร้างสรรค์ มีความคิดและพยายามทำกิจกรรมด้วยตัวเอง หากได้รับการสนับสนุนก็ย่อมทำให้เด็กมีการพัฒนาบุคลิกภาพและความมานะเพียรพยายามที่จะแสวงหาสิ่งที่ท้าทายความสามารถ สติปัญญา แต่หากเหตุการณ์เป็นไปในทางตรงกันข้าม จะทำให้เด็กมีความรู้สึกต่ำต้อยด้อยค่า อาจต้องถอยกลับไปสู่วัยทารกอีกเพื่อหลีกเลี่ยงภาวะอันต้องรับผิดชอบ

5. ระยะเวลาวัยรุ่น (Adolescent period) อายุ 12-20 ปี การเข้าใจเอกลักษณ์ของตนเองกับไม่เข้าใจตนเอง (Identity vs role confusion) มีการมองตน และเห็นตนเองตามผู้อื่นเห็น เรียนรู้และยอมรับความสามารถของตน เลือกเอาความเป็น "ตน" เหมือนตัวละคร เลือกสวมหน้ากาก ซึ่งตนจะ

แสดงบทบาทได้เหมาะสม และเป็นระยะที่เริ่มสนใจเรื่องเพศ เข้าไปผูกพันกับสังคมและต้องการ ตำแหน่งทางสังคม ความรู้สึกเป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเอง เข้าใจเอกลักษณ์ของตนเอง รู้ว่าตัวเอง ต้องการอะไร มีความเชื่ออย่างไร และตนเองเป็นใคร หากไม่สามารถรวบรวมประสบการณ์ในอดีตได้ ก็ จะไม่สามารถเข้าใจตัวเอง เกิดความสับสน และความขัดแย้ง

6. ระยะเวลาผู้ใหญ่ตอนต้น (Early adult period) อายุ 20-40 ปี ความใกล้ชิดสนิทสนมกับ ความรู้สึกเปล่าเปลี่ยว (Intimacy vs Isolation) ระยะเวลาเริ่มมีการนัดหมาย การแต่งงาน และชีวิต ครอบครัว หรือทำงานกับผู้อื่นได้ หากสามารถบรรลุอัตลักษณ์ของตนเอง ก็จะสามารถสร้างและ แลกเปลี่ยนความสัมพันธ์อย่างสนิทสนมกับบุคคลอื่น หากไม่สามารถประสบความสำเร็จในการ แสวงหาแนวทางแห่งตนก็จะไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับบุคคลอื่น ๆ ได้ มักจะ รู้สึกเหงา เปล่าเปลี่ยว ไม่รู้จะพึ่งพาใคร

7. ระยะเวลาผู้ใหญ่ (Adult period) อายุ 40-60 ปี การอนุเคราะห์ที่เกื้อกูลกับการพะว้าพะวงแต่ ตัวเอง (Generativity vs Self-Absorption) เป็นระยะที่บุคคลหันมาสนใจกับโลกภายนอก ริเริ่ม สร้างสรรค์งานต่าง ๆ เพื่อสังคม คิดถึงผู้อื่น ไม่โลกหรือเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว บุคคลที่ไม่สามารถทำเช่นนี้ ได้จะมีความรู้สึกคิดถึง หมกมุ่นอยู่กับตนเอง เป็นคนที่เอาตนเองเป็นศูนย์กลาง มีชีวิตอย่างไรมีความสุข

8. ระยะเวลาสูงอายุ (Aging period) อายุประมาณ 60 ปีขึ้นไป ความมั่นคงทางจิตใจกับความ ลึกลับ (Integrity vs Despair) วัยนี้เป็นวัยสุขุม รอบคอบ ฉลาด บุคคลจะยอมรับความเป็นจริงของ ชีวิต ระลึกถึงความทรงจำในอดีต หากประสบความสำเร็จในอดีตก็จะรู้สึกไว้วางใจผู้อื่นและตนเอง มี ความมั่นคงทางจิตใจ ภูมิใจต่อการบอกเล่าเกี่ยวกับประสบการณ์ในชีวิตให้บุตรหลานฟัง ตรงกันข้าม หากบุคคลต้องประสบกับความล้มเหลวและความผิดหวังในอดีต จะเกิดความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวังใน ชีวิต รู้สึกคับข้องใจ และไม่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

และจากแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการมนุษย์ Psychosocial developmental stage ของ Erik H. Erikson(1993) พุฒถึงวัยรุ่นว่าเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงจากเด็กเข้าสู่ผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ นับเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ซึ่งเป็น ระยะเวลาที่มนุษย์มีความสับสนทางจิตใจมากที่สุดยิ่งกว่าวัยอื่นๆ วัยนี้เป็นวัยที่ Erikson เชื่อว่า เป็น วัยของการค้นหาเอกลักษณ์แห่งตนเพื่อจะรู้ความเป็นตนและใช้ในการวางแผนชีวิตต่อไปในอนาคต ซึ่งระยะของการแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเองนี้ Erikson เรียกว่าเป็น identity crisis หรือวิกฤตการณ์ แห่งการแสวงหาเอกลักษณ์ ดังนั้น การที่เด็กวัยรุ่นพยายามค้นหาเอกลักษณ์แห่งตน จึงทำให้เด็ก วัยรุ่นมีนิสัยความชอบเป็นอิสระ ชอบทดลอง ต้องการเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจก่อให้เกิด พฤติกรรมของการชอบแสวงหาประสบการณ์ ในช่วงนี้วัยรุ่นจะพยายามสร้างจุดเด่นให้ตัวเองเพื่อให้

เป็นที่สนใจและยอมรับจากเพศตรงข้าม การมีแฟนหรือการมีความรักใคร่ชอบพอกับคนพิเศษ จึงเป็นการสนองความต้องการอีกด้านหนึ่งที่สำคัญต่อจิตใจของวัยรุ่น

นอกจากนี้ นักจิตวิทยาหลายท่าน (ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร, 2530; Elkind & Weiner, 1978 อ้างถึงใน ณัฐนันท์ คงคาหลวง, 2548) อธิบายถึงลักษณะสำคัญของวัยรุ่นว่า จะมีพฤติกรรมที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง(Egocentrism) เป็นวัยที่มีพัฒนาการของเอกลักษณ์แห่งตน (Erikson, 1968 อ้างถึงใน ณัฐนันท์ คงคาหลวง, 2548) และรับรู้ว่าตนเองมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity) ที่แตกต่างไปจากคนอื่น และเชื่อว่าตนเองได้รับยกเว้นจากกฎเกณฑ์บางอย่าง มีความคิดว่าผลลัพธ์ทางด้านลบในการกระทำพฤติกรรมต่างๆ สามารถเกิดขึ้นกับคนอื่นได้ แต่จะไม่เกิดขึ้นกับตนเอง (Invulnerability) (Erikson, 1983; Snyder, 1997; Bee & Boyd, 2002 อ้างถึงใน ณัฐนันท์ คงคาหลวง, 2548)

จะเห็นได้ว่า วัยรุ่นอยู่ในระยะของการพัฒนาความมีเอกลักษณ์กับความสับสนในเอกลักษณ์ การที่สังคมไม่กำหนดบทบาทที่แน่นอนให้กับวัยรุ่นจะทำให้เกิดความสับสนในบทบาทหน้าที่ของตนเองและจะนำไปสู่การขัดขวางพัฒนาการเกี่ยวกับความคิดรวบยอดของตนเองและการหาเอกลักษณ์ นอกจากนี้วัยรุ่นยังมีการปรับตัวมากมายเพราะต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้น เช่น ปรับตัวต่อรูปร่างที่เปลี่ยนแปลง ปรับตัวเข้ากับสังคมผู้ใหญ่ เพื่อน หรือเพศตรงข้าม ตลอดจนการวางแผนชีวิตในอนาคต ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดความกังวล เครียด ความไม่ประสบความสำเร็จในการปรับตัว ทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ปัญหาทางอาชญากร ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาทางเพศ เป็นต้น (ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร, 2530)

สังคมแต่ละแห่งกำหนดระยะเวลาวัยรุ่นไม่เท่ากัน สำหรับในสังคมไทยระยะวัยรุ่น จะเริ่มตั้งแต่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย คือ ฮอร์โมนในร่างกายเริ่มเข้ามามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายด้านอื่นๆ อยู่ในช่วงประมาณอายุ 13 ปี ส่วนระยะที่สิ้นสุดวัยรุ่น คือ ระยะเวลาที่เด็กจบการศึกษา เริ่มมีงานทำเป็นอิสระทางเศรษฐกิจจากบิดาและมารดา ซึ่งระยะนี้อยู่ในช่วงอายุประมาณ 21 ปี ระดับอายุที่แบ่งวัยในงานวิจัยของต่างประเทศนั้น อาจไม่สอดคล้องกับวัยรุ่นไทย ฉะนั้น ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร (2530 อ้างถึงใน ประไพ การระเกตุ, 2546) จึงแบ่งระยะวัยรุ่นออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะวัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescent) ระยะนี้เป็นระยะที่เด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น อยู่ในช่วงอายุ 13-15 ปี วัยรุ่นระยะนี้จะเห็นช่วงของการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงต่อสภาพร่างกายที่เปลี่ยนไป พฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นระยะนี้จึงมุ่งเข้าหาตนเอง มีความสนใจในรูปร่างของตน พึ่งพิงพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายต่างๆที่เกิดขึ้น ทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ภายนอกและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางเพศ

2. ระยะเวลาวัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescent) ระยะเวลาวัยรุ่นตอนกลางอยู่ในช่วงอายุประมาณ 15-18 ปี วัยรุ่นระยะนี้เป็นระยะที่ทำการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆได้แล้ว ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทั้งในร่างกายน จิตใจ และความนึกคิดของวัยรุ่นระยะนี้จะมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เด็กระยะนี้จะพุ่งความสนใจ เพื่อค้นหาเอกลักษณ์แห่งตน ฉะนั้นพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นระยะนี้จะชอบอิสระ ชอบทดลอง และต้องการเป็นตัวของตัวเอง โดยมีทัศนคติและค่านิยมของตนเอง ตลอดจนมีการวางแผนในอนาคต นอกจากนั้น ระยะนี้เด็กยังเริ่มมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามอีกด้วย

3. ระยะเวลาวัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescent) เป็นระยะเวลาวัยรุ่นช่วงสุดท้ายก่อนที่จะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ระยะนี้จะอยู่ในช่วงอายุ 18-21 ปี เป็นระยะที่เด็กวัยรุ่นเริ่มจัดรูปแบบของตนเอง เริ่มมีการฝึกความชำนาญในสายอาชีพของตนที่มุ่งหวังจะทำในอนาคต รู้จักตนเองและสามารถเชื่อมโยงบทบาทหน้าที่ของตนเองให้เข้ากับสังคมใหม่ที่ตนอยู่ รู้คุณค่าชีวิต และสร้างจุดหมายของชีวิต ในระยะนี้การพัฒนาของวัยรุ่น เริ่มเข้าสู่วุฒิภาวะอย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งมักมีการพัฒนาทางด้านจิตใจมากกว่าทางร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านเกี่ยวกับความนึกคิดและปรัชญาชีวิต

สรุปได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากเด็กไปเป็นผู้ใหญ่ มีการเจริญเติบโตโตไปสู่ความมีวุฒิภาวะทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยถือเอาความพร้อมและวุฒิภาวะทางเพศเป็นจุดเริ่มต้น และจะสิ้นสุดลงเมื่อมีความพร้อมและวุฒิภาวะทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ และระยะของวัยรุ่นสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะเวลาวัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescent)	อายุ 13 – 15 ปี
ระยะเวลาวัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescent)	อายุ 15 – 18 ปี
ระยะเวลาวัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescent)	อายุ 18 – 21 ปี

- พัฒนาการทางด้านร่างกาย

ลักษณะเฉพาะทางกายของเด็กวัยรุ่น มีลักษณะเด่น 2 ประการ คือ อัตราการเพิ่มอย่าง “รวดเร็ว” ของส่วนสูงและน้ำหนัก และการเพิ่มขนาดและหน้าที่ของอวัยวะ

ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของวัยรุ่นหญิงและชายมีอัตราที่แตกต่างกัน เด็กหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเด็กชายประมาณ 1.5 - 2 ปี โดยเด็กหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นประมาณอายุ 10-12 ปี และเด็กชายจะเข้าสู่วัยรุ่นประมาณอายุ 13-15 ปี

โดยพัฒนาการทางร่างกายของวัยรุ่นตอนต้น จะเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายมาก จึงมีความคิดหมกมุ่นกังวลกับการเปลี่ยนแปลง ทำให้อารมณ์หงุดหงิดแปรปรวนง่าย การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่เห็นได้ชัด คือ ฮอริโมนที่เกี่ยวกับการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นมาก ทำให้เด็กเติบโตสูงอย่างรวดเร็ว รู้สึกว่าตนเองมีรูปร่างเก้งก้าง น่ารำคาญ ทำให้วัยรุ่นเกิดความไม่มั่นใจในตนเอง นอกจากนี้

การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายยังมีผลต่อการสร้างบุคลิกภาพในวัยนี้ได้ เนื่องจากการโตเร็วเกินไปหรือช้าเกินไป ทำให้แตกต่างจากเพื่อนส่วนใหญ่ มีผลกระทบต่อภาพพจน์ของตนเอง ความรู้สึกและความนึกคิดของวัยรุ่น (กรมสุขภาพจิต, 2542 อ้างถึงใน ประไพ การะเกตุ, 2546) เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลาย จะเริ่มเข้าสู่วุฒิภาวะอย่างสมบูรณ์แบบ จะมีการพัฒนาทางร่างกายมากกว่าจิตใจ

- พัฒนาการทางด้านอารมณ์

อารมณ์จะมีบทบาทต่อวัยรุ่นเป็นอย่างมาก ดังคำเปรียบที่ว่า วัยรุ่น คือ “ วัยพายุบูแคม” (Storm and Stress) โดยสามารถเห็นลักษณะของอารมณ์ที่ชัดเจนขึ้น เช่น รัก ชอบ โกรธ เกลียด หลงใหล สับสน และหงุดหงิด เป็นต้น วัยรุ่นส่วนใหญ่จะมีอารมณ์รุนแรง อ่อนไหว เปลี่ยนแปลงง่าย ทำให้ถูกยั่วยุหรือชักจูงให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ง่าย เป็นช่วงที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ชอบสนุกสนาน ฟุ้งฟุ้งตนเองสูง ตัดใจการมีความมั่นคง ละมีความต้องการเป็นอิสระ (Roger, 1972 อ้างถึงใน ศิริพิชญ์ กฤษณะเศรณี, 2546) นอกจากนี้วัยรุ่นยังเริ่มมีความรักและความต้องการทางเพศ ซึ่งทำให้วัยรุ่นเริ่มมีความสนใจต่อเพศตรงข้าม โดยเฉพาะในช่วงวัยรุ่นตอนต้น นอกจากนี้อารมณ์รักในวัยรุ่นจะรุนแรง ทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าผิดหวังในความรักก็จะมีอาการเครียดได้อย่างมากมาย ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายจะมีความวิตกกังวลในเรื่องชีวิตเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ (ศิริพิชญ์ กฤษณะเศรณี, 2546)

- พัฒนาการทางด้านสังคม

การเข้าสังคมของวัยรุ่นจะกว้างขวางขึ้น กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมาก เด็กวัยรุ่นจะเห็นห่างจากครอบครัว เพราะต้องการความเป็นอิสระ นอกจากนั้นวัยรุ่นจะรวมกลุ่มกับเพื่อน และเลียนแบบบุคคลที่ตนชื่นชอบ มีความคิดเป็นของตนเอง อยากเป็นตัวของตัวเอง ชอบอิสระ ไม่ค่อยเชื่อฟังใคร ยกเว้นเพื่อนในกลุ่มเดียวกัน วัยรุ่นจะสร้างค่านิยม ความเชื่อ และความคิดคล้ายกันในกลุ่ม พฤติกรรมของวัยรุ่นส่วนใหญ่จึงเป็นการทำตามเพื่อน และต้องการการยอมรับในกลุ่ม มีการสนิทสนมกับเพศตรงข้ามและเริ่มจับกันเป็นคู่ๆ กล่าวโดยสรุป ลักษณะทางสังคมของเด็กวัยรุ่นมีลักษณะเด่น 2 ประการ คือ เด็กวัยรุ่นจะมีความสัมพันธ์กับเพื่อนจนยึด “เพื่อนเป็นหลัก” และ “เริ่มมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ”

- พัฒนาการทางด้านสติปัญญา

วัยรุ่นจะชอบเรียนรู้ด้วยการลองผิดลองถูก จึงเป็นวิธีการที่ทำให้พบปัญหา ได้คิดวิธีแก้ไข ปัญหาจนกว่าจะเป็นที่พึงพอใจ เป็นช่วงเวลาที่มีความกระตือรือร้น มีความสามารถเพิ่มขึ้นหลาย

อย่าง สามารถใช้ความคิดอย่างมีเหตุมีผล แสดงความสามารถในการอธิบายแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักสังเกตความรู้สึกของคนอื่น และรู้จักปรับตัว ในช่วงวัยรุ่นตอนกลางจะมีความเพื่อนอยู่แต่มีความเป็นนามธรรมมากขึ้น สามารถเชื่อมโยงเหตุผลและเข้าใจผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นได้ดีพอควร วัยรุ่นที่มีสติปัญญาเพิ่มพูนมากขึ้น สามารถหาทางออกให้กับแรงผลักดันทางเพศอย่างเหมาะสม มีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึงอนาคตได้

- พัฒนาการทางด้านเพศ

เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้น ร่างกายเจริญเข้าสู่วุฒิภาวะ รูปร่างเริ่มเปลี่ยนแปลง วัยรุ่นจะมีความกังวลและอยากรู้ อยากเห็นเกี่ยวกับร่างกายของตนเองและเปรียบเทียบกับกลุ่มเพื่อน เริ่มมีความเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องเพศ เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนกลางและวัยรุ่นตอนปลาย พัฒนาการทางร่างกายเข้าสู่วุฒิภาวะอย่างสมบูรณ์ มีพลังงานทางเพศ เริ่มมีการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง มีการนัดหมาย การกอดจูบ ส่ววัยรุ่นตอนปลายจะมีการเจริญเข้าสู่วุฒิภาวะอย่างสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และสังคม เริ่มแสดงพฤติกรรมทางเพศมากขึ้น เริ่มพัฒนาความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมทางเพศกับเพศตรงข้าม จนการคบหากันเป็นความรัก และอาจจบลงด้วยการมีความสัมพันธ์ทางเพศ

ความต้องการของวัยรุ่น

เนื่องจากวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และทางด้านเพศ ทำให้วัยรุ่นมีความต้องการในหลายด้านที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในหลายด้าน คือ

1. ความต้องการความรัก วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการความรักจากบุคคลต่างๆ ได้แก่ พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ครู และเพื่อนทั้งเพศเดียวกัน และต่างเพศ ซึ่งอาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจที่ไม่มั่นคง ไม่มั่นใจในตนเอง จึงต้องการให้ผู้อื่นรักและสนใจตนเองมากขึ้น
2. ความต้องการความเป็นอิสระมากขึ้น โดยวัยรุ่นจะต้องการที่จะเป็นตัวของตัวเอง ต้องการตัดสินใจ วางแผนและวางโครงการของชีวิต รวมทั้งต้องการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ เช่น ต้องการคบเพื่อนใหม่ๆ และทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการค้นหาความเป็นตัวเอง หรือ Ego-identity ของตัวเอง
3. ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม วัยรุ่นจะเป็นวัยที่ก้าวจากวัยเด็กมาสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีความสนใจสังคมมากขึ้น ต้องการให้สังคมยอมรับหรือชมเชย ต้องการชื่อเสียง ความเด่นดัง
4. ความต้องการมีอนาคต ต้องการความสำเร็จ เนื่องจากเริ่มสนใจในอนาคตต่างๆ

ต้องการรับผิดชอบ ฟังตนเอง มีจุดมุ่งหมายในอนาคต

5. ความต้องการอยากรู้และทดลองเกี่ยวกับเพศ วัยรุ่นจะมีความสนใจในเรื่องเพศ และเพื่อนต่างเพศ และต้องการอยากรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศอย่างถูกต้อง นอกจากสนใจแล้ว วัยรุ่นยังต้องการทดลองเกี่ยวกับเรื่องเพศอีกด้วย เพราะเป็นวัยที่มีความสนใจเพื่อนต่างเพศ มีความรักแบบหลงใหลใฝ่ฝัน และเป็นความรักแบบรุนแรง ไม่ค่อยมีเหตุผล นอกจากนี้ความต้องการทางเพศในระยะนี้ เกิดจากต่อมต่างๆ ภายในร่างกายของวัยรุ่นกำลังทำงานอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะต่อมเพศที่ผลิตสโครโมโนออกมาเพื่อควบคุมการเจริญเติบโตจนถึงขั้นมีวุฒิภาวะทางเพศ ทำให้วัยรุ่นพยายามหาทางออกเพื่อผ่อนคลาย เริ่มจากการเริ่มสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ มีการแสดงออกที่เรียกร้องความสนใจซึ่งกันและกัน โดยเด็กชายจะเริ่มสนใจเด็กหญิงเมื่ออายุประมาณ 14 ปี เด็กหญิงจะสนใจเด็กชายที่มีอายุมากกว่าเนื่องจากเด็กหญิงมีวุฒิภาวะทางเพศเร็วกว่าเด็กชายวัยเดียวกัน (ประสาร ทิพย์ธาดา, 2521 อ้างถึงใน ศิริพิชญ์ กฤษณะเศรณี, 2546)

ช่วงนี้วัยรุ่นจะต้องการทำตัวให้เป็นที่พอใจของเพศตรงข้าม สนใจเรียนรู้เกี่ยวกับเพศตรงข้าม การสร้างเสน่ห์และความประทับใจให้เกิดแก่เพศตรงข้าม เกิดการนัดพบการเพศตรงข้าม ทำให้เกิดการขยายตัวของกลุ่มเพื่อน โดยวัยรุ่นตอนต้นจะประกอบด้วยวัยรุ่นเพศเดียวกัน ส่วนช่วงวัยรุ่นตอนปลาย วัยรุ่นจะเริ่มมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับเพื่อนเพศตรงข้ามเฉพาะคน (Dumphy, 1963 อ้างถึงใน ศิริพิชญ์ กฤษณะเศรณี, 2546)

ทฤษฎีคู่สมรสในอุดมคติ (Ideal mate theory)

แนวความคิดของทฤษฎีคู่สมรสในอุดมคติ เสนอว่าบุคคลแต่ละคนจะสร้างความคาดหวังในลักษณะของบุคคลที่ปรารถนาจะได้มาเป็นคู่ครอง โดยจะจินตนาการลักษณะดังกล่าวไว้ ในช่วงวัยรุ่นเด็กจะยึดลักษณะที่ตนจินตนาการไว้อย่างแน่นแฟ้นยึดเป็น "หญิงในความฝัน" หรือ "ชายในความฝัน" ซึ่งมีลักษณะทางกายภาพที่ต้องการอย่างชัดเจน รวมทั้งลักษณะทางอารมณ์ คุณธรรม และลักษณะทางสังคมร่วมด้วย ซึ่งลักษณะเหล่านี้เด็กจะได้รับอิทธิพลจากสังคมและวัฒนธรรมที่อยู่รอบตัวเด็ก ซึ่ง Coombs (1961 อ้างถึงใน ศิริสุข ยืนหาญ, 2534) เชื่อว่าแนวความคิดเกี่ยวกับคู่ครองในอุดมคติจะอยู่ในกรอบของค่านิยมในสังคมนั้นๆ

ลักษณะ "คู่ครองหรือคู่สมรสในอุดมคติ" คือ ลักษณะของบุคคลในอุดมคติที่เขาปรารถนาจะแต่งงานด้วยของบุคคลที่มีอายุสมควรจะแต่งงานหรือมีคู่ครองต่อคู่สมรส

Burgess และ Wallin (1953 อ้างถึงใน ศิริสุข ยืนหาญ, 2534) ให้ข้อคิดว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ที่บุคคลสร้างขึ้นจะมีอิทธิพลต่อการชอบหรือการเลือกคู่ในช่วงแรกๆ แต่เมื่อเวลาผ่านไปเด็กจะเลือกคู่โดยอาจมีลักษณะบางอย่างที่เปลี่ยนไปจากอุดมคติ โดยจะยึดความเป็นจริงมากขึ้น

Landis (1975 อ้างถึงใน ศิริสุข ยืนหาญ, 2534) เสนอว่า คู่สมรสในอุดมคติเป็นลักษณะของการเพื่อฝันของวัยรุ่นที่มีความรัก วัยรุ่นที่รู้จักตนเองดีจะรู้ว่าเขาต้องการคู่ครองที่มีลักษณะเป็นเช่นไร จากการศึกษานี้ของ Landis พบว่า ทั้งวัยรุ่นชายและหญิงส่วนใหญ่จะมีแนวความคิดเกี่ยวกับคู่ครองในอุดมคติของตนเอง

เช่นเดียวกับ Bell (1963, อ้างถึงใน ศิริสุข ยืนหาญ, 2534) พบว่า บุคคลหลายๆคนมีแนวโน้มที่จะจินตนาการบุคคลที่เขาจะแต่งงานด้วยตามความคิดของตนเอง ซึ่งจินตนาการนี้ประกอบด้วยลักษณะทางกายภาพและคุณสมบัติของบุคคลเป็นสิ่งที่สำคัญ

และจากการศึกษาของ Strauss (1946 อ้างถึงใน อ้างถึงใน ศิริสุข ยืนหาญ, 2534) พบว่า ลักษณะคู่ครองที่แต่ละบุคคลคาดหวังมักมีความใกล้เคียงหรือถอดแบบกับลักษณะส่วนบุคคลของตนเอง ซึ่งจะพัฒนาไปสู่ลักษณะของคู่ครองในอุดมคติและจะมีอิทธิพลต่อการเลือกคู่ครองในชีวิตต่อไป

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า บุคคลแต่ละคนมีแนวโน้มที่จะเลือกคู่ครองที่มีบุคลิกลักษณะและค่านิยมต่างๆ ตรงตามจินตนาการและความคาดหวังล่วงหน้าของแต่ละบุคคล

แนวคิดเรื่องคู่ครอง

การเลือกคู่ครองเป็นกระบวนการที่พัฒนาเมื่อคนสองคนเกิดความรัก และความเข้าใจในระดับหนึ่ง วิทยา นาควัชระ(2547) กล่าวว่า สาเหตุของการที่คนต้องการเลือกคู่ครอง เนื่องจาก

- 1.) มีความรักมากขึ้น สุขุมขึ้น
- 2.) อยากมีความสัมพันธ์ทางเพศแบบประจำและถาวร
- 3.) อยากมีลูกหลานสืบวงศ์ตระกูล
- 4.) ต้องการการดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม เศรษฐกิจ ฯลฯ

เหมือนฝาอกชีวิตไว้ซึ่งกันและกัน

5.) อยากมี "คนพิเศษ" เป็นเพื่อนคุย บริกรหาหรือ ร่วมทุกข์ร่วมสุขได้ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ไม่อยากอยู่ลำพัง ต้องการอยู่เป็นกลุ่ม เมื่ออยู่ในกลุ่มก็อยากมี "คนพิเศษ" เพื่อจะได้รู้สึกว่าตัวเองปลอดภัย มีคนเป็นพวก มีคุณค่า มีความพิเศษสำหรับคนบางคน

6.) เพื่อเป็นการลดแรงขับของความก้าวร้าวในชีวิตลง เพราะการอยู่กับใครสักคนที่ร่วมทำกิจกรรมหลายๆอย่าง จะลดแรงขับของความก้าวร้าวลงได้ และลดแรงขับทางเพศลงได้ ทำให้ไม่ล่าส่อน

อย่างไรก็ตามที่บางคนไม่อยากมีคู่ครอง เนื่องจากสาเหตุ ดังนี้

1.) ทำให้เสียอิสรภาพ ขาดความคล่องตัว ซึ่งเขาก็ควรจะอยู่เป็นโสดต่อไป เพราะคนที่รักความอิสระมากๆ อยู่ใกล้ชิดหรือผูกพันกับใครนานๆไม่ได้ จะรู้สึกว่าคุณละเมิดอิสรภาพ บางคนบอกว่าแค่นี้คิดถึงใครมากๆ ลึกๆก็หงุดหงิดไม่สบายใจ เพราะรำคาญที่ต้องคิดถึงคนอื่น

2.) เป็นโรคทางจิต เช่น ระวัง ผิดปกติทางความคิดและอารมณ์ ก็อยู่ใกล้ชิดใครๆไม่ได้เช่นกัน ไม่สามารถรับผิดชอบได้

3.) ขาดความรู้สึกลึกซึ้งซึ่งในความรัก ไม่เห็นคุณค่าของความรักและการแต่งงาน เขาอาจต้องการเพียงแค่มีเซ็กซ์อย่างเดียวก่อนแล้วก็เลิกรากันไป จึงเป็นได้แค่คู่รัก ไม่ใช่คู่ครอง

4.) มีความเป็นเด็กอยู่ในจิตใจ ไม่สามารถพัฒนาความรู้สึกและจิตใจให้เป็นผู้ใหญ่ได้ จึงไม่สามารถรับผิดชอบหรือพัฒนาความรักให้่องงามจนอยากใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้

5.) กลัวการแต่งงาน เพราะไม่สามารถรักคู่รักแบบคนทั่วไปได้ เป็นปัญหาทางจิต เช่น บางคนชอบเด็กเล็กๆ บางคนชอบสะสมเครื่องชั้นใน บางคนชอบสิ่งแปลกๆ และชอบวิธีแสดงความรักที่ผิดปกติ เช่น ชอบทำให้เจ็บ หรือถูกทำให้เจ็บ

ดังนั้น การเลือกคู่ครองจึงถือเป็นกระบวนการที่สำคัญก่อนการแต่งงาน เนื่องจากเป็นกระบวนการการตัดสินใจที่สำคัญอย่างหนึ่งในชีวิต

ในเรื่องการเลือกคู่ครองนี้ รัชนีกร เศรษฐสุโข (2519) เสนอว่า การเลือกคู่ครองหมายถึง การที่หนุ่มสาวตัดสินใจเลือกบุคคลที่ตนพอใจมากที่สุดมาเป็นคู่สมรสเพื่อสร้างครอบครัวใหม่ของตน

Hendrick (1995) กล่าวว่า ความสัมพันธ์แบบโรแมนติก (Romantic Relationship) ของคู่รักเริ่มต้นได้ในหลายๆทาง บุคคลหนึ่งๆอาจเลือกบุคคลหนึ่งเพราะเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน แต่บุคคลอื่นอาจเลือกจากสาเหตุอื่นก็ได้ นอกจากนั้นบางคนอาจจะสร้างสายสัมพันธ์กับคนหลายคนก่อนที่จะตกลงใจใช้ชีวิตคู่ร่วมกับคนหนึ่งคนใด แต่บางคนอาจจำกัดตัวเองอยู่กับคนคนเดียว ดังนั้นจะเห็นว่าวิธีการเลือกคู่ครองของแต่ละคนจะมีลักษณะที่แตกต่างกัน

นักจิตวิทยาให้ความสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเลือกคู่ครองเป็นเวลานาน โดยเฉพาะในเรื่องความแตกต่างระหว่างเพศชายและหญิงในการเลือกคู่รัก (Romantic Partners) และการเลือกคู่ครอง (Mate Selective Preferences) โดยสาเหตุของความแตกต่างในการเลือกคู่รักหรือคู่ครองที่จะแต่งงานด้วยในอนาคตระหว่างเพศชายและเพศหญิงนั้น มีดังต่อไปนี้

1. แนวคิดในเรื่องของทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolutionary Theory)

ทฤษฎีจิตวิทยาวิวัฒนาการที่ว่าด้วยเรื่องของการเลือกคู่ครอง Buss และ Barnes (1986 อ้างถึงใน สิรินธร วงศ์ทองศักดิ์, 2545) ได้อธิบายไว้ว่า พัฒนามาจากทฤษฎีวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตของ Charles Darwin ซึ่งได้มีการเสนอแนวคิดเรื่องการเลือกสรรตามธรรมชาติ(Natural Selection) ไว้ว่า สิ่งมีชีวิตที่สามารถปรับตัวได้ภายใต้สภาพแวดล้อมต่างๆ เป็นผู้ที่เหมาะสมในการดำรงชีวิตอยู่รอด ซึ่งต่อมาในภายหลังได้มีการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกสรรผู้ที่จะมีความสัมพันธ์ทางเพศด้วย(Sexual Selection) ซึ่งมี 2 กระบวนการคือ

1. การเลือกสรรในเพศเดียวกัน (Intrasexual selection) หมายถึง การที่สมาชิกที่เป็นเพศเดียวกันมีการแข่งขันกันเพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งเพศตรงกันข้าม

2. การเลือกสรรระหว่างเพศ(Intersexual selection) หมายถึง การที่สมาชิกเพศหนึ่งมีความชอบสมาชิกเพศตรงกันข้ามที่มีคุณสมบัติบางอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่ง Darwin ได้เรียกกระบวนการนี้ว่าเป็น “การเลือกของเพศหญิง(Female choico)” เนื่องจากเขาได้สังเกตว่าในอาณาจักรของสัตว์โลกนั้น เพศหญิงหรือเพศเมียมีแนวโน้มที่จะช่างเลือกบุคคลที่จะมาเป็นคู่ครองของตนมากกว่าเพศชายหรือเพศผู้

การเลือกสรรผู้ที่จะมีความสัมพันธ์ทางเพศนี้มีความเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการสืบพันธุ์(Reproductive success) ซึ่งการเลือกสรรในเพศเดียวกันของมนุษย์นั้นเกิดขึ้นโดยทางอ้อม โดยผ่านลำดับขั้นทางสังคมมากกว่าจะเป็นการแข่งขันกันโดยตรง ผู้ชายอาจมีการแข่งขันกันเพื่อยกระดับลำดับขั้นทางสังคมของตน และผู้หญิงมักจะชื่นชมผู้ชายที่มีสถานภาพทางสังคมสูง ส่วนในเรื่องการเลือกสรรระหว่างเพศไม่ได้จะจำกัดอยู่เฉพาะการเลือกของผู้หญิงเท่านั้น ในระบบการเลือกคู่ครองหรือการแต่งงานแบบมีคู่สมรสคนเดียว(Monogamy) ซึ่งผู้ชายสามารถแต่งงานกับผู้หญิงได้เพียงคนเดียวนั้น ผู้ชายก็เป็นฝ่ายที่ช่างเลือกด้วยเช่นกัน

อีกทั้งการพัฒนาของทฤษฎีวิวัฒนาการที่ว่าด้วยพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์ ได้วางกรอบของทฤษฎีสำหรับความแตกต่างระหว่างเพศในเกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกคู่ครอง ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าความแตกต่างทางชีวภาพที่สำคัญระหว่างเพศ คือการที่ผู้หญิงสามารถมีบุตรได้จำนวนจำกัด ในขณะที่ผู้ชายสามารถมีบุตรได้จำนวนหลายคนตลอดช่วงชีวิตนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้ชายเพิ่มความสำเร็จในการมีบุตร โดยมีการตอบสนองทางเพศกับผู้หญิงจำนวนมากที่มีความสาวหรืออายุน้อยและมีความสวยงาม ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่แสดงถึงความสามารถในการเจริญพันธุ์และความสามารถในการมีบุตร ในขณะที่ผู้หญิงถูกปลูกฝังว่าควรเลือกคู่ครองหรือผู้ชายจำนวนน้อย และมีความสำคัญหรือมีอำนาจทางสังคม ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่แสดงถึงความสามารถในการได้มาซึ่งเงินทองและชื่อเสียง จึงอธิบายได้ว่า การมีพื้นฐานทางพันธุกรรมที่ต่างกันทำให้การเลือกคู่ครองของ

ผู้ชายถูกกำหนดโดยลักษณะทางกายภาพ เพราะเป็นสิ่งเร้าที่สามารถมองเห็นได้ และการเลือกคู่ครองของผู้หญิงโดยส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้ชายที่สามารถเพิ่มโอกาสในการดำรงอยู่ของลูกหลานได้(สิรินธร วงศ์ทองศักดิ์, 2545)

2. แนวคิดในเรื่องปัจจัยของวัฒนธรรมและสังคม (Sociocultural Factors)

กล่าวว่า เพศชายเลือกคู่รักที่มีความดึงดูดใจและอายุน้อยกว่า ส่วนเพศหญิงเลือกคู่รักที่มีฐานะร่ำรวยหรือค้ำประกันถึงรายได้ของคู่ครอง เนื่องจากเป็นวัฒนธรรมหรือประเพณีที่สั่งสมมาจากอดีต อีกทั้งจากวิวัฒนาการทางสังคม ทำให้เพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันในเรื่องของบุคลิกลักษณะ(trait)บางอย่าง ในการตัดสินใจเลือกคู่ครอง กล่าวคือ เพศชายเลือกคู่ครองที่มีบุคลิกลักษณะบางอย่างที่เกี่ยวกับค่านิยมในสังคม เช่น อายุน้อยกว่า รูปร่างหน้าตาดี ในขณะที่เพศหญิงจะเลือกคู่ครองที่มีบุคลิกลักษณะที่เกี่ยวกับความสามารถ และศักยภาพที่จะได้มาซึ่งทรัพยากรหรือทรัพย์สินที่จะดำรงชีวิตคู่ได้ ดังนั้นผู้หญิงจึงค้ำประกันในเรื่องฐานะและสถานภาพของคู่ครองเป็นสำคัญ

จากการศึกษาพบความแตกต่างระหว่างทฤษฎีวิวัฒนาการและปัจจัยด้านวัฒนธรรมและสังคม คือ

ทฤษฎีวิวัฒนาการจะให้ความสำคัญในเรื่องความสำเร็จในการมีบุตร (Reproductive success) โดยได้อธิบายถึงความแตกต่างระหว่างเพศในการเลือกคู่ครองว่ามาจากการที่ผู้ชายและผู้หญิงชอบคุณสมบัติของคู่ครองที่ต่างกัน เนื่องมาจากการมุ่งเน้นในการลงทุนสืบพันธุ์ที่ต่างกัน สิ่งที่แสดงถึงคุณค่าในการสามารถเจริญพันธุ์และความสามารถในการมีบุตรของผู้หญิงมีความสัมพันธ์กับอายุและสุขภาพ ทำให้ผู้ชายเลือกผู้หญิงที่มีความสาว และรูปร่างหน้าตาดี เป็นต้น ส่วนคุณค่าในการสามารถเจริญพันธุ์ของผู้ชายไม่สามารถประเมินได้อย่างถูกต้องจากลักษณะที่ปรากฏทางกายภาพ เนื่องจากอายุเป็นเพียงข้อจำกัดเพียงเล็กน้อยในการสืบพันธุ์ของผู้ชาย ผู้หญิงจึงต้องพิจารณาจากคุณสมบัติที่แสดงถึงการมีทรัพยากรต่างๆ เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม สถานภาพทางสังคม และความทะเยอทะยาน เป็นต้น (Buss และ Barnes, 1986)

ในขณะที่เรื่องปัจจัยของวัฒนธรรมและสังคมจะมุ่งเน้นในเรื่องค่านิยมจากวัฒนธรรมและประเพณีที่สั่งสมมาจากอดีตเป็นสำคัญ ที่ปลูกฝังค่านิยมและความเชื่อในการเลือกคู่ของผู้ชายและผู้หญิงจากรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่ง อาทิเช่น ในด้านสังคมที่ให้ความสำคัญมากในด้านเศรษฐกิจ พ่อแม่ส่วนใหญ่มักอยากให้อายุของตนเองมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นหลังการแต่งงาน ทำให้เกิดการปลูกฝังให้ใช้ฐานะทางเศรษฐกิจหรือทรัพย์สินสมบัติของอีกฝ่ายหนึ่งมาเป็นปัจจัยในการช่วยตัดสินใจในการเลือก

คู่ครองมากกว่าคุณสมบัติประการอื่นๆของอีกฝ่ายหนึ่ง หรือในเรื่องความคาดหวังของสังคม เช่น ผู้ชายบางคนอาจมีลัทธินิยมในการรักเพศเดียวกัน แต่ต้องแต่งงานกับผู้หญิงเพื่อการยอมรับของสังคม ในขณะที่บางคนแต่งงานเพื่อหลีกเลี่ยงการเป็นสาวแก่หรือการต้องมีชีวิตอยู่คนเดียวในวัยสูงอายุ เป็นต้น อีกทั้งด้านความแตกต่างของอายุ ด้วยความเชื่อที่ว่าผู้ชายเหนือกว่าผู้หญิง และเป็นผู้ปกป้องดูแลผู้หญิง ทำให้ผู้ชายจึงควรมีอายุมากกว่าผู้หญิง ในขณะที่ผู้หญิงต้องเป็นผู้ที่ให้กำเนิดบุตร ทำงานตรากตรำมากกว่า ร่างกายทรุดโทรม ผู้หญิงจึงมักแก่เร็วกว่าผู้ชาย สังคมจึงมีความเชื่อว่า ผู้หญิงควรมีอายุน้อยกว่าผู้ชาย เป็นต้น(พรพนทิพย์ ศิริวรรณ-บุศย์, 2550)

นอกจากนี้จากทฤษฎีวิวัฒนาการและปัจจัยของวัฒนธรรมและสังคม ยังพบว่ามีคุณลักษณะร่วมที่บ่งชี้ถึงความแตกต่างระหว่างเพศในการตัดสินใจเลือกคู่รักหรือคู่ครองอยู่ 3 คุณลักษณะ คือ ความดึงดูดใจทางกายภาพ (Physical Attractiveness) อายุน้อย (Youth) และปัจจัยที่เกี่ยวกับรายได้และสถานภาพทางการเงิน โดยเพศชายจะเลือกคู่ครองที่มีคุณลักษณะที่มีความดึงดูดใจทางกายภาพและอายุน้อยกว่าตนเองมากกว่าเพศหญิง ส่วนเพศหญิงจะเลือกคู่ครองที่มีคุณลักษณะที่มีความมั่นคงทางการเงินมากกว่าเพศชาย และได้มีงานวิจัยที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างเพศในการเลือกคุณลักษณะของคู่ครองดังกล่าว เช่น เพศชายให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของคู่ครองที่มีความดึงดูดใจทางกายภาพหรือมีรูปร่างหน้าตาดีมากกว่าเพศหญิง เพศชายเลือกคู่ครองที่ตนปรารถนาจะแต่งงานด้วยในอนาคตมีอายุน้อยกว่าตน ส่วนเพศหญิงเลือกคู่ครองที่ตนปรารถนาจะแต่งงานด้วยมีอายุมากกว่าตนเอง เพศหญิงเลือกคู่ครองโดยคำนึงถึงคุณลักษณะของคู่ครองในเรื่องสถานภาพทางสังคมมากกว่าเพศชาย นอกจากนั้นเพศหญิงเลือกคู่ครองที่มีคุณลักษณะแบบกล้าแสดงออก(Expressiveness) มีความแตกต่าง (Kindness) และคำนึงถึงผู้อื่น (Considerateness) มากกว่าเพศชาย (ศิริพิชญ์ ฤกษ์ณะเศรณี, 2546)

3. ทฤษฎีบทบาททางสังคม (Social Role Theory)

บทบาททางสังคมมีแนวคิดที่ว่าผู้ชายและผู้หญิงมีแนวคิดทางสังคมที่แตกต่างกัน บทบาททางของผู้ชายมักเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เป็นส่วนตัว (Private domain) ส่วนบทบาทของผู้หญิงมักเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น (Public Domain) ความแตกต่างระหว่างบทบาทนี้ทำให้เกิดความคาดหวังว่าผู้ชายควรมีลักษณะที่แตกต่างจากผู้หญิง (Doosje, 1999 อ้างถึงใน สิริธร วงศ์ทงศักดิ์, 2545)

จากการศึกษาพบว่าผู้ชายชอบคู่ครองที่มีคุณสมบัติดึงดูดใจทางกายภาพมากกว่าผู้หญิง และผู้หญิงชอบผู้ชายที่มีความสามารถในการหาเลี้ยงชีพและมีการศึกษาสูง ซึ่งอาจเป็นเพราะบทบาททางสังคมเห็นว่าผู้หญิงไม่มีอำนาจและถูกมองว่าเป็นสิ่งของที่แลกเปลี่ยนได้ และเนื่องจาก

ความก้าวหน้าทางอาชีพที่จำกัดทำให้ผู้หญิงต้องเลือกคู่ครองที่มีคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับการมีค่านาง เช่น ความสามารถในการหาเลี้ยงชีพ และมีกำรศึกษสูง ส่วนผู้ชายเล็งเห็นความสำคัญของการที่ผู้หญิงเป็นสิ่งที่ของที่แลกเปลี่ยนได้ จึงเลือกคู่ครองที่มีความสวยงามทางกายภาพ

สิรินธร วงศ์ทรงศักดิ์ (2545) ยังสรุปไว้ว่า ทฤษฎีบทบาททางสังคมมีความแตกต่างกันบางประการกับทฤษฎีวิวัฒนาการ กล่าวคือ ทฤษฎีวิวัฒนาการมุ่งเน้นที่ความสำเร็จในการมีบุตร (Reproductive success) เป็นสิ่งสำคัญ ในขณะที่ทฤษฎีบทบาททางสังคมเน้นความสำคัญของบทบาททางสังคมที่แตกต่างกันของผู้ชายและผู้หญิง ผู้หญิงจะชอบคู่ครองหรือเพศตรงข้ามที่มีความสามารถในการหาเลี้ยงชีพ และผู้ชายจะชอบคู่ครองหรือเพศตรงข้ามที่มีลักษณะที่ดึงดูดใจทางกายภาพ ในส่วนของทฤษฎีวิวัฒนาการถือว่าเพศเป็นปัจจัยสำคัญในการทำนายความแตกต่างในด้านความชอบคุณสมบัติคู่ครอง ส่วนทฤษฎีบทบาททางสังคม ความแตกต่างระหว่างเพศในการเลือกของคุณสมบัติของคนที่มาเป็นคู่ครองนี้ นอกจากจะเกี่ยวข้องกับเพศแล้ว ยังขึ้นอยู่กับตัวแปรทางวัฒนธรรมอีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับความดึงดูดใจระหว่างบุคคล (Interpersonal Attraction)

ความดึงดูดใจระหว่างบุคคล เป็นส่วนหนึ่งของเรื่องความดึงดูดใจ แต่เน้นให้มีเนื้อหาที่แคบลงคือเน้นเฉพาะการประเมินสิ่งเร้าที่เป็นบุคคล และสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลหนึ่งกับอีกคนหนึ่ง ว่าแนวคิดนี้พยายามศึกษาปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมถึงการชอบพอกันและกัน ซึ่ง นพมาศ ธีรเวคิน (2539) กล่าวว่า ความรักและการแต่งงานในยุคปัจจุบันเกี่ยวข้องกับตัวแปรและปัจจัยหลายตัว คือ

ความใกล้ชิด (Proximity) คนเรามักจะแต่งงานกับคนที่อยู่ใกล้กัน ดังนั้น ความรักของคนที่อยู่ใกล้กันจะได้เปรียบมากกว่าความรักของคนที่อยู่ไกลกัน ดังสำนวนว่า "รักแท้แพ้ใกล้ชิด" และจากการวิจัยพบว่าการนำคนมาอยู่ด้วยกันไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดจะช่วยสร้างความชอบพอกันได้ เพราะการอยู่ด้วยกัน ช่วยสร้างความสนใจร่วมกัน มีความคิดเห็นเหมือนกัน และค่านิยมทำนองเดียวกัน (Schiffonfaner และ Schiava, 1976 อ้างถึงใน ปาจารย์ วัฒนาการ, 2546)

ภูมิหลังทางสังคม หลังจากพิจารณาเรื่องของความงามและวัยแล้ว คู่รักก็จะพิจารณาเกี่ยวกับภูมิหลังทางสังคมอีกด้วย ในอดีตแล้วคนจะแต่งงานกับคนที่มีภูมิหลังทางศาสนา เผ่าพันธุ์ สีผิว การศึกษา อาชีพ และชนชั้นเดียวกัน พ่อแม่และครอบครัวจะพยายามกีดกันความรักที่รักข้ามสีผิว ข้ามศาสนา ข้ามชนชั้น ข้ามวัฒนธรรม แต่ในปัจจุบันมนุษย์มีแนวโน้มที่จะพยายามให้ลูกหลาน

แต่งงานอยู่ในกรอบที่เห็นว่าเหมาะสม เนื่องจากสังคมในปัจจุบันได้เปิดกว้างมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามคนส่วนใหญ่ก็ยังมีแนวโน้มที่จะแต่งงานกับคนที่มีความพื้นฐานทางสังคมที่เหมือนกันกับตนเอง เช่น เชื้อชาติ ศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าระดับการศึกษาที่ใกล้เคียงกันทำให้อยู่ด้วยกันง่ายขึ้น ส่วนตัวแปรอื่นก็อาจจะเปิดมากขึ้น เนื่องจากโลกของเราปัจจุบันนี้มีการคมนาคมและติดต่อกันมากขึ้น ประจวบกับการศึกษาและปรัชญาสมัยใหม่ทำให้คนมีแนวการมองโลกและมองชีวิตกว้างขึ้น และสามารถแต่งงานกับคนต่างชาติ ต่างสีผิว ต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนามากขึ้น

ความต้องการที่ส่งเสริมกัน(Complementary Needs) ความต้องการที่ส่งเสริมกัน หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน 2 ลักษณะ แต่มีการส่งเสริมซึ่งกันและกัน และเมื่อมารวมกันจะก่อให้เกิดความสมบูรณ์แบบ เช่น คนที่ชอบแสดงอำนาจข่มขู่ผู้อื่นจะมีความสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันกับคนที่ยอมตามผู้อื่น คนที่ช่างพูดจะรู้สึกดึงดูดบุคคลที่เงียบขรึม หรือคนที่รู้สึกสงสารเห็นอกเห็นใจ และช่วยเหลือผู้อื่นยามตกทุกข์ได้ยาก จะชื่นชมบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือและดูแลเอาใจใส่ ซึ่งในความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้จะได้รับความพึงพอใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย อีกทั้งการมีค่านิยมที่คล้ายคลึงกันยังเป็นการกระตุ้นให้คนมีการพัฒนาความสัมพันธ์ โดยความต้องการที่ส่งเสริมกันเป็นสิ่งที่ช่วยเชื่อมความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ความพร้อม (Readiness) ส่วนใหญ่เวลาคนพูดถึงความพร้อมมักจะหมายถึงวัย เช่น วัยที่ต่ำกว่า 20 จะถือว่าไม่พร้อม และคนที่ยังไม่แต่งงานเมื่อเลย 30 ก็จะถูกมองด้วยสายตาที่ไม่ไว้ใจ เพราะคนที่ไม่ได้แต่งงานทั้งที่อายุมากพอสมควรอาจจะมีปัญหาบางประการ

ความคุ้นเคย (Familiarity) เหตุผลที่สำคัญที่ความใกล้ชิดก่อให้เกิดความชอบพอ คือ การคุ้นเคย จะสังเกตได้ว่าคนอาชีพเดียวกันมักจะแต่งงานกัน

ความคล้ายคลึง (Similarity) ความคล้ายคลึงนำมาซึ่งความชอบพอ โดยมีการวิจัยสนับสนุนว่า คนที่มีความคล้ายคลึงกันเช่น ชนชั้น สีผิว ศาสนา จะมีแนวโน้มให้เกิดความชอบพอระหว่างกันและกัน นอกจากนี้ยังพบว่าความคล้ายคลึงกันทางด้านร่างกาย สีตา ส่วนสัด และระดับเชาวน์ปัญญาก็มีผลต่อความชอบพอด้วย (Rubin, 1973 อ้างถึงใน นพมาศ ธีรเวคิน, 2539)

ความชอบซึ่งกันและกัน (The Reciprocation of Liking) ความชอบอาจจะเป็นขั้นตอนที่อาจจะนำไปสู่ความรัก คนเราเวลาพบกันใหม่ๆ จะมีการประเมินฝ่ายตรงข้ามแบบง่ายๆ คือ ชอบหรือไม่ชอบ ความชอบเกิดขึ้นกับทุกเพศและทุกวัยที่มีโอกาสมาพบกัน ความชอบเกิดขึ้นได้ทุกขณะ โดยเกิดขึ้นได้กับคนเพศเดียวกันและต่างเพศ ความสัมพันธ์ของบางคนอาจจะหยุดอยู่แค่ชอบ เพราะการชอบกันในขั้นต้นไม่ได้หมายถึงการจะนำไปสู่ความรักกันในขั้นต่อไปเสมอไป (ฉันทิชนก สายสมบัติ, 2541)

ความดึงดูดใจทางกายภาพ (Physical Attractiveness) ความงามของรูปร่างหน้าตาเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดคนให้มารู้จักกัน สนทนากัน พุดคุย และก่อให้เกิดความรักต่อกัน เราจะพบว่าคนจะเริ่มเกี้ยวพาราสีเพศตรงข้ามก็ตรงรูปร่างหน้าตา ในสมัยโบราณฝ่ายชายจะตามเกี้ยวพาราสีสตรีรูปงาม ในขณะที่หญิงก็อาจชยหุชายตาให้บุรุษงามเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบว่าสิ่งที่เชื่อมโยงกับความงามทางกายคือวัย สตรีที่อ่อนวัยจะงามและดึงดูดเพศตรงข้ามได้มากกว่า ส่วนฝ่ายชายวัย - อาจจะไม่เกี่ยวข้องเนื่องจากเงื่อนไขของการเลือกคู่ต่างกับเพศหญิง โดยจะเห็นได้ว่าสตรีแต่งงานกับบุรุษแก่กว่าเป็นสิบปีก็ไม่เป็นไร แต่ถ้าบุรุษได้ภรรยาแก่กว่าตนสัก 10 ปี ก็จะกลายเป็นที่ครหา อย่างไรก็ตามโดยการปฏิบัติสากลแล้วสามีมักจะแก่กว่าภรรยาประมาณ 2-5 ปี และในปัจจุบันพบว่าอายุการมีคู่ครองมากขึ้นเพราะต้องเรียนสูงขึ้น รวมไปถึงข้อจำกัดในเรื่องของอายุมีน้อยลง เนื่องจากคนให้ความสำคัญกับความรักมากขึ้น (นพมาศ ธีรเวคิน, 2539) และจากงานวิจัยของ Walster et al (1966 อ้างถึงใน นพมาศ ธีรเวคิน, 2539) พบว่า เมื่อผู้วิจัยส่งแบบสอบถามคู่เต็นรำในงานแห่งหนึ่ง ผลปรากฏว่า ความสวยความหล่อเท่านั้นที่มีบทบาทว่าบุคคลจะเป็นที่ขอบพอบของคู่ของเขามากน้อยแค่ไหน คะแนนด้านอื่น เช่น เซอร์วิญญา ทักษะทางสังคม หรือบุคลิกภาพจะไม่เกี่ยวข้องเลย

อีกทั้งจากการค้นคว้าได้บ่งบอกว่าความดึงดูดใจทางกายภาพในการเลือกคู่เป็นสิ่งที่สำคัญ โดยความดึงดูดใจทางกายภาพของคู่รักจะเป็นสิ่งสำคัญในตอนเริ่มต้นของความสัมพันธ์ เปรียบเหมือนกลไกชนิดหนึ่งซึ่งนำมาสู่การคัดเลือก (ศิริพิชญ์ กฤษณะเศรณี, 2546)

งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

อัจฉรา ภาคิกะวัยวัฒน์ (2522) ได้ศึกษา "การเลือกคู่ครองของข้าราชการที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย" พบว่า ข้าราชการจะเลือกแต่งงานกับคนที่มีความรักต่อกัน นอกจากนี้ยังมีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกคู่ครองคือ บุคลิกภาพดี หน้าตา ความรู้ สุขภาพ และเศรษฐกิจดี

กรพินธุ์ พรหมศิริ (2537) ได้ศึกษา "ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อกรเลือกคู่ครองของนายทหารเรือ ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีช่วงอายุระหว่าง 25-50 ปี" พบว่า

- 1.) คนที่มีอายุใกล้เคียงกันมีโอกาสได้รับเลือกเป็นคู่ครองมากกว่าคนที่มีอายุห่างกัน
- 2.) คนที่อยู่ชั้นเดียวกันมีโอกาสได้รับเลือกเป็นคู่ครองมากกว่าคนต่างชั้นกัน
- 3.) คนที่นับถือศาสนาเดียวกันมีโอกาสถูกเลือกเป็นคู่ครองมากกว่าคนต่างศาสนา
- 4.) คนที่มีการศึกษาในระดับเดียวกันมีโอกาสถูกเลือกเป็นคู่ครองมากกว่าคนที่มีการศึกษาในระดับต่างกัน

- 5.) คนที่มีความใกล้ชิดกันมีโอกาสถูกเลือกเป็นคู่ครองมากกว่าคนที่ห่างไกลกัน
- 6.) คนที่ได้รับการนัดหมายบ่อยครั้งมีโอกาสได้รับเลือกเป็นคู่ครองมากกว่าคนที่ถูกนัดหมายน้อยครั้ง
- 7.) คนที่มีความรักต่อกันจะมีโอกาสได้รับเลือกเป็นคู่ครองมากกว่าคนที่ไม่ได้รักกัน
- 8.) คนที่ไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมีโอกาสได้รับเลือกเป็นคู่ครองมากกว่าคนที่ผ่านการมีเพศสัมพันธ์มาก่อน
- 9.) คนที่มีบุคลิกลักษณะคล้ายคลึงกันมีโอกาสได้รับเลือกเป็นคู่ครองมากกว่าคนที่มีบุคลิกลักษณะแตกต่างกัน

ฉันทิชนก สายสมบัติ (2541) ได้ศึกษา "ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อทางเลือกคู่ครองของนายทหารสังกัด บก.ทหารสูงสุด" พบว่า นายทหารสังกัด บก.ทหารสูงสุดนั้น ส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยที่จะเลือกคู่ครองที่มีอายุใกล้เคียงกันมากกว่าเลือกคู่ครองที่มีอายุที่ห่างกัน เลือกคู่ที่มีศาสนาเดียวกัน สถานภาพทางสังคมใกล้เคียงกัน มีบุคลิกภาพที่ใกล้เคียงกัน และเห็นด้วยกับการเลือกคู่ครองด้วยตนเอง

สิรินธร วงศ์ทรงศักดิ์ (2545) ได้ศึกษา "ความแตกต่างระหว่างเพศและอายุในการเลือกคุณสมบัติของคู่ครอง" ในกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ พบว่า

ผู้หญิงเลือกคุณสมบัติของคู่ครองในด้าน การมีอายุมากกว่า มีรายได้มากกว่า มีการศึกษาสูงกว่า ฐานะทางบ้านดี สถานภาพทางสังคมสูง หน้าที่การงานมั่นคง ทะเยอทะยานและอดทน มีความรับผิดชอบ มีความมั่นคงทางอารมณ์ เคยใช้ชีวิตคู่มาแล้ว มีบุตรแล้ว เต็มใจที่จะลงทุนเพื่อบุตร เป็นที่ยอมรับของครอบครัว มีอารมณ์ขัน และเคยมีประสบการณ์ทางเพศมาแล้ว เป็นคุณสมบัติที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย

ส่วนผู้ชายเลือกคุณสมบัติของคู่ครองในด้าน การมีอายุน้อยกว่า รูปร่างหน้าตาดี มีรายได้น้อยกว่า มีการศึกษาต่ำกว่า การมีเชื้อชาติที่ต่างกัน และนับถือศาสนาที่ต่างกันเป็นคุณสมบัติที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง

โดยที่คุณสมบัติของคู่ครองในด้าน การมีสุขภาพดี ซื่อสัตย์ และไว้ใจได้ เข้าอกเข้าใจกัน มีทัศนคติ ความเชื่อและ ค่านิยมคล้ายคลึงกัน มีบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยคล้ายคลึงกัน เป็นคนที่ทำงานรัก เป็นคนที่รักท่าน และเป็นคนที่ท่านรักเขาและเขารักท่าน เป็นคุณสมบัติที่น่าพึงปรารถนาของทั้งผู้ชายและผู้หญิง

คุณสมบัติของคู่ครองในด้าน การที่เคยใช้ชีวิตคู่มาแล้ว มีบุตรแล้ว ความทะเยอทะยานและความอดสาหัสเป็นคุณสมบัติที่น่าพึงปรารถนาสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่มากกว่าวัยรุ่นตอนปลาย

คุณสมบัติของคู่ครองในด้าน รูปร่างหน้าตาดี เป็นคนที่รักท่าน การเป็นคนที่ท่านรักและเป็นคนที่ท่านรักเขาและเขารักท่านเป็นคุณสมบัติที่น่าพึง ปรารถนาสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอน-ปลาย

การมีรายได้ไม่น้อยกว่าเป็นคุณสมบัติที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายโดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างวัยผู้ใหญ่ ในขณะที่การมีรายได้ไม่น้อยกว่าเป็นคุณสมบัติที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงโดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นตอนปลาย

ระดับการศึกษาสูงกว่าเป็นคุณสมบัติที่น่าปรารถนาสำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย

การมีบุตรแล้วเป็นคุณสมบัติที่น่าปรารถนาสำหรับผู้หญิงโดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างวัยผู้ใหญ่

ศิริพิชญ์ กฤษณะเศรษฐี (2546) ได้ศึกษา "ค่านิยมของวัยรุ่นไทยเกี่ยวกับความรัก คู่ครอง และการแต่งงาน" พบว่า วัยรุ่นชายจะมีค่านิยมในเรื่องความรักแตกต่างจากวัยรุ่นหญิง และวัยรุ่นตอนต้นมีค่านิยมในเรื่องความรักแตกต่างจากวัยรุ่นตอนกลาง คือ วัยรุ่นตอนกลางจะมีคะแนนค่านิยมเกี่ยวกับความรักสูงกว่าวัยรุ่นตอนต้น

Sprecher และคณะ (1994 อ้างถึงใน ภาสกร รัตนปันดดา, 2544) ได้ทำการศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่คิดว่าตนจะแต่งงานด้วย โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ช่วงอายุ 19-22 ปี ช่วงอายุ 23-27 ปี และช่วงอายุ 28-35 ปี และพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มในแต่ละช่วงอายุ คือ เพศชายจะเลือกคุณสมบัติของคู่ครองที่มีรายได้น้อยกว่าตนเอง มากกว่าเพศหญิง โดยกลุ่มช่วงอายุ 23-27 ปี จะเลือกคุณสมบัตินี้มากกว่าอีก 2 กลุ่ม ส่วนกลุ่มอายุ 28-35 ปี จะเลือกคุณสมบัตินี้ต่ำกว่ากลุ่มช่วงอายุอื่น

เพศหญิงจะเลือกคู่ครองที่มีการศึกษามากกว่าตนเอง มากกว่าเพศชาย โดยกลุ่มช่วงอายุ 19-22 ปี จะเลือกคุณลักษณะแบบนี้มากกว่าอีก 2 กลุ่มช่วงอายุ นอกจากนี้ยังพบว่าในกลุ่มช่วงอายุ 28-35 ปี เพศหญิงจะเลือกคู่ครองที่พร้อมจะมีบุตรมากกว่าเพศชาย แต่ในกลุ่มช่วงอายุอื่นไม่พบความแตกต่างในเรื่องนี้ระหว่างเพศหญิงและเพศชาย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ช่วงวัยที่ต่างกันมีแนวโน้มที่จะเลือกลักษณะของคู่ครองต่างกัน นอกจากนี้เพศที่ต่างกันก็ยิ่งเลือกลักษณะคู่ครองแตกต่างกันอีกด้วย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงในการเลือกคุณสมบัติของคู่ครอง
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของเพศชายและเพศหญิงในกลุ่มวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายว่ามีการเลือกคุณสมบัติของคู่ครองที่ คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

1. ตัวแปรในการวิจัย

จากการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่าเพศและช่วงวัยเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ส่งผลต่อการเลือกคุณสมบัติของคู่ครอง จึงกำหนดตัวแปรในการวิจัย ดังนี้

1.1 ตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ แบ่งเป็น 2 ตัวแปร คือ

1.1.1 ตัวแปรเพศ แบ่งเป็น เพศชาย และ เพศหญิง

1.1.2 ตัวแปรช่วงวัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือวัยรุ่นตอนต้นที่มีอายุระหว่าง 13 -15

ปี และวัยรุ่นตอนปลายที่มีอายุระหว่าง 18 -21 ปี

1.2 ตัวแปรตาม คือ คุณสมบัติของคู่ครอง

2. คุณสมบัติของผู้ร่วมการวิจัย

2.1 วัยรุ่นตอนต้นที่มีอายุระหว่าง 13 -15 ปี แบ่งเป็น

2.1.1 วัยรุ่นตอนต้น (ชาย)

2.1.2 วัยรุ่นตอนต้น (หญิง)

2.2 วัยรุ่นตอนปลายที่มีอายุระหว่าง 18 - 21 ปี แบ่งเป็น

2.2.1 วัยรุ่นตอนปลาย (ชาย)

2.2.2 วัยรุ่นตอนปลาย (หญิง)

**หมายเหตุ ผู้ร่วมการวิจัยต้องเป็นโสดและไม่เคยแต่งงาน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความแตกต่างระหว่างเพศ หมายถึง ความแตกต่างในการเลือกคุณสมบัติของคู่ครองระหว่างผู้ร่วมการวิจัยเพศชายและเพศหญิง

ช่วงวัย หมายถึง ช่วงวัยของผู้ร่วมการวิจัยที่ผู้วิจัยกำหนด แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ช่วงวัยรุ่นตอนต้นที่มีอายุระหว่าง 13 – 15 ปี
2. ช่วงวัยรุ่นตอนปลายที่มีอายุระหว่าง 18 – 21 ปี

การเลือกคุณสมบัติคู่ครอง หมายถึง คะแนนจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นในการเลือกคุณสมบัติคู่ครอง โดยให้ผู้ร่วมการวิจัยพิจารณาคุณสมบัติทั้ง 29 ข้อที่ผู้วิจัยระบุไว้ และประเมินว่าแต่ละคุณสมบัติเป็นคุณสมบัติที่น่าพึงปรารถนามากน้อยเพียงใดในมาตราค่า 5 ช่วง จากน่าพึงปรารถนาน้อยที่สุดจนถึงน่าพึงปรารถนามากที่สุด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงปัจจัยต่างๆที่เพศชายและเพศหญิงใช้พิจารณาในการเลือกคุณสมบัติของคู่ครอง
2. ได้ทราบถึงแนวโน้มในการเลือกคุณสมบัติของคู่ครองในเพศชายและเพศหญิงในกลุ่มที่มีช่วงวัยที่ต่างกัน ว่ามีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไร
3. เพื่อเป็นแนวทางให้บุคคลใช้พิจารณาในการเลือกคุณสมบัติของคู่ครองที่เหมาะสมกับตนเอง
4. เพื่อเป็นแนวทางในการนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการศึกษาต่อไป

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงในการเลือกคู่ครอง และเพื่อศึกษาความแตกต่างของเพศชายและเพศหญิงในกลุ่มที่มีช่วงวัยต่างกันว่าจะมีการเลือกคุณสมบัติของคู่ครองคล้ายคลึงหรือแตกต่างกัน อย่างไร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 240 คน โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะเป็นบุคคลที่ศึกษาอยู่ในสถาบันในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม โดยผู้วิจัยมีความเห็นว่าบุคคลทั้ง 2 กลุ่มนี้อาจมีความแตกต่างกันในการเลือกคุณสมบัติคู่ครองบางคุณสมบัติ โดยสามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่างได้ดังต่อไปนี้

1. วัยรุ่นตอนต้นอายุระหว่าง 13 – 15 ปี จำนวนทั้งสิ้น 120 คน แบ่งเป็น
  - 1.1 วัยรุ่นตอนต้น (ชาย) จำนวน 60 คน
  - 1.2 วัยรุ่นตอนต้น (หญิง) จำนวน 60 คน
2. วัยรุ่นตอนปลายที่มีอายุระหว่าง 18 – 21 ปี จำนวน 120 คน แบ่งเป็น
  - 2.1 วัยรุ่นตอนปลาย (ชาย) จำนวน 60 คน
  - 2.2 วัยรุ่นตอนปลาย (หญิง) จำนวน 60 คน

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ และช่วงวัย

ช่วงวัย	กลุ่มอายุ (ปี)	เพศ		รวม
		ชาย	หญิง	
วัยรุ่นตอนต้น	13 - 15	60	60	120
วัยรุ่นตอนปลาย	18 - 21	60	60	120
รวมทั้งสิ้น		120	120	240

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นในการเลือกคุณสมบัติคู่ครองในการสำรวจการเลือกคุณสมบัติของคู่ครองของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการสำรวจข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา ชั้นปี

ส่วนที่ 2 เป็นมาตรลิเคิร์ต(Likert Scale) มีช่วงคะแนน 5 ช่วง ประกอบด้วยคุณสมบัติของคู่ครองทั้งหมด 29 คุณสมบัติ จากวิทยานิพนธ์ของ นางสาวสิรินธร วงศ์ทองศักดิ์(2545) โดยให้กลุ่มตัวอย่างประเมินคุณสมบัติเหล่านั้นตามระดับความน่าพึงปรารถนา

แบบสอบถามมีการให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ช่วง ดังนี้

- 1 หมายถึง คุณสมบัตินั้นน่าพึงปรารถนาต่อท่านน้อยที่สุด และท่านต้องการแต่งงานด้วยน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง คุณสมบัตินั้นน่าพึงปรารถนาต่อท่านน้อย และท่านต้องการแต่งงานด้วยน้อย
- 3 หมายถึง คุณสมบัตินั้นน่าพึงปรารถนาต่อท่านปานกลาง และท่านต้องการแต่งงานด้วยปานกลาง
- 4 หมายถึง คุณสมบัตินั้นน่าพึงปรารถนาต่อท่านมาก และท่านต้องการแต่งงานด้วยมาก
- 5 หมายถึง คุณสมบัตินั้นน่าพึงปรารถนาต่อท่านมากที่สุด และท่านต้องการแต่งงานด้วยมากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

- กลุ่มตัวอย่างที่ 1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองบางส่วนจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นชายและหญิงจากสถานบันการศึกษาต่างๆ ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ และบางส่วนผู้วิจัยฝากแบบสำรวจไปกับเพื่อนหรือบุคคลที่ผู้วิจัยรู้จักในสถานบันการศึกษาต่างๆ ให้ช่วยเป็นธุระในการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลให้

- กลุ่มตัวอย่างที่ 2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเองจากนิสิตนักศึกษาชาย และหญิงที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันการศึกษาต่างๆในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดย ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ และบางส่วนผู้วิจัยฝากแบบสำรวจไปกับเพื่อนหรือบุคคลที่ผู้วิจัยรู้จัก ในสถาบันการศึกษาต่างๆ ให้ช่วยเป็นธุระในการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลให้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ดังนี้

1. สถิติพรรณนา

1.1 ค่าสถิติร้อยละ ใช้ในการอธิบายเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และ นำเสนอในรูปตารางร้อยละ

1.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้อธิบายค่าของคะแนนการเลือก คุณสมบัติของคู่ครอง

2. สถิติวิเคราะห์ ใช้ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม โดยใช้ ค่า F-test ใช้ทดสอบเปรียบเทียบตัวแปรอิสระซึ่งจำแนกเป็น 2 กลุ่มขึ้นไป(ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง(Two-way ANOVA) ของความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณสมบัตินี้ของ คู่ครองแต่ละคุณสมบัตินี้) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ต่อไป โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระ 2 ตัว คือ

1.) เพศ แบ่งเป็น เพศชายและเพศหญิง

2.) ช่วงวัย ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มอายุระหว่าง 13 – 15 ปี และกลุ่มอายุ ระหว่าง 18 - 21 ปี

บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศในลักษณะที่พึงปรารถนาในคู่ครอง ของวัยรุ่นตอนต้น - และ วัยรุ่นตอนปลาย ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	120	50.00
หญิง	120	50.00
2. อายุ (ปี)		
13	25	10.41
14	30	12.50
15	65	27.08
18	15	6.25
19	33	13.75
20	32	13.33
21	40	16.67
3. ช่วงวัย		
วัยรุ่นตอนต้น (อายุ 13-15 ปี)	120	50.00
วัยรุ่นตอนปลาย (อายุ 18-21ปี)	120	50.00

ตอนที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร

ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรคุณลักษณะต่างของคู่ครอง ระหว่างเพศชายและเพศหญิง โดยจำแนกตามช่วงวัย

ตารางที่ 3

ค่ามัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการเลือกคุณลักษณะของคู่ครอง จำแนกตามเพศและช่วงวัย (N = 240)

คุณลักษณะของคู่ครอง	กลุ่มอายุ (ปี)													
	13 - 15					18 - 21					รวม			
	M			SD		M			SD		M		SD	
	ชาย n = 60	หญิง n = 60	รวม n = 120	ชาย n = 60	หญิง n = 60	ชาย n = 60	หญิง n = 60	รวม n = 120	ชาย n = 60	หญิง n = 60	ชาย n = 120	หญิง n = 120	รวม n = 240	SD
1. สุขภาพดี	4.35	3.97	4.16	0.61	0.86	3.98	4.38	4.18	0.93	0.67	4.17	4.18	0.80	0.80
2. ซื่อสัตย์และไว้ใจได้	4.42	4.42	4.42	0.85	0.89	4.78	4.82	4.8	0.45	0.47	4.6	4.62	0.70	0.74
3. เคยมีประสบการณ์ทางเพศมาแล้ว	1.35	1.42	1.38	0.97	0.67	1.93	1.92	1.93	1.12	0.89	1.64	1.67	1.08	0.82
4. มีบุตรแล้ว	1.13	1.13	1.13	0.39	0.43	1.18	1.17	1.18	0.43	0.38	1.16	1.15	0.41	0.40
5. มีอายุน้อยกว่าท่าน	2.98	1.68	2.33	1.14	0.93	3.40	2.08	2.74	0.99	0.85	3.19	1.88	1.09	0.91
6. มีอารมณ์ขัน	4.00	4.02	4.01	0.84	0.83	3.95	4.05	4.00	0.70	0.70	3.98	4.03	0.77	0.77
7. เคยใช้ชีวิตคู่มาแล้ว	1.42	1.42	1.42	0.74	0.81	1.37	1.38	1.38	0.66	0.61	1.39	1.40	0.70	0.71
8. เป็นคนใจร้ายท่าน	4.25	4.48	4.37	1.22	0.98	4.67	4.83	4.75	0.75	0.49	4.46	4.66	1.03	0.79
9. สภาพภาพทางสังคมสูง	3.25	3.17	3.21	0.84	0.83	2.97	3.42	3.19	0.88	0.83	3.11	3.29	0.87	0.83

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้ครอง	กลุ่มอายุ (ปี)													
	13 - 15					18 - 21					รวม			
	M			SD		M			SD		M		SD	
	ชาย n = 60	หญิง n = 60	รวม n = 120	ชาย n = 60	หญิง n = 60	ชาย n = 60	หญิง n = 60	รวม n = 120	ชาย n = 60	หญิง n = 60	รวม n = 120	ชาย n = 120	หญิง n = 120	รวม n = 120
10. มีการศึกษาต่ำกว่าท่าน	2.10	1.95	2.03	0.97	0.95	2.37	1.72	2.04	0.84	0.76	2.23	1.83	0.91	0.86
11. ระยะเวลาหย่าและอุปการะ	3.62	3.17	3.39	1.09	1.36	3.57	3.80	3.68	0.93	0.84	3.59	3.48	1.01	1.17
12. มีเชื้อชาติต่างกัน	2.17	2.22	2.19	1.17	1.04	2.55	2.47	2.51	1.02	0.91	2.36	2.34	1.11	0.98
13. ฐานะทางบ้านดี	3.42	3.38	3.40	0.94	1.03	3.17	3.83	3.50	1.03	0.85	3.29	3.61	0.99	0.96
14. มีอายุน้อยกว่าท่าน	2.47	2.93	2.70	1.20	1.34	2.13	3.78	2.96	1.02	0.74	2.30	3.36	1.12	1.16
15. เข้าอกเข้าใจกัน	4.43	4.48	4.46	0.85	0.77	4.68	4.85	4.77	0.57	0.40	4.56	4.67	0.73	0.64
16. เป็นคนที่ท่านรัก	4.65	4.57	4.61	0.66	0.98	4.75	4.82	4.78	0.54	0.47	4.70	4.69	0.60	0.78
17. มีการศึกษาสูงกว่าท่าน	3.02	3.33	3.18	0.99	1.05	2.73	3.87	3.30	0.86	0.72	2.88	3.60	0.94	0.94
18. มีรายได้มากกว่าท่าน	3.17	3.47	3.32	0.83	1.08	2.77	3.98	3.38	0.87	0.77	2.97	3.73	0.87	0.97
19. ทัศนคติ/ความเชื่อ/ค่านิยมคล้ายคลึงกัน	3.90	3.48	3.69	0.80	1.14	4.08	4.32	4.20	1.01	0.70	3.99	3.90	0.91	1.03

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คุณลักษณะของคู่ครอง	กลุ่มอายุ (ปี)													
	13 - 15					18 - 21					รวม			
	M			SD		M			SD		M		SD	
	ชาย n = 60	หญิง n = 60	รวม n = 120	ชาย n = 60	หญิง n = 60	ชาย n = 60	หญิง n = 60	รวม n = 120	ชาย n = 60	หญิง n = 60	ชาย n = 120	หญิง n = 120	ชาย n = 120	หญิง n = 120
20.หน้าที่การงานมั่นคง	4.00	4.22	4.11	0.92	1.03	3.72	4.67	4.19	0.99	0.57	3.86	4.44	0.96	0.86
21.มีรายได้ไม่น้อยกว่าท่าน	3.97	1.95	2.20	0.94	0.87	2.57	2.05	2.31	0.83	0.81	2.51	2.00	0.88	0.84
22.บุคลิกภาพและลักษณะนิสัยคล้ายคลึงกัน	3.97	3.57	3.77	0.94	1.01	4.10	4.10	4.10	0.95	0.77	4.03	3.83	0.94	0.94
23.มีความรับผิดชอบ	4.35	4.33	4.34	0.78	0.90	4.47	4.73	4.60	0.62	0.45	4.41	4.53	0.70	0.73
24.รูปร่างหน้าตาดี	4.07	3.67	3.87	0.86	0.99	3.88	3.73	3.81	0.90	0.88	3.98	3.70	0.88	0.93
25.เต็มใจที่จะลงทุนเพื่อบุตร	3.70	3.88	3.79	1.25	1.21	4.20	4.55	4.38	0.82	0.57	3.95	4.22	1.08	1.00
26.เป็นที่ยอมรับของครอบครัวท่าน	4.10	4.27	4.18	0.90	1.07	4.08	4.70	4.39	0.81	0.46	4.09	4.48	0.85	0.85
27.มีความมั่นคงทางอารมณ์	3.93	3.77	3.85	0.99	1.00	4.20	4.55	4.38	0.66	0.57	4.07	4.16	0.85	0.90
28.นับถือศาสนาต่างกัน	2.02	1.93	1.98	1.03	0.97	2.07	2.00	2.03	0.90	0.96	2.04	1.97	0.96	0.96
29.เป็นคนที่ท่านรักเขาและเขารักท่าน	4.77	4.67	4.72	0.53	0.91	4.75	4.87	4.81	0.57	0.39	4.76	4.77	0.55	0.71

ตารางที่ 4

การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการเลือกคุณลักษณะของคู่ครองของผู้ชายและผู้หญิง (N = 240)

คุณลักษณะของคู่ครอง	แหล่งความแปรปรวน						ความคลาดเคลื่อน MSE
	เพศ		อายุ		เพศ x อายุ		
	df	F	df	F	df	F	
1. สุขภาพดี	1	.01	1	.06	1	45.22***	.61
2. ซื่อสัตย์และไวใจได้	1	.03	1	18.20***	1	.03	.48
3. เคยมีประสบการณ์ทางเพศมาแล้ว	1	.04	1	20.51***	1	.12	.86
4. มีบุตรแล้ว	1	.03	1	.63	1	.03	.17
5. มีอายุน้อยกว่าท่าน	1	105.8/***	1	10.31**	1	.00	.97
6. มีอารมณ์ขัน	1	.34	1	.01	1	.18	.60
7. เคยใช้ชีวิตคู่มาแล้ว	1	.01	1	.21	1	.01	.51
8. เป็นคนที่รักท่าน	1	2.95	1	10.84***	1	.08	.81
9. สถานภาพทางสังคมสูง	1	2.83	1	.02	1	5.99*	.71
10. มีการศึกษาต่ำกว่าท่าน	1	12.29**	1	.02	1	4.80*	.78
11. ทะเยอทะยานและอดุสหาะ	1	.61	1	4.45*	1	6.10*	1.15
12. มีเชื้อชาติต่างกัน	1	.02	1	5.58*	1	.25	1.08
13. ฐานะทางบ้านดี	1	6.47*	1	.65	1	7.91**	.93
14. มีอายุมากกว่าท่าน	1	55.89***	1	3.33	1	17.47***	1.20
15. เข้าอกเข้าใจกัน	1	1.56	1	12.66***	1	.45	.45
16. เป็นคนที่ท่านรัก	1	.01	1	3.85	1	.71	.48
17. มีการศึกษาสูงกว่าท่าน	1	37.40***	1	1.11	1	11.87**	.84
18. มีรายได้มากกว่าท่าน	1	43.09***	1	.26	1	15.74***	.80
19. หักสนคติ/ความเชื่อค่านิยมคล้ายคลึงกัน	1	.58	1	17.94***	1	7.33**	.66
20. หน้าที่การงานมั่นคง	1	25.40***	1	.52	1	10.04**	.80
21. มีรายได้น้อยกว่าท่าน	1	20.88***	1	.95	1	.01	.74
22. บุคลิกภาพและลักษณะนิสัยคล้ายคลึงกัน	1	2.81	1	7.81**	1	2.81	.85
23. มีความรับผิดชอบ	1	1.89	1	8.03**	1	2.42	.50
24. รูปร่างหน้าตาดี	1	5.49*	1	.25	1	1.14	.83
25. เดิมใจที่จะลงทุนเพื่อบุตร	1	4.24*	1	20.31***	1	.42	1.01
26. เป็นที่ยอมรับของครอบครัวท่าน	1	13.06***	1	3.70	1	4.31*	.71
27. มีความมั่นคงทางอารมณ์	1	.74	1	24.25***	1	5.87*	.68
28. นับถือศาสนาต่างกัน	1	.36	1	.22	1	.00	.93
29. เป็นคนที่ท่านรักเขาและเขารักท่าน	1	.01	1	1.26	1	1.76	.40

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล

จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางดังรายละเอียดในตารางที่ 4 แสดงให้เห็นผลหลัก (Main effect) ของความแตกต่างระหว่างเพศในการเลือกคุณลักษณะของคู่ครอง สามารถรายงานผลการสำรวจได้ดังนี้

- 1.) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนในการเลือกคุณลักษณะของคู่ครอง(ดังแสดงในตารางที่ 3) พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนในการเลือกคุณลักษณะของคู่ครองด้านต่างๆของผู้ชายสูงกว่าค่าเฉลี่ยของผู้หญิง คือ การมีรายได้น้อยกว่า (ชาย 2.51, หญิง 2.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และรูปร่างหน้าตาดี (ชาย 3.98, หญิง 3.70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะดังกล่าวเป็นที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง

- 2.) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนในการเลือกคุณลักษณะของคู่ครอง(ดังแสดงในตารางที่ 3) พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนในการเลือกคุณลักษณะของคู่ครองด้านต่างๆของผู้หญิงมากกว่าค่าเฉลี่ยของผู้ชาย คือ ความเต็มใจที่จะลงทุนเพื่อบุตร (หญิง 4.22, ชาย 3.95) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะดังกล่าวเป็นที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย

และจากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางดังแสดงในตารางที่ 4 ไม่พบผลหลัก(Main effect) ของความแตกต่างระหว่างเพศในการเลือกคุณลักษณะของคู่ครอง พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนในการเลือกคุณลักษณะของคู่ครองด้านต่างๆของผู้ชายและผู้หญิงมีความใกล้เคียงกัน คือ มีบุตรแล้ว (ชาย- 1.16, หญิง 1.15) มีอารมณ์ขัน (ชาย 3.98, หญิง 4.03) เคยใช้ชีวิตคู่มาแล้ว (ชาย 4.70, หญิง 4.69) นับถือศาสนาต่างกัน (ชาย 2.04, หญิง 1.97) และการเป็นคนที่ท่านรักเขาและเขารักท่าน (ชาย 4.76, หญิง 4.77) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะดังกล่าวเป็นที่น่าพึงปรารถนาของผู้ชายและผู้หญิงไม่แตกต่างกัน

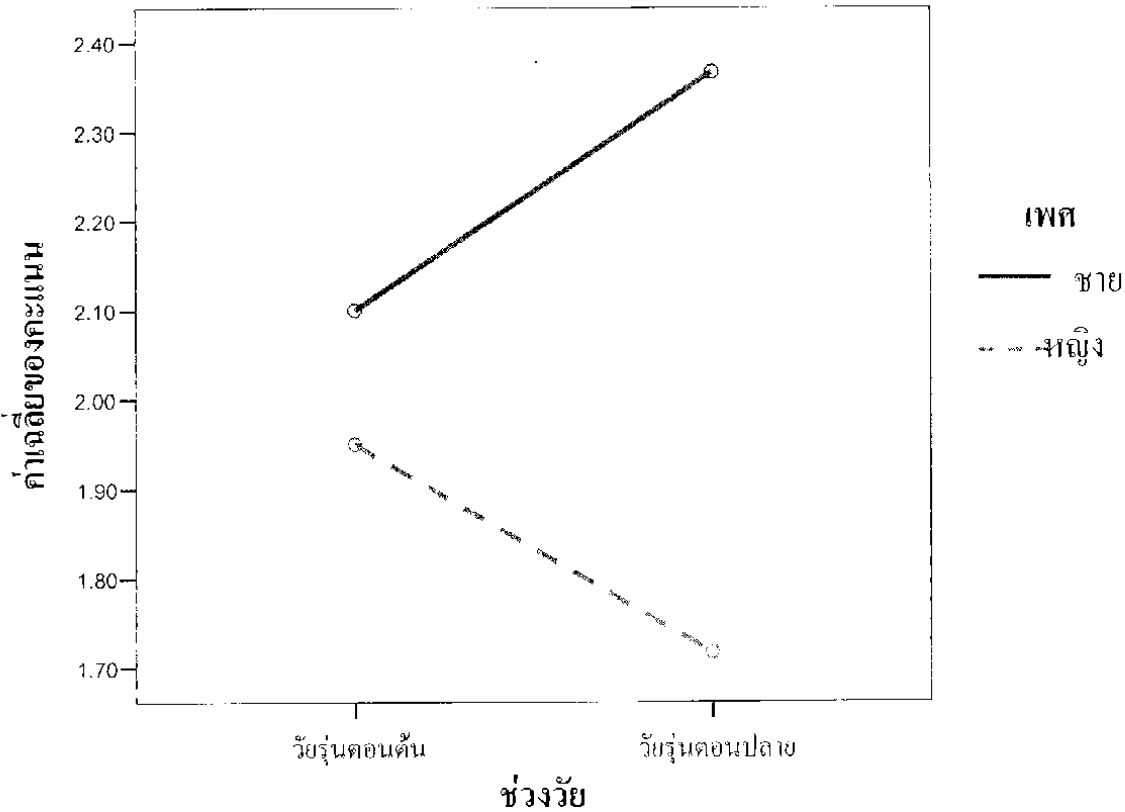
และจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางดังรายละเอียดในตารางที่ 4 แสดงให้เห็นผลหลัก (Main effect) ของความแตกต่างระหว่างช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะของคู่ครอง สามารถรายงานผลการสำรวจได้คือ

- เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนในการเลือกคุณลักษณะของคู่ครอง(ดังแสดงในตารางที่3) พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนในการเลือกคุณลักษณะของคู่ครองด้านต่างๆของผู้ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าค่าเฉลี่ยของผู้ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น คือ ซื่อสัตย์และไว้ใจได้ (วัยรุ่นตอนปลาย 4.80, วัยรุ่น-ตอนต้น 4.42) เคยมีประสบการณ์ทางเพศมาแล้ว (วัยรุ่นตอนปลาย 1.93, วัยรุ่นตอนต้น 1.38)

เข้าอกเข้าใจกัน (วัยรุ่นตอนปลาย 4.77, วัยรุ่นตอนต้น 4.46) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$), เป็นคนที่รักทาน (วัยรุ่นตอนปลาย 4.75, วัยรุ่นตอนต้น 4.37) บุคลิกภาพและลักษณะนิสัยคล้ายคลึงกัน (วัยรุ่นตอนปลาย 4.10, วัยรุ่นตอนต้น 3.77) มีความรับผิดชอบ (วัยรุ่นตอนปลาย 4.60, วัยรุ่นตอนต้น 4.34) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) และมีเชื้อชาติต่างกัน (วัยรุ่นตอนปลาย 2.51, วัยรุ่นตอนต้น 2.19) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะดังกล่าวเป็นที่น่าพึงปรารถนาของผู้ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น

ชี้กั้จากผลการวิเคราะห์ห้ความแปรปรวนสองทางดังรายละเอียดในตารางที่ 4 พบปฏิสัมพันธ์(Interaction effect) ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะคุ้มครอง ดังนี้

1.) ปฏิสัมพันธ์(Interaction effect) ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะมีการศึกษาต่ำกว่า โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 236) = 4.80, p < .05$ ผู้วิจัยได้เขียนกราฟเพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ของทั้ง 2 ตัวแปร ดังแสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะที่มีการศึกษาคำว่า

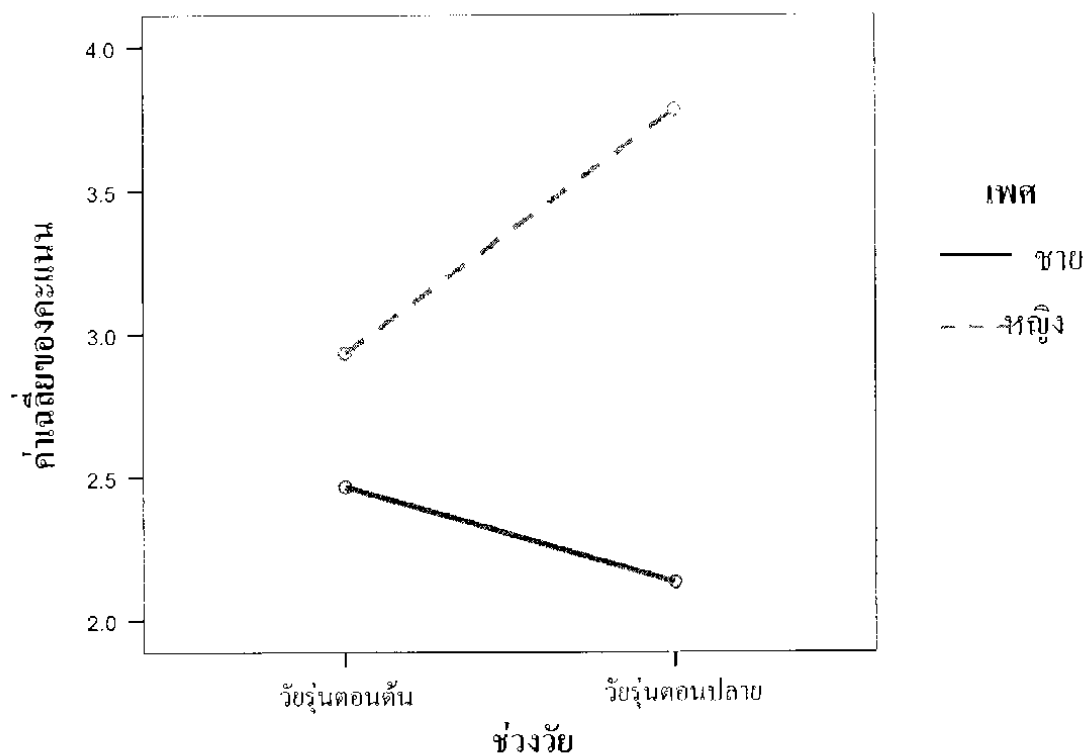
ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม (Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่มีการศึกษาคำว่า ของผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย

เพศ	ช่วงวัย	Mean Difference
ชาย	วัยรุ่นตอนปลาย - วัยรุ่นตอนต้น	.267
หญิง	วัยรุ่นตอนต้น - วัยรุ่นตอนปลาย	.233

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

จากตารางแสดงว่า ทั้งผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายเลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่มีการศึกษาคำว่าไม่แตกต่างกัน

2.) ปฏิสัมพันธ์(Interaction effect) ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะมีอายุมากกว่า โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 236) = 17.47, p < .001$ ผู้วิจัยได้เขียนกราฟเพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ของทั้ง 2 ตัวแปร ดังแสดงในรูปที่ 2

รูปที่ 2 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะมีอายุมากกว่า

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม(Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีอายุมากกว่า ของผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย

เพศ	ช่วงวัย		Mean Difference
	วัยรุ่นตอนต้น	วัยรุ่นตอนปลาย	
ชาย	วัยรุ่นตอนต้น	วัยรุ่นตอนปลาย	.333
หญิง	วัยรุ่นตอนปลาย	วัยรุ่นตอนต้น	.850***

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

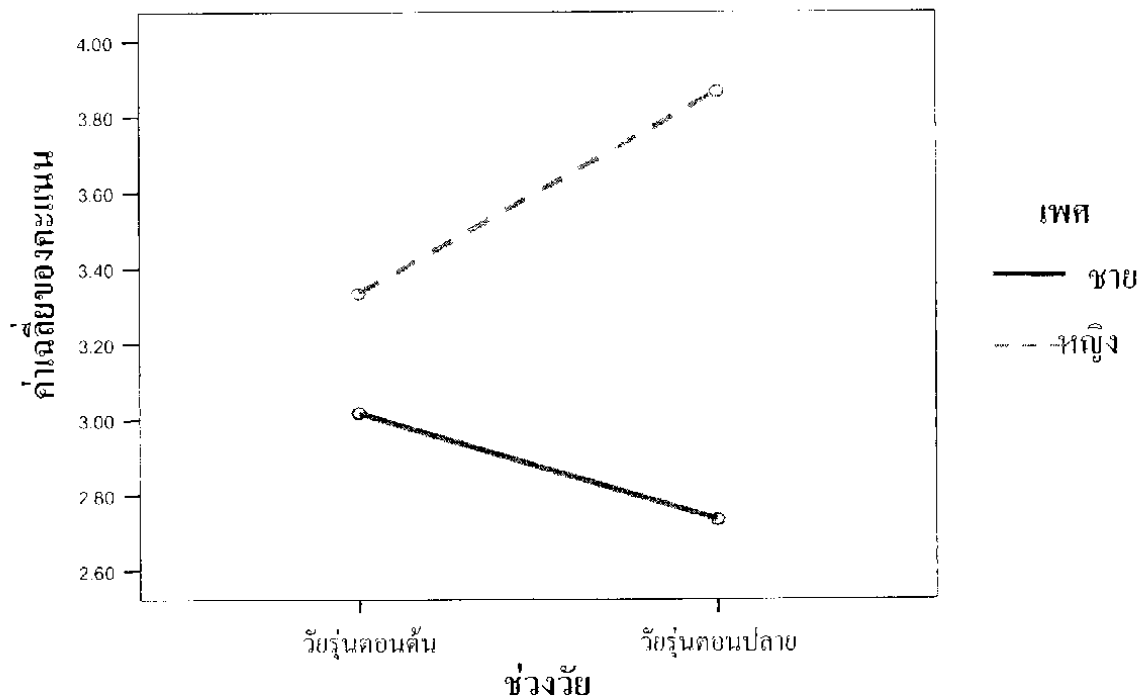

จากตารางแสดงว่าผู้ชายทั้งที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายเลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่มีอายุมากกว่าไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ผู้หญิงเลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่มีอายุมากกว่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนการเลือกคุณลักษณะของคู่ครอง จำแนกตามเพศและช่วงวัย (ตามตารางที่ 3) ปรากฏว่า ผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ($M = 3.78, SD = 0.74$) เลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีอายุมากกว่ามากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ($M = 2.93, SD = 1.34$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าการมีอายุมากกว่าเป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

3.) ปฏิสัมพันธ์(Interaction effect) ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีการศึกษาสูงกว่า โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 236) = 11.87, p < .01$ ผู้วิจัยได้เขียนกราฟเพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ของทั้ง 2 ตัวแปร ดังแสดงในรูปที่ 3

รูปที่ 3 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะเนมีการศึกษาสูงกว่า

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม(Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีการศึกษาสูงกว่า ของผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย

เพศ	ช่วงวัย		Mean Difference
ชาย	วัยรุ่นตอนต้น	วัยรุ่นตอนปลาย	.283
หญิง	วัยรุ่นตอนปลาย	วัยรุ่นตอนต้น	.533**

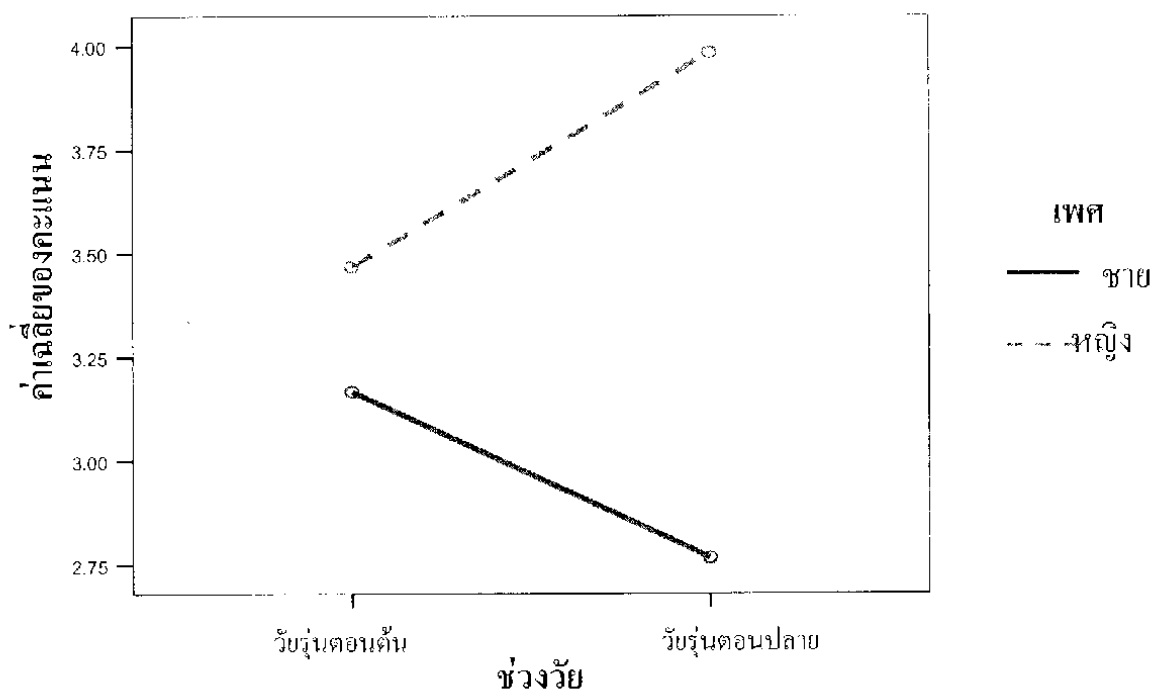
* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

จากตารางแสดงว่าผู้ชายทั้งที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายเลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่มีการศึกษาสูงกว่าไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ผู้หญิงเลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่มีการศึกษาสูงกว่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนการเลือกคุณลักษณะของคู่ครอง จำแนกตามเพศและช่วงวัย (ตามตารางที่ 3) ปรากฏว่า ผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ($M = 3.87$, $SD = 0.72$) เลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีการศึกษาสูงกว่ามากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ($M = 3.33$, $SD = 1.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

ผลการวิเคราะห์ห้แสดงให้เห็นว่าการมีการศึกษาสูงกว่าเป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนา สำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

4.) ปฏิสัมพันธ์(Interaction effect) ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีรายได้มากกว่า โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 236) = 15.74$, $p < .001$ ผู้วิจัยได้เขียนกราฟเพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ของทั้ง 2 ตัวแปร ดังแสดงในรูปที่ 4

รูปที่ 4 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะที่มีรายได้มากกว่า

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม(Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีรายได้มากกว่า ของผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย

เพศ	ช่วงวัย		Mean Difference
ชาย	วัยรุ่นตอนต้น	วัยรุ่นตอนปลาย	.400*
หญิง	วัยรุ่นตอนปลาย	วัยรุ่นตอนต้น	.517**

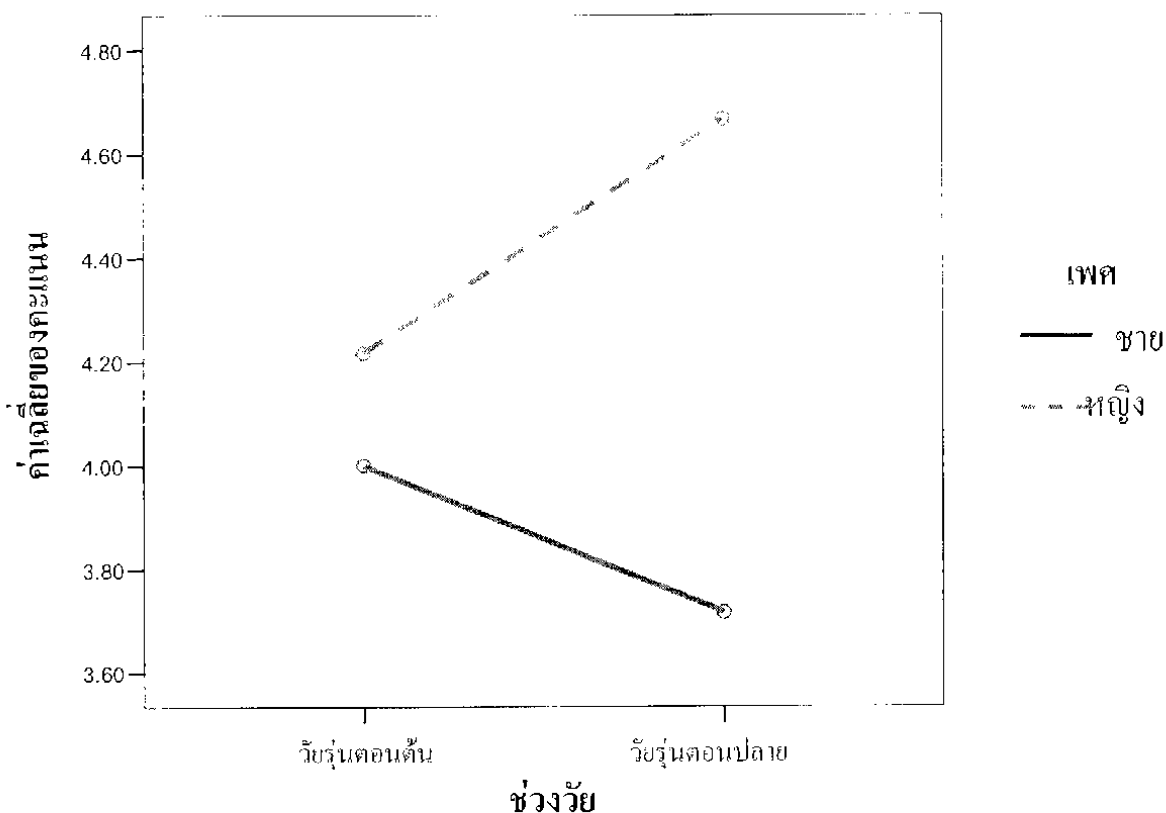
* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

จากตารางแสดงว่า ทั้งผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายเลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่มีรายได้มากกว่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$, $p < .001$)

โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนการเลือกคุณลักษณะของคู่ครอง จำแนกตามเพศและช่วงวัย (ตามตารางที่ 3) ปรากฏว่า ผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ($M = 3.17$, $SD = 0.83$) เลือกคุณลักษณะที่มีรายได้มากกว่ามากกว่าผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ($M = 2.77$, $SD = 0.87$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ในขณะที่ผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ($M = 3.98$, $SD = 0.77$) เลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่มีรายได้มากกว่ามากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ($M = 3.47$, $SD = 1.08$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าการมีรายได้มากกว่าเป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นมากกว่าผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และเป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

5.) ปฏิสัมพันธ์(Interaction effect) ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีหน้าที่การงานมั่นคง โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 236) = 10.04$, $p < .01$ ผู้วิจัยได้เขียนกราฟเพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ของทั้ง 2 ตัวแปร ดังแสดงในรูปที่ 5

รูปที่ 5 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะหน้าที่การงานมั่นคง

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม (Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีหน้าที่การงานมั่นคง ของผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย

เพศ	ช่วงวัย		Mean Difference
ชาย	วัยรุ่นตอนต้น	วัยรุ่นตอนปลาย	.283
หญิง	วัยรุ่นตอนปลาย	วัยรุ่นตอนต้น	.450**

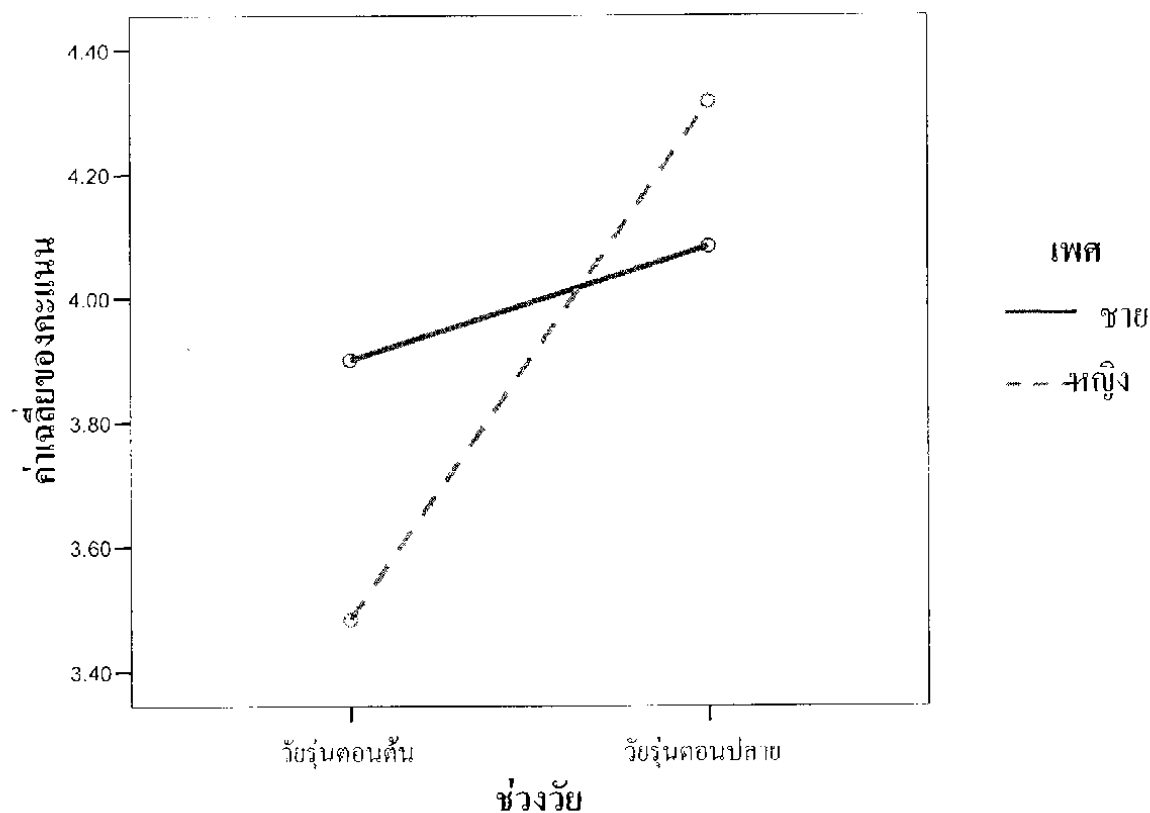
* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

จากตารางแสดงว่าผู้ชายทั้งที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายเลือกคุณลักษณะของคู่ครองด้านหน้าที่การงานมั่นคงไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ผู้หญิงเลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่มีหน้าที่การงานมั่นคงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนการเลือกคุณลักษณะของคู่ครอง จำแนกตามเพศและช่วงวัย (ตามตารางที่ 3) ปรากฏว่า ผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ($M = 4.67, SD = 0.57$)เลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่มีหน้าที่การงานมั่นคงมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ($M = 4.22, SD = 1.03$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าหน้าที่การงานมั่นคงเป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

6.) ปฏิสัมพันธ์(Interaction effect) ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีทัศนคติ, ความเชื่อและค่านิยมคล้ายคลึงกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 236) = 7.33, p < .01$ ผู้วิจัยได้เขียนกราฟเพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ของทั้ง 2 ตัวแปร ดังแสดงในรูปที่ 6

รูปที่ 6 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะที่มีทัศนคติ, ความเชื่อ และค่านิยมคล้ายคลึงกัน

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม(Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีทัศนคติ,ความเชื่อ และค่านิยมคล้ายคลึงกัน ของผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย

เพศ	ช่วงวัย		Mean Difference
ชาย	วัยรุ่นตอนปลาย	วัยรุ่นตอนต้น	.183
หญิง	วัยรุ่นตอนปลาย	วัยรุ่นตอนต้น	.833***

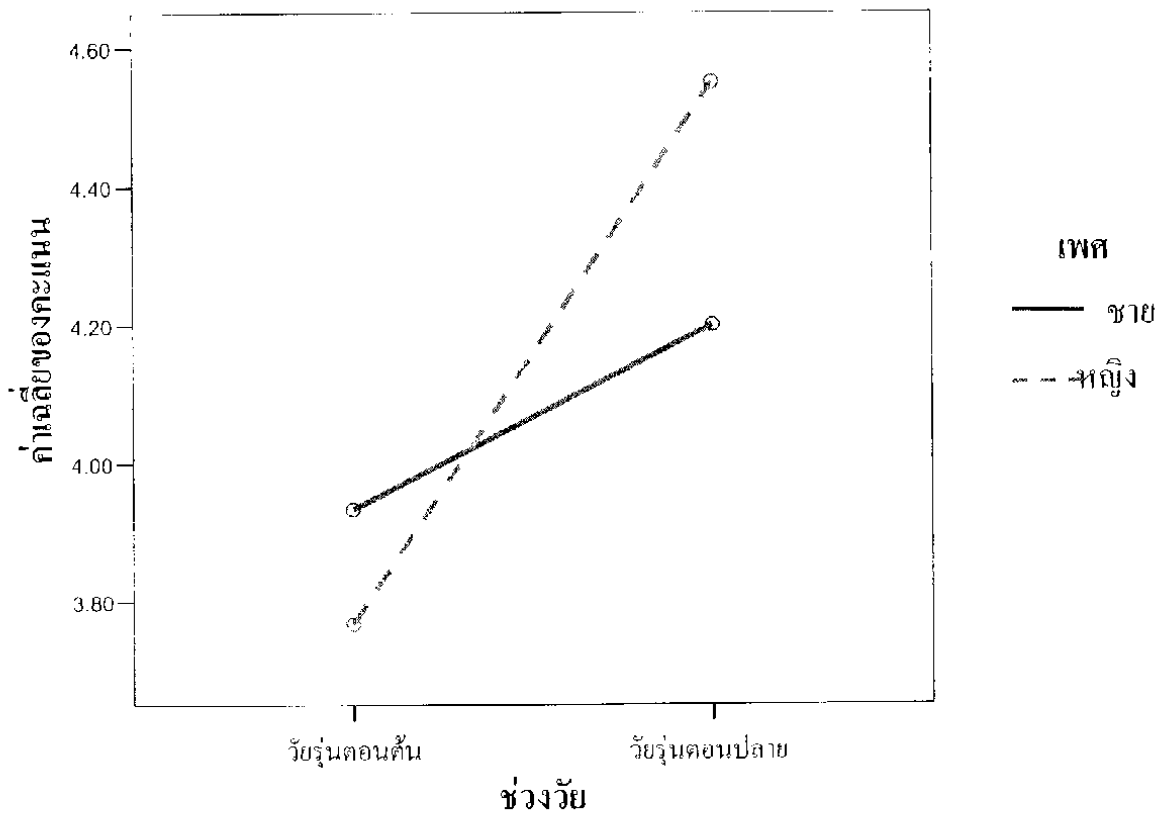
* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

จากตารางแสดงว่าผู้ชายทั้งที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายเลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่มีทัศนคติ,ความเชื่อ และค่านิยมคล้ายคลึงกัน ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ผู้หญิงที่เลือกคุณลักษณะของคู่ครองด้านมีทัศนคติ,ความเชื่อ และค่านิยมคล้ายคลึงกัน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนการเลือกคุณลักษณะของคู่ครอง จำแนกตามเพศและช่วงวัย (ตามตารางที่ 3) ปรากฏว่า ผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ($M = 4.32$, $SD = 0.70$) เลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่มีทัศนคติ,ความเชื่อ และค่านิยมคล้ายคลึงกันมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น($M = 3.48$, $SD = 1.14$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าการมีทัศนคติ,ความเชื่อ และค่านิยมคล้ายคลึงกันเป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

7.) ปฏิสัมพันธ์(Interaction effect) ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 236) = 5.87$, $p < .05$ ผู้วิจัยได้เขียนกราฟเพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ของทั้ง 2 ตัวแปร ดังแสดงในรูปที่ 7

รูปที่ 7 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะที่มีความมั่นคงทางอารมณ์

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม (Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ ของผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย

เพศ	ช่วงวัย		Mean Difference
ชาย	วัยรุ่นตอนปลาย	วัยรุ่นตอนต้น	.267
หญิง	วัยรุ่นตอนปลาย	วัยรุ่นตอนต้น	.783 ***

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

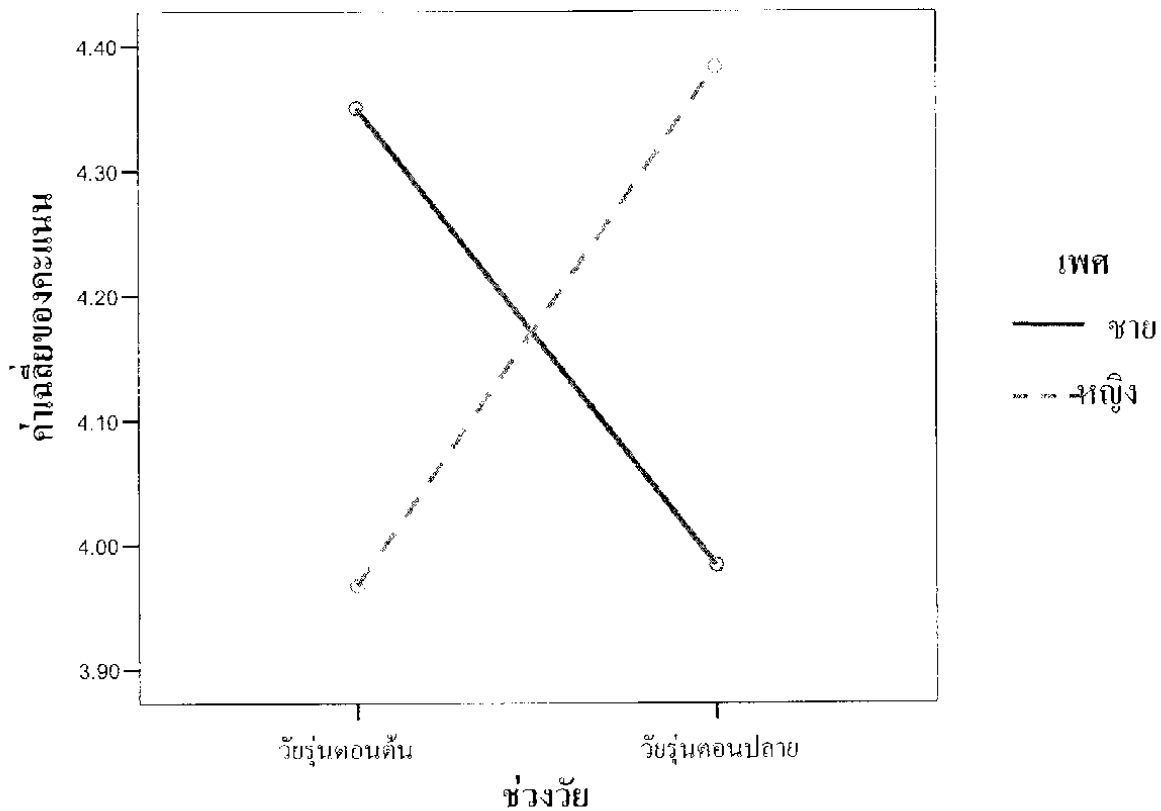

จากตารางแสดงว่าผู้ขายทั้งที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายเลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ผู้หญิงเลือกคุณลักษณะของคู่ครองด้านมีความมั่นคงทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p < .001$)

โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนการเลือกคุณลักษณะของคู่ครอง จำแนกตามเพศและช่วงวัย (ตามตารางที่ 3) ปรากฏว่า ผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ($M = 4.55$, $SD = 0.57$) เลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่มีความมั่นคงทางอารมณ์มากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ($M = 3.77$, $SD = 1.00$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าการมีความมั่นคงทางอารมณ์เป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

8.) ปฏิสัมพันธ์(Interaction effect) ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีสุขภาพดี โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 236) = 15.22$, $p < .001$ ผู้วิจัยได้เขียนกราฟเพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ของทั้ง 2 ตัวแปร ดังแสดงในรูปที่ 8

รูปที่ 8 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะที่มีสุขภาพดี

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม (Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีสุขภาพดี ของผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย

เพศ	ช่วงวัย		Mean Difference
ชาย	วัยรุ่นตอนต้น	วัยรุ่นตอนปลาย	.36/*
หญิง	วัยรุ่นตอนปลาย	วัยรุ่นตอนต้น	.417**

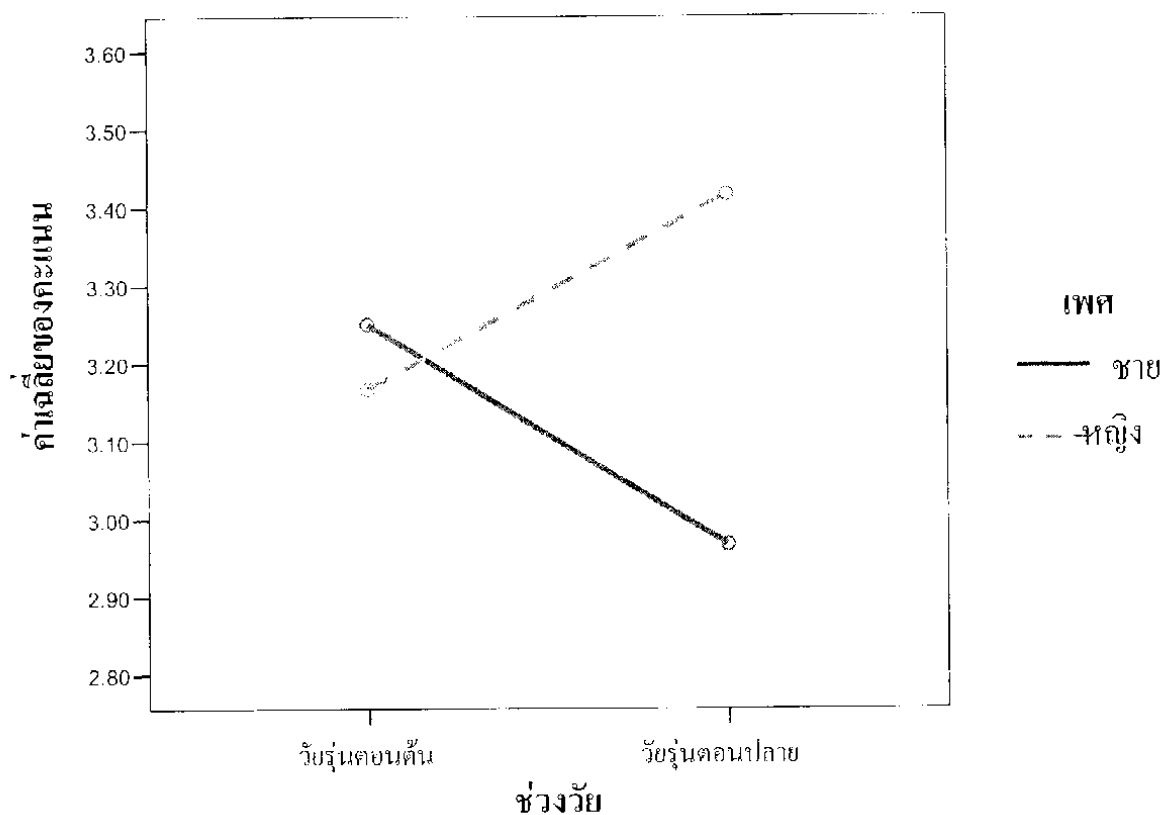
* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

จากตารางแสดงว่า ทั้งผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายเลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่มีสุขภาพดีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$, $p < .01$)

โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนการเลือกคุณลักษณะของคู่ครอง จำแนกตามเพศและช่วงวัย (ตามตารางที่ 3) ปรากฏว่า ผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ($M = 4.35, SD = 0.61$) เลือกคุณลักษณะที่มีสุขภาพดีมากกว่าผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ($M = 3.98, SD = 0.93$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ในขณะที่ผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ($M = 4.38, SD = 0.67$) เลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่มีสุขภาพดีมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ($M = 3.97, SD = 0.86$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าการมีสุขภาพดีเป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นมากกว่าผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และเป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

9.) ปฏิสัมพันธ์(Interaction effect) ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีสถานภาพทางสังคมสูง โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 236) = 5.99, p < .05$ ผู้วิจัยได้เขียนกราฟเพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ของทั้ง 2 ตัวแปร ดังแสดงในรูปที่ 9

รูปที่ 9 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะที่มีสถานภาพทางสังคมสูง

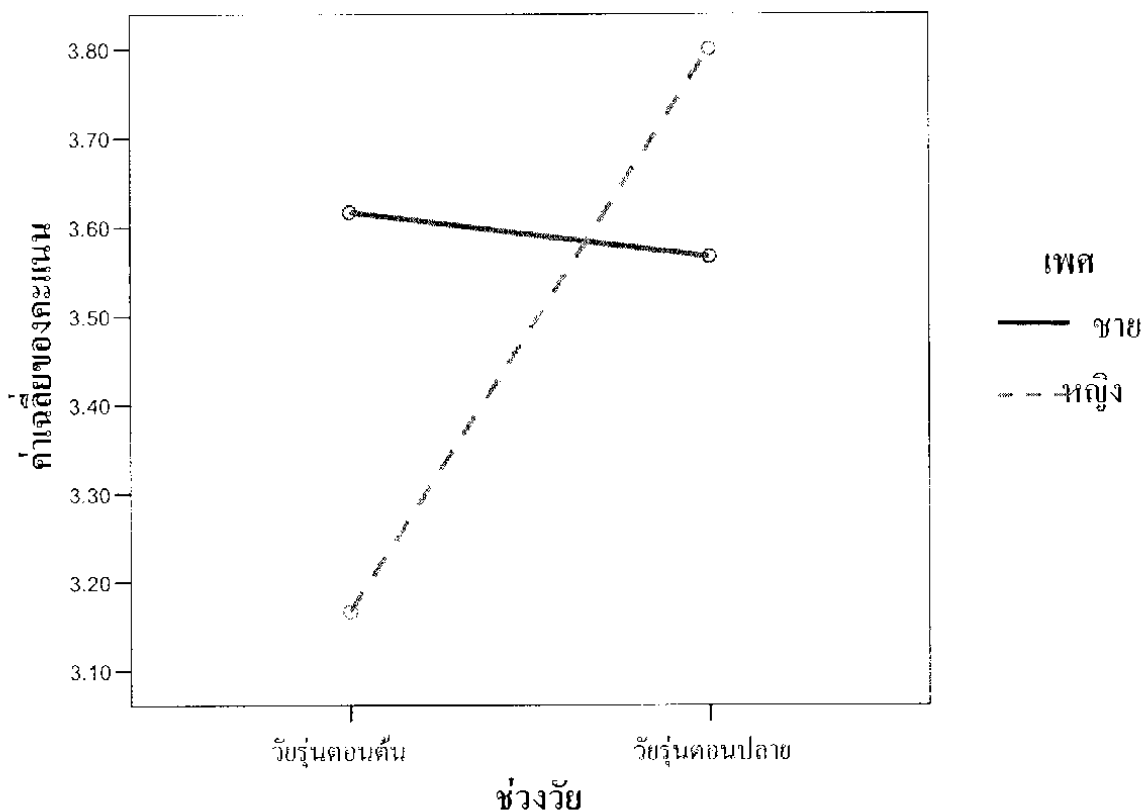
ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม (Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีสถานภาพทางสังคมสูง ของผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย

เพศ	ช่วงวัย		Mean Difference
ชาย	วัยรุ่นตอนต้น	วัยรุ่นตอนปลาย	.283
หญิง	วัยรุ่นตอนปลาย	วัยรุ่นตอนต้น	.250

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

จากตารางแสดงว่า ทั้งผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายเลือกคุณลักษณะของคู่ครองด้านสถานภาพทางสังคมสูงไม่แตกต่างกัน

10.) ปฏิสัมพันธ์(Interaction effect) ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่ทะเยอทะยานและอุตสาหกรรม โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 236) = 6.10, p < .05$ ผู้วิจัยได้เขียนกราฟเพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ของทั้ง 2 ตัวแปร ดังแสดงในรูปที่ 10

รูปที่ 10 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะที่ทะเยอทะยานและอุตสาหกรรม

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม(Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่ทะเยอทะยานและอุตสาหกรรม ของผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย

เพศ	ช่วงวัย		Mean Difference
	วัยรุ่นตอนต้น	วัยรุ่นตอนปลาย	
ชาย	วัยรุ่นตอนต้น	วัยรุ่นตอนปลาย	.050
หญิง	วัยรุ่นตอนปลาย	วัยรุ่นตอนต้น	.633***

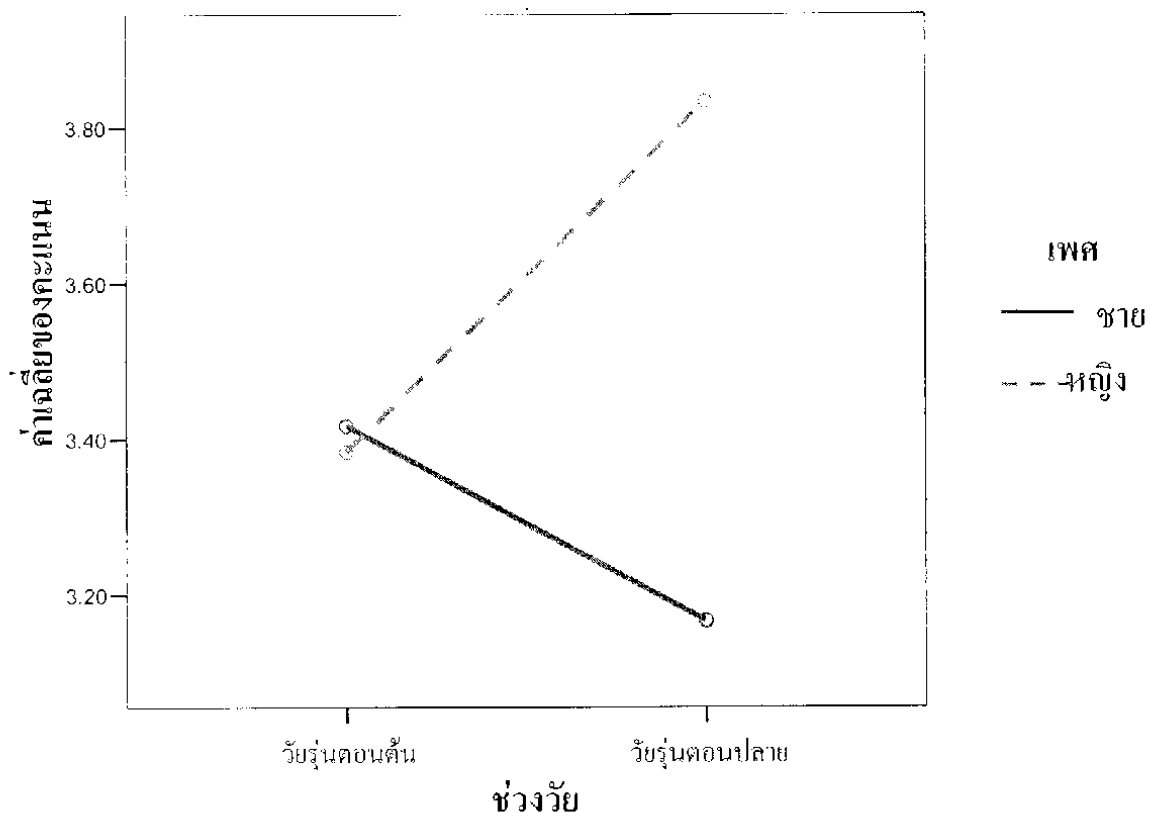
* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

จากตารางแสดงว่า ผู้ชายทั้งที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายเลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่ทะเลาะทะเลาะกันและอึดสาหะไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ผู้หญิงเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่ทะเลาะทะเลาะกันและอึดสาหะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนการเลือกคุณลักษณะของคู่ครอง จำแนกตามเพศและช่วงวัย (ตามตารางที่ 3) ปรากฏว่า ผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ($M = 3.80, SD = 0.84$) เลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่ทะเลาะทะเลาะกันและอึดสาหะมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ($M = 3.17, SD = 1.36$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าความทะเลาะทะเลาะกันและอึดสาหะเป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

11.) ปฏิสัมพันธ์(Interaction effect) ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีฐานะทางบ้านดี โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 236) = 7.91, p < .01$ ผู้วิจัยได้เขียนกราฟเพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ของทั้ง 2 ตัวแปร ดังแสดงในรูปที่ 11

รูปที่ 11 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะมีฐานะทางบ้านดี

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม (Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีฐานะทางบ้านดี ของผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย

เพศ	ช่วงวัย		Mean Difference
ชาย	วัยรุ่นตอนต้น	วัยรุ่นตอนปลาย	.250
หญิง	วัยรุ่นตอนปลาย	วัยรุ่นตอนต้น	.450**

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

จากตารางแสดงว่า ผู้ชายทั้งที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายเลือกคุณลักษณะของคู่ครองมีฐานะทางบ้านดีไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ผู้หญิงเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีฐานะทางบ้านดีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

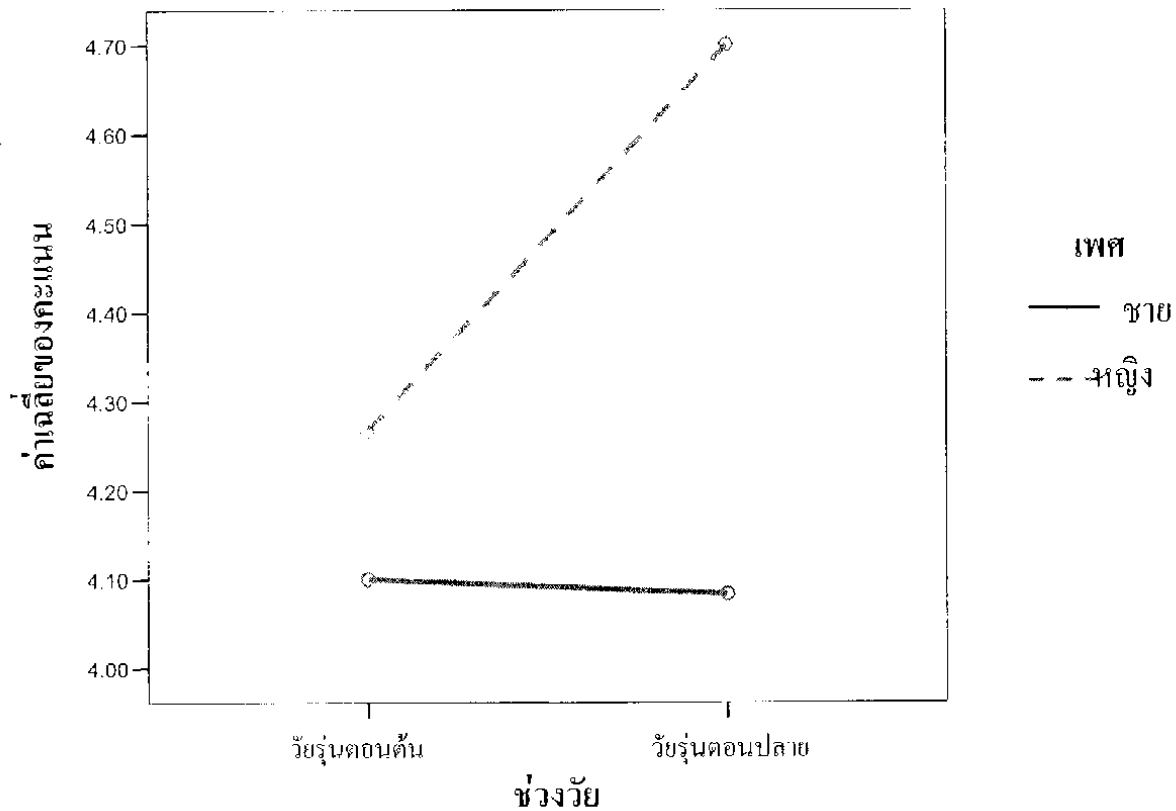
โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนการเลือกคุณลักษณะของคู่ครอง จำแนกตามเพศและช่วงวัย (ตามตารางที่ 3) ปรากฏว่า ผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ($M = 3.83, SD = 0.85$) เลือก

คุณลักษณะของคู่ครองที่ฐานะทางบ้านดีมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ($M = 3.38, SD = 1.03$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าการมีฐานะทางบ้านดีเป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

12.) ปฏิสัมพันธ์ (Interaction effect) ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่เป็นที่ยอมรับของครอบครัว โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ $F(1, 236) = 4.31, p < .05$ ผู้วิจัยได้เขียนกราฟเพื่อแสดงปฏิสัมพันธ์ของทั้ง 2 ตัวแปร ดังแสดงในรูปที่ 12

รูปที่ 12 ปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัยในการเลือกคุณลักษณะที่เป็นที่ยอมรับของครอบครัว

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบในรายกลุ่ม (Simple Effect) ของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่เป็นที่ยอมรับของครอบครัว ของผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย

เพศ	ช่วงวัย		Mean Difference
ชาย	วัยรุ่นตอนต้น	วัยรุ่นตอนปลาย	.01/
หญิง	วัยรุ่นตอนปลาย	วัยรุ่นตอนต้น	.433**

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

จากตารางแสดงว่า ผู้ชายทั้งที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายเลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่เป็นที่ยอมรับของครอบครัวไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ผู้หญิงเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่เป็นที่ยอมรับของครอบครัวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนการเลือกคุณลักษณะของคู่ครอง จำแนกตามเพศและช่วงวัย (ตามตารางที่ 3) ปรากฏว่า ผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ($M = 4.70, SD = 0.46$) เลือกคุณลักษณะของคู่ครองที่เป็นที่ยอมรับของครอบครัวมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ($M = 4.27, SD = 1.07$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าการเป็นที่ยอมรับของครอบครัวเป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

สรุปปฏิสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างเพศและช่วงวัย

1. การมีอายุมากกว่า, การศึกษาสูงกว่า, หน้าที่การงานมั่นคง, มีทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมคล้ายคลึงกัน, มีความมั่นคงทางอารมณ์, ทะเยอทะยานและอดสาหะ, ฐานะทางบ้านดี และเป็นที่ยอมรับของครอบครัว เป็นคุณสมบัติที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและผู้ชายที่อยู่ในวัยรุ่นตอนปลายไม่แตกต่างกัน

2. การมีการศึกษาต่ำกว่า และสถานภาพทางสังคมสูง เป็นคุณสมบัติที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายไม่แตกต่างกัน

3. การมีอายุมากกว่า, มีการศึกษาสูงกว่า, มีทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมคล้ายคลึงกัน, ทะเยอทะยานและอดสาหะ, และมีความมั่นคงทางอารมณ์ เป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และการมีการศึกษาสูงกว่า, หน้าที่การงานมั่นคง, ฐานะทางบ้านดี และเป็นที่ยอมรับของครอบครัว เป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาของผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

4. การมีรายได้มากกว่า เป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นมากกว่าผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ในขณะที่การมีรายได้มากกว่าเป็นลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

5. การมีสุขภาพดี เป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นมากกว่าผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ในขณะที่การมีสุขภาพดีเป็นลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1.) จากตารางที่ 4 พบว่า คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง คือ การมีรายได้น้อยกว่า และรูปร่างหน้าตาดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$, $p < .05$)

ผลการวิจัยสามารถอธิบายได้ตาม ทฤษฎีวิวัฒนาการที่กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างเพศ ในการเลือกคู่ครอง ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าความแตกต่างทางชีวภาพที่สำคัญระหว่างเพศ คือการที่ผู้หญิงสามารถมีบุตรได้ในเวลาจำกัด ในขณะที่ผู้ชายสามารถมีบุตรได้จำนวนหลายคนตลอดช่วงชีวิตนั้น (Triver, 1972) จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้ชายเพิ่มความสำเร็จในการมีบุตร โดยมีการตอบสนองทางเพศกับผู้หญิงจำนวนมากที่มีความสาวหรืออายุน้อยและมีความสวยงาม นอกจากนี้สิ่งที่แสดงถึงคุณค่าในความสามารถในการเจริญพันธุ์และการมีบุตรของผู้หญิงจะสัมพันธ์กับอายุและสุขภาพ ทำให้ผู้ชายเลือกผู้หญิงที่มีความสาว และรูปร่างหน้าตาดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Malinowski, 1929; Cross and Cross, 1971; Singh, 1993; Buss, 1995 (อ้างถึงใน Lance. W, 2004) ที่พูดถึงความดึงดูดทางกายภาพของผู้หญิง เช่น ผิวพรรณสดใส ปากอ้มเอิบ ผอมสวย อัตราส่วนระหว่างเอวต่อสะโพกต่ำ รวมไปถึงความเยาว์วัย เป็นที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชาย

นอกจากนั้นค่านิยมของคนในสังคมตะวันออกยังปลูกฝังความคิดว่า ผู้ชายต้องฝ่ายที่ให้ ความดูแลและเลี้ยงดูผู้หญิง ดังนั้นจึงทำให้ผู้ชายต้องมีรายได้มากกว่าผู้หญิง เพื่อที่ตนจะได้เป็นฝ่าย แสดงบทบาทในการเลี้ยงดูผู้หญิงและครอบครัว (Wood, 1999 อ้างถึงใน Etaugh and Bridges, 2004)

2.) จากตารางที่ 4 พบว่า คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย คือ ความเต็มใจที่จะลงทุนเพื่อบุตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

จากงานวิจัยของ Cerra (1994 อ้างถึงใน Buss, 1999) ได้ศึกษาเพื่อพิสูจน์ว่า ผู้หญิงชอบผู้ชายที่เต็มใจจะลงทุนเพื่อบุตร โดยให้กลุ่มตัวอย่างดูภาพสไลด์ 5 ภาพ คือ ภาพผู้ชายยืนอยู่คนเดียว ภาพผู้ชายพูดคุย ถ่ม และสบตา กับเด็กอายุ 18 เดือน ภาพผู้ชายแสดงความไม่สนใจเด็ก ถึงแม้ว่าเด็กกำลังร้องไห้ ภาพผู้ชายและเด็กอยู่ด้วยกัน ซึ่งเป็นเงื่อนไขกลางๆ และภาพผู้ชายดูตุ๋นในห้องนั่งเล่น แล้วให้นักศึกษาหญิงจำนวน 240 คน ประเมินว่าภาพไหนมีความดึงดูดใจอย่างไร ถ้าให้เลือกคนที่

มาเป็นคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางเพศด้วย คู่ครอง เพื่อน หรือเพื่อนบ้าน โดยประการแรก พบว่าผู้หญิงเห็นว่าผู้ชายที่มีการพูดคุยและยิ้มกับเด็ก มีความน่าดึงดูดใจและต้องการให้เป็นคู่ครองด้วยมากกว่าภาพผู้ชายยืนอยู่คนเดียว ประการที่สอง ผู้หญิงประเมินว่าผู้ชายที่ไม่สนใจเด็กที่กำลังร้องไห้ มีความดึงดูดใจน้อยที่สุดในการให้มาเป็นคู่ครอง และประการที่สาม ผู้หญิงประเมินว่าผู้ชายที่กำลังดูฟุตบอลมีความดึงดูดใจน้อยกว่าภาพผู้ชายที่ยืนอยู่คนเดียว Cerra สรุปว่า ผู้หญิงจะประเมินว่าผู้ชายมีความดึงดูดใจ ถ้าผู้ชายแสดงความรักต่อเด็ก และไม่น่าดึงดูดใจถ้าผู้ชายแสดงความไม่สนใจเด็ก ต่อมา Cerra ได้ทำการศึกษาอีกครั้ง เพื่อดูว่าผู้ชายจะชอบเหมือนผู้หญิงหรือไม่โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ให้ตัวแบบเป็นผู้หญิง และให้ผู้ชายเป็นผู้ประเมิน ซึ่งพบว่ามีความแตกต่างจากผู้หญิง คือ ผู้ชายประเมินว่าผู้หญิงที่ยืนอยู่คนเดียวมีความดึงดูดใจพอๆ กันกับผู้หญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก ผู้ชายประเมินว่าผู้หญิงมีความดึงดูดใจพอๆ กันทุกภาพ ถึงแม้ว่าบริบทจะเปลี่ยนแปลงไปก็ไม่ได้ทำให้การประเมินของผู้ชายแตกต่างกัน

และจากทฤษฎีวิวัฒนาการที่กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างเพศในการเลือกคู่ครอง ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าความแตกต่างทางชีวภาพที่สำคัญระหว่างเพศ คือการที่ผู้หญิงสามารถมีบุตรได้ในช่วงเวลาจำกัด ในขณะที่ผู้ชายสามารถมีบุตรได้จำนวนหลายคนตลอดช่วงชีวิตนั้น (Triver, 1972) ทำให้ผู้หญิงเลือกคู่ครองที่มีคุณสมบัติที่สามารถเพิ่มโอกาสในการดำรงชีวิตรอดของตนเองและบุตรได้ โดยพิจารณาจากสิ่งชี้แนะต่างๆ เช่น ทรัพยากรทางการเงิน สถานภาพทางสังคม เป็นต้น อีกทั้งในมนุษย์นั้น ผู้ชายจะเป็นฝ่ายหาอาหาร ที่อยู่อาศัย ต่อสู้เพื่อปกป้องอาณาเขตของตนเอง และปกป้องดูแลบุตร รวมไปถึงผู้ชายยังเป็นผู้สอนให้บุตรเล่นกีฬา ล่าสัตว์ สอนให้เข้าใจเรื่องมิตรภาพและอิทธิพลทางสังคม ดังนั้นผู้หญิงจึงมีวิวัฒนาการความชอบคุณสมบัติผู้ชายที่จะมาเป็นคู่ครองของตน โดยผู้ชายที่จะมาเป็นคู่ครองนั้นต้องมีทรัพยากรให้ตนเองและบุตรได้อย่างสม่ำเสมออีกด้วย (Buss and Schmitt, 1993)

3.) จากตารางที่ 4 พบว่า คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายและผู้หญิงไม่แตกต่างกัน คือ การมีบุตรแล้ว, มีอารมณ์ขัน, เคยใช้ชีวิตคู่มาแล้ว, นับถือศาสนาต่างกัน และการเป็นคนที่ทำนกรักเขาและเขารักท่าน

3.1 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของคะแนนการเลือกคุณลักษณะการมีบุตรแล้ว และเคยใช้ชีวิตคู่มาแล้ว พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ระหว่าง (1.13 – 1.18) และ (1.37 – 1.42) ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่าลักษณะทั้งสองเป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาในระดับต่ำ แต่เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วจะพบว่าผู้หญิงยินยอมที่จะแต่งงานกับผู้มีบุตรแล้วและเคยใช้ชีวิตคู่มาแล้วมากกว่าผู้ชาย ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าการใช้ชีวิตคู่และมีการมีบุตรมาแล้วเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับได้มากกว่าผู้หญิง

ในเรื่องค่านิยมที่มีการหล่อหลอมความคิดและความเชื่อของผู้ชายให้อยากแต่งงานกับผู้หญิงที่ไม่เคยมีประสบการณ์ทางเพศ ทำให้ผู้ชายยอมรับคู่ครองที่เคยมีประสบการณ์ทางเพศมาก่อนได้น้อยกว่าผู้หญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Coomb, Freedman, Friedman, & Pratt (1970) ที่รายงานว่าผู้หญิงชาวอเมริกันที่มีบุตรก่อนแต่งงานจะไม่ใช่ที่ยอมรับของสังคม เนื่องจากผิดประเพณีและหลักศาสนา ทำให้มีโอกาสน้อยที่จะได้แต่งงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายและตามหลักศาสนา ทั้งนี้ผู้หญิงที่มีบุตรก่อนแต่งงานส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษา, ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ โดยเฉพาะผู้หญิงผิวดำ (Zelnik and Kantner, 1974)

3.2 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของคะแนนการเลือกคุณลักษณะการนับถือศาสนาต่างกัน พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ระหว่าง (1.97 - 2.07) ซึ่งแสดงว่าทั้งผู้ชายและผู้หญิงไม่ปรารถนาบุคคลที่นับถือศาสนาต่างกัน อธิบายตามแนวคิดเรื่องความคล้ายคลึง (Similarity) ที่มีแนวคิดว่าคุณลักษณะที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ย่อมนำไปสู่ความชอบพอกันและความเข้ากันได้ จากการศึกษาในเรื่องความคล้ายคลึงกัน ที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะ เช่น อายุ ศาสนา การศึกษา สุขภาพ ความฉลาด และเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวข้อง พบว่าคนส่วนใหญ่ที่ทำการสมรสกัน มักเลือกคู่ครองที่มีความที่มีความเหมือน หรือความคล้ายคลึงกันกับตนเอง (Rockwell, 1976 ; James W. vander Zanden, 1979 อ้างถึงใน ฉันทิชนก สายสมบัติ, 2541)

ส่วน Bell (1936 อ้างถึงใน ศิริสุข ยินหาญ, 2534) พบว่า ชาวอเมริกันส่วนใหญ่จะเลือกคู่ครองที่มีภูมิหลังทางศาสนาที่เหมือนกัน ซึ่งจากการศึกษาพบว่าไม่มีข้อห้ามทางกฎหมายสำหรับการแต่งงานข้ามศาสนาสำหรับหลักฐานนี้ แสดงว่าการออกเที่ยวกับคนภายในศาสนาเดียวกันเป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่บุคคลชอบกระทำมากกว่า โดยแม้แต่นักเรียนระดับวิทยาลัยยังรายงานว่าที่พวกเขามีพฤติกรรมการออกเที่ยวกับคนในศาสนาเดียวกับเขา เพราะว่าความเป็นไปได้ของความสัมพันธ์ในการนัดเที่ยวจะเปลี่ยนเป็นความสัมพันธ์ที่ดีกว่าการออกเที่ยวกับคนนอกศาสนา

อีกทั้ง จากงานวิจัยของฉันทิชนก สายสมบัติ (2541) ที่ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การเลือกคู่ครองของนายทหารสังกัด บก.ทหารสูงสุด ยังพบว่า ผู้ร่วมวิจัยส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยที่จะเลือกคู่ครองเลือกคู่ครองที่มีศาสนาเดียวกัน ดังนั้นสามารถอธิบายได้ว่า หากคู่สมรสนับถือศาสนาเดียวกัน ความเชื่อถือศรัทธาและการปฏิบัติตนตามพิธีกรรมทางศาสนาก็จะเป็นไปในแนวทางเดียวกัน แต่หากนับถือศาสนาต่างกันก็อาจจะมีปัญหากระทบต่อการดำเนินชีวิต เช่น คนหนึ่งจะไปวัด อีกคนไปโบสถ์ หรือเกิดปัญหาข้อขัดแย้งว่าจะให้บุตรที่เกิดมานับถือศาสนาอะไร เป็นต้น การตัดสินใจเลือกคู่ที่นับถือศาสนาต่างกันจึงจำเป็นต้องพยายามปรับตัวเข้าหากัน เพราะยังต้องคำนึงถึงครอบครัวของแต่ละฝ่ายเป็นสำคัญอีกด้วยว่าจะสามารถปรับตัวเข้าหากันได้หรือไม่ดังนั้นจะเห็นว่าหรณับถือ

ศาสนาต่างกันอาจนำมาซึ่งปัญหาหลายด้าน บุคคลจึงอาจไม่พึงปรารถนาที่จะเลือกคู่ครองที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกัน

3.3 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของคะแนนการเลือกคุณลักษณะการมีอารมณ์ขัน และการเป็นคนที่น่ารักเขาและเขารักท่าน พบว่าเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของคะแนนการเลือกคุณลักษณะคะแนนอยู่ระหว่าง (3.95 - 4.05) และ (4.67 - 4.87) ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่าลักษณะทั้งสองเป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับทั้งผู้ชายและผู้หญิง

การมีอารมณ์ขันเป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ J.K.Folsom (1948 อ้างถึงใน ฉันทิชนก สายสมบัติ, 2541) ที่ได้ศึกษาสังคมอเมริกัน พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญแก่คุณลักษณะอารมณ์ขัน และความเปิดเผยของคู่ครอง อีกทั้ง Pomona (1953 อ้างถึงใน ฉันทิชนก สายสมบัติ, 2541) ยังได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยโปโมนา พบว่า การไม่มีอารมณ์ขัน(No sense of humor) เป็นคุณลักษณะที่ไม่น่าพึงปรารถนาของทั้งนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง ซึ่งอาจพิจารณาได้สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป คนในสังคมมีการแข่งขันที่สูง ทำให้บุคคลเกิดความตึงเครียดเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ส่งผลให้บุคคลทั้งผู้ชายและผู้หญิงพิจารณาคู่ครองจากคุณลักษณะการมีอารมณ์ขันตามไปด้วย เพื่อให้ชีวิตมีสีสัน ไม่เครียดมากเกินไป

ส่วนคุณลักษณะเป็นคนที่น่ารักเขาและเขารักท่านนั้น ที่เป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของทั้งผู้ชายและผู้หญิงไม่แตกต่างกัน สามารถอธิบายได้จากงานวิจัยของ Sprecher, Aron, และคณะ (1994 อ้างถึงใน Buss, 1999) ที่ได้ศึกษาเพื่อพิสูจน์ว่าผู้หญิงเลือกคู่ครองโดยพิจารณาจากการที่ตนเองรักบุคคลนั้นหรือไม่ โดยถามนักศึกษาชาวอเมริกัน รัสเซีย และญี่ปุ่นว่าจะแต่งงานกับบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่ตนต้องการทุกประการ แต่ตนไม่ได้รักบุคคลนั้นหรือไม่ ซึ่งพบว่าร้อยละ 89 ของนักศึกษาหญิงอเมริกัน และร้อยละ 82 ของนักศึกษาหญิงชาวญี่ปุ่นกล่าวว่า ถึงแม้ว่าบุคคลนั้นจะมีคุณสมบัติตามที่ตนต้องการ แต่ถ้าตนไม่ได้รักก็จะไม่แต่งงานด้วย ส่วนนักศึกษาหญิงชาวรัสเซียร้อยละ 59 กล่าวว่าตนจะไม่แต่งงานกับบุคคลที่ตนไม่ได้รักไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีคุณสมบัติอย่างไร ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ผู้หญิงส่วนมากมีความคิดเห็นว่าการรักเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นในการตัดสินใจแต่งงาน นอกจากนี้ Buss และคณะ (1990)ยังพบว่าความรักเป็นสิ่งที่สำคัญ จากการให้ผู้ชายและผู้หญิงประเมินคุณสมบัติ 18 คุณสมบัติ พบว่าความดึงดูดใจซึ่งกันและกันหรือความรักได้รับการประเมินจากทั้งผู้ชายและผู้หญิงมากที่สุด โดยคะแนนเฉลี่ยของผู้หญิงคือ 2.87 และคะแนนเฉลี่ยของผู้ชายคือ 2.81

แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะการเป็นคนที่น่ารักเขาและเขารักท่านนั้นเป็นส่วนสำคัญในการตัดสินใจเลือกคู่ครองของแต่ละบุคคล อีกทั้งยังเป็นคุณลักษณะพื้นฐานในการพัฒนา

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชายและผู้หญิงไปสู่การสมรส โดยนำพามาซึ่งความพึงพอใจในชีวิตสมรสและทำให้ชีวิตสมรสดำรงอยู่ได้อย่างราบรื่นในอนาคต

4.) คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น คือ ชื่อสัตย์และไว้ใจได้, เคยมีประสบการณ์ทางเพศมาแล้ว, และเข้าอกเข้าใจกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$), การเป็นคนที่ยึดมั่น, บุคลิกภาพและลักษณะนิสัยคล้ายคลึงกัน และมีความรับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) และมีเชื้อชาติต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

4.1 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนในการเลือกคู่ครองพบว่าคุณลักษณะชื่อสัตย์และไว้ใจได้, เข้าอกเข้าใจกัน, เป็นคนที่ท่านรัก, บุคลิกภาพคล้ายคลึงกัน และมีความรับผิดชอบ มีคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคู่ครองที่สูง แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะดังกล่าวเป็นที่น่าพึงปรารถนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดย สุรพล ปธานวนิช (2534 อ้างถึงใน สิริวัชร วงศ์ทองศักดิ์, 2545) พบว่าทั้งผู้ชายและผู้หญิงเลือกคู่ครองโดยพิจารณาจากความรักที่มีให้แก่กัน ชื่อสัตย์และไว้ใจได้ และจากการศึกษาของ Buss (1999 อ้างถึงใน สิริวัชร วงศ์ทองศักดิ์, 2545) พบว่าทั้งผู้ชายและผู้หญิงต่างก็พิจารณา บุคคลที่ชื่อสัตย์และไว้ใจได้ เข้าอกเข้าใจกัน และมีบุคลิกภาพคล้ายคลึงกัน

อีกทั้งคุณลักษณะดังกล่าวเป็นบทบาทใน Developmental task ที่จำเป็นต่อคู่สมรสในการปรับเปลี่ยนจากชีวิตโสดสู่ชีวิตสมรส เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสและทำให้ชีวิตสมรสดำรงอยู่ได้ หากไม่สำเร็จจะทำให้พัฒนาการทางครอบครัวหยุดชะงัก นำมาสู่ความล้มเหลวในชีวิตคู่ได้ ทั้งนี้คู่สมรสที่มีการสร้างครอบครัวขึ้นใหม่ จะต้องมีการจัดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอันเป็นสิ่งที่ช่วยแสดงให้เห็นถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จทั้งต่อในหน้าที่การงานและครอบครัว เช่น หน้าที่ความรับผิดชอบงานบ้าน การทำมาหากิน มีการปรับเปลี่ยนบุคลิกลักษณะนิสัยเข้าหากัน ต้องมีความเข้าอกเข้าใจ และไว้เนื้อเชื่อใจกัน จะช่วยให้ดำเนินชีวิตคู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดี (Harvighurst, 1972; Duvall, 1977; Aldous, 1978 อ้างถึงใน Dyer, 1983)

ซึ่งการที่คุณลักษณะดังกล่าวเป็นที่น่าพึงปรารถนาสำหรับวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าวัยรุ่นตอนต้น เพราะคุณลักษณะเหล่านี้เป็นคุณลักษณะที่แสดงถึงความพร้อมที่จะสร้างความสัมพันธ์ (Relationship Readiness) และมีคุณลักษณะที่จำเป็นในการแต่งงาน (Marital competence) แต่จากผลการวิจัย ไม่พบสองลักษณะนี้ในวัยรุ่นตอนต้น แต่จะเริ่มพบในนักศึกษามหาวิทยาลัยซึ่งอยู่ว่าอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เป็นเพราะวัยรุ่นตอนปลายเป็นวัยที่ใกล้เข้าสู่

พัฒนาการของความเป็นผู้ใหญ่มากยิ่งขึ้น ทำให้สังเกตเห็นถึงความสำคัญของคุณลักษณะดังกล่าวที่เป็นสิ่งสำคัญในชีวิตการแต่งงาน (Larson, 1988 และ Holman and Li, 1997)

4.2 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนการเลือกคุณลักษณะคู่ครอง พบว่า คุณลักษณะเคยมีประสบการณ์ทางเพศมาแล้ว และมีเชื้อชาติต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ต่ำ แสดงว่าคุณลักษณะทั้งสองไม่เป็นที่น่าพึงปรารถนา แต่เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วพบว่าวัยรุ่นตอนปลายยินยอมที่จะแต่งงานกับบุคคลที่เคยมีประสบการณ์ทางเพศมาแล้ว และบุคคลที่มีเชื้อชาติต่างกันมากกว่าวัยรุ่นตอนต้น

โดยการที่วัยรุ่นตอนปลายยอมรับคุณลักษณะเคยมีประสบการณ์ทางเพศมาแล้วมากกว่าวัยรุ่นตอนต้น สามารถอธิบายได้ว่า เมื่อบุคคลมีอายุมากขึ้นจะมีความเสื่อมถอยทางกายภาพ รวมทั้งโอกาสในการแต่งงานเริ่มลดน้อยลง ทำให้ข้อกำหนดต่างๆ ในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีมาแต่เดิมถูกจำกัดให้ลดน้อยลงด้วยเช่นกัน (สิรินธร วงศ์ทองศักดิ์, 2545) รวมถึงในปัจจุบันสังคมไทยได้รับวัฒนธรรมจากชาติตะวันตกในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์และการอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน โดยผ่านสื่อต่างๆ ทำให้วัยรุ่นไทยส่วนใหญ่เปลี่ยนเจตคติเดิมไป จนมองการมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องปกติมากขึ้นกว่าเดิม (Jersild, 1963 อ้างถึงใน อมรรัตน์ เศวตนันท์, 2529) ประกอบกับการเปิดกว้างในการรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับเพศในสังคมและการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างที่มีมากขึ้นในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งเป็นช่วงที่วุฒิภาวะเข้าใกล้กับผู้ใหญ่มากขึ้น ทำให้สามารถใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจมากขึ้น ส่งผลทำให้วัยรุ่นตอนปลายยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน และยินยอมที่จะแต่งงานกับบุคคลที่เคยผ่านประสบการณ์ทางเพศมาแล้วมากกว่าวัยรุ่นตอนต้น (Crockett, Raffaelli, and Moilanen, 2003)

ส่วนคุณลักษณะมีเชื้อชาติต่างกัน สามารถอธิบายได้ว่า บุคคลจะตอบสนองต่อพฤติกรรมต่างๆ ของสมาชิกในกลุ่มเดียวกันมากกว่าบุคคลภายนอกกลุ่ม ที่เรียกว่า Ingroup bias (Brewer, 1979 อ้างถึงใน Gaulin and McBurney, 2004) และความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในกลุ่มกับคนนอกกลุ่มในสังคมต่างๆ ทั่วโลก มีสาเหตุส่วนใหญ่มาจาก ความแตกต่างทางเชื้อชาติและศาสนา (Brown, 1991 อ้างถึงใน Gaulin and McBurney, 2004) ในอดีต สังคมต่างๆ ให้ความสำคัญเคร่งครัดต่อประเพณีการแต่งงานภายในเชื้อชาติเดียวกัน เพื่อรักษาชาติพันธุ์และเป็นการเคารพต่อบรรพบุรุษ ต่อมาภายหลังจากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในโลก เช่น การปฏิวัติของคเนดีว้าในอเมริกา สงครามโลกครั้งที่ 1 ทำให้เกิดการอพยพเข้าสู่อเมริกาของประชากรในประเทศกลุ่มไซเวียด ใน สงครามโลกครั้งที่ 2 มีการอพยพเข้าสู่อเมริกาของชาวยิว หลังสงครามโลก อเมริกาเข้าไปยึดครองประเทศญี่ปุ่น สงครามเกาหลีและสงครามเวียดนาม ทำให้เกิดการผสมข้ามเชื้อชาติระหว่างทหารอเมริกันกับผู้หญิงของชาตินั้นๆ และได้รับสิทธิพลเมืองของอเมริกา ทำให้พลเมืองของประเทศอเมริกา

กว่า 60% มีเชื้อชาติผสม ทำให้ปัจจุบันการแต่งงานข้ามเชื้อชาติได้รับการยอมรับในสังคมอเมริกาและชาติตะวันตก (Dyer, 1983) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าวัยรุ่นตอนต้นอาจเรียนรู้จากการมองความเป็นกลุ่มเดียวกัน(In-group)ว่ามีความเข้ากันมากกว่าผู้ที่ต่างกลุ่ม(Out-group)กัน ซึ่งในที่นี้แทนผู้ที่มีเชื้อชาติเดียวกันเป็น In-group และผู้ที่มีเชื้อชาติต่างกันเป็นOut-group วัยรุ่นตอนต้นจึงคิดว่าผู้ที่มีเชื้อชาติต่างกันมีความแตกต่างกับผู้ที่มีเชื้อชาติเดียวกัน เมื่อมีเชื้อชาติต่างกันทำให้ไม่สามารถเข้าเป็นกลุ่มเดียวกันได้ อีกทั้งตามพัฒนาการทางสังคม วัยรุ่นตอนต้นจะมีพฤติกรรมปรากฏตามลักษณะของกลุ่มเพื่อน และวัยรุ่นตอนปลายจะมีการเปิดรับค่านิยมใหม่ โดยจะมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น (พรพนทิพย์ ศิริวิวัฒนบุศย์, 2550) และมีความเป็นอิสระในความคิดและการปฏิบัติตัวมากกว่าวัยรุ่นตอนต้น ต้องการอิสรภาพจากทางครอบครัวและกลุ่ม มีความสนใจในการแสวงหาความตื่นเต้นท้าทายใหม่ๆ มีการติดต่อสื่อสาร รับชมข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ ส่งผลให้เกิดการซึมซับวัฒนธรรมและวิถีปฏิบัติจากกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ต่างภาษา รวมทั้งการมีความสามารถที่จะชี้นำทิศทางของสมาชิกในกลุ่ม (Fraizoi, 1994) นอกจากนี้วัยรุ่นตอนปลายสามารถใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจได้มากกว่า ว่านอกเหนือจากเชื้อชาติที่ต่างกัน คนเรายังต้องพิจารณาคุณลักษณะอื่นๆของบุคคลประกอบด้วย เช่น ลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพ, ความรัก, ทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมที่คล้ายคลึงกัน (Rockwell, 1976 ; James W.vender Zandon, 1979 อ้างถึงใน ฉันทชนก สายสมบัติ, 2541) ทำให้วัยรุ่นตอนปลายยินยอมที่จะมีคู่ครองที่มีเชื้อชาติต่างกันได้มากกว่าวัยรุ่นตอนต้น

5.) จากตารางที่ 4 พบว่า คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น และผู้ชายที่อยู่ในวัยรุ่นตอนปลายไม่แตกต่างกัน คือ การมีอายุมากกว่า, การศึกษาสูงกว่า, หน้าที่การงานมั่นคง, มีทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมคล้ายคลึงกัน, มีความมั่นคงทางอารมณ์, ทะเยอทะยาน และอุตสาหกรรม, ฐานะทางบ้านดี และเป็นที่ยอมรับของครอบครัว

5.1 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองสำหรับผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย พบว่า คุณลักษณะการมีอายุมากกว่า และมีการศึกษาสูงกว่า มีค่าเฉลี่ยที่ค่อนข้างต่ำ แสดงว่าลักษณะทั้งสองไม่เป็นที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายทั้งที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและช่วงวัยรุ่นตอนปลาย อธิบายได้จากทฤษฎีบทบาททางเพศที่แตกต่างกัน และจากค่านิยมของสังคมตะวันออกยังปลูกฝังความคิดว่า ผู้ชายต้องเป็นฝ่ายที่ให้ความดูแลและเลี้ยงดูผู้หญิง ดังนั้นจึงทำให้ผู้ชายต้องมีรายได้มากกว่าและการศึกษาสูงกว่าผู้หญิง เพื่อที่ตนเองจะได้เป็นฝ่ายแสดงบทบาทในการเลี้ยงดูผู้หญิงและครอบครัว(Wood, 1999 อ้างถึงใน Etaugh and Bridges, 2004) ทำให้ผู้ชายไม่เลือกคู่ครองที่มีอายุมากกว่า และมีการศึกษาสูงกว่าตน เพื่อที่ตนเองจะสามารถแสดงบทบาทในการเลี้ยงดูฝ่ายหญิงได้อย่างเต็มที่

5.2 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองสำหรับผู้ชายที่อยู่ช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย พบว่า หน้าที่การงานมั่นคง, มีทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมคล้ายคลึงกัน, มีความมั่นคงทางอารมณ์, ทะเยอทะยานและอุตสาหกรรม, ฐานะทางบ้านดี และเป็นที่ยอมรับของครอบครัว มีค่าเฉลี่ยที่ค่อนข้างสูง แสดงว่าเป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนา

คุณลักษณะมีหน้าที่การงานมั่นคง, ทะเยอทะยานและอุตสาหกรรม และฐานะทางบ้านดี เป็นลักษณะที่น่าพึงปรารถนาของผู้ชาย จากการทบทวนงานวิจัยของ Buss, Shackelford, Kirkpatrick, และ Larsen (2001 อ้างถึงใน สิริธร วงศ์ทะนงศักดิ์, 2545) ตั้งแต่ปี 1939-1996 พบว่า ทั้งผู้ชายและผู้หญิง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ชายเห็นความสำคัญของคู่ครองที่มีทรัพยากรทางการเงินเพิ่มมากขึ้น โดยผู้ชายเลื่อนจากอันดับที่ 17 ในปี 1939 เป็นอันดับที่ 13 ในปี 1996 ส่วนผู้หญิงเลื่อนจากอันดับที่ 13 ในปี 1939 เป็นอันดับที่ 11 ในปี 1996 เห็นได้ว่า ผู้ชายให้ความสำคัญกับการมีทรัพยากรทางการเงินของผู้หญิงมากขึ้น อาจเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน รายรับของครอบครัวที่มาจากฝ่ายชายเพียงฝ่ายเดียว ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูฝ่ายหญิงและครอบครัว ดังนั้นหากผู้หญิงมีหน้าที่การงานมั่นคง, ทะเยอทะยานและอุตสาหกรรม และมีฐานะทางบ้านดี รวมทั้งการศึกษาสูงกว่า แสดงถึงโอกาสในการได้มาซึ่งทรัพยากรและเป็นตัวทำนายถึงรายได้ (Buss, 1999) ส่งผลให้ผู้หญิงที่มีคุณลักษณะดังกล่าวสามารถมีส่วนช่วยในการแบ่งเบาภาระในการเลี้ยงดูครอบครัวได้อีกทางหนึ่ง

การมีทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมคล้ายคลึงกัน และการเป็นที่ยอมรับของครอบครัว อธิบายตามแนวคิดเรื่องความคล้ายคลึง (Similarity) ที่มีแนวคิดว่าคุณคนที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ย่อมนำไปสู่ความชอบพอกันและความเข้ากันได้ มีงานวิจัยหลายชิ้นที่แสดงให้เห็นว่าคุณคนชอบที่จะแต่งงานกับบุคคลที่เหมือนกับตน (homogamy) คู่รักที่มีความคล้ายคลึงกันก่อนที่จะเริ่มคบกัน มักนำไปสู่ความชอบพอกันมากยิ่งขึ้นหลังจากที่มีการคบกันแล้วมากกว่าคู่รักที่ไม่มีความคล้ายคลึงกัน (Byrne, 1970 อ้างถึงใน Schneider, 1976) ยิ่งบุคคล 2 บุคคลมีทัศนคติที่คล้ายคลึงกันมาก จะนำไปสู่ความดึงดูดใจกันมากยิ่งขึ้น (Gonzales, 1983 อ้างถึงใน Wiggins, Wiggins, & Zanden, 1994) และจะดำรงอยู่ในความสัมพันธ์นั้นเป็นระยะเวลาอันยาวนานยิ่งขึ้น (Griffin & Sparks, 1990 อ้างถึงใน Wiggins et al., 1994)

อีกทั้งการเป็นที่ยอมรับของครอบครัวยังมีสาเหตุมาจาก ตามประเพณีไทยครอบครัวของทั้งฝ่ายชายและหญิงมีส่วนการตัดสินใจในการเลือกคู่ครองโดยเฉพาะ การที่ฝ่ายชายต้องเป็นฝ่ายขู่ขอฝ่ายหญิง การแต่งงานจึงจำเป็นต้องได้รับการเห็นชอบจากทางครอบครัวของฝ่ายชายเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Brown (1994) ที่ได้วิจัยกลุ่มตัวอย่างในประเทศเกาหลี ซึ่งเป็นสังคมตะวันออก

ออกเช่นเดียวกับสังคมไทย แสดงให้เห็นว่า การให้ความสำคัญแคระพยับถือ การขอความคิดเห็น และความ ต้องการการยอมรับภายในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นผู้ชายทั้งที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและช่วง วัยรุ่นตอนปลายจึงให้ความสำคัญกับการเป็นที่ยอมรับของครอบครัว

ความมั่นคงทางอารมณ์ นำมาสู่การดำรงชีวิตคู่ที่ราบรื่นเนื่องจากผู้ที่มีความมั่นคง ทางอารมณ์สามารถที่จะควบคุมอารมณ์ได้ดีกว่า โดย Buss(2006) อธิบายว่า ผู้ชายเลือกผู้หญิงที่มี ความมั่นคงทางอารมณ์ เพราะคำนึงถึงความสุขของชีวิตคู่ในอนาคต ไม่มีปัญหาทะเลาะเบาะแว้ง รวมไปถึงการไม่ถูกควบคุมโดยฝ่ายหญิง อีกทั้งผู้หญิงที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ยังแสดงถึง ประสิทธิภาพและความเอาใจใส่อบรมเลี้ยงดูบุตรให้เติบโตเป็นทายาทสืบทอดวงศ์ตระกูลต่อไป

6.) จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วง วัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น คือ การมีอายุมากกว่า, มีทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมคล้ายคลึงกัน, ทะเยอทะยานและอดทน, และมีความมั่นคงทางอารมณ์ อย่างมีนัย- สำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และการมีการศึกษาสูงกว่า, หน้าที่การงานมั่นคง, ฐานะทางบ้านดี และ เป็นที่ยอมรับของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

6.1 การมีอายุมากกว่า, ทะเยอทะยานและอดทน, การมีการศึกษาสูงกว่า, หน้าที่การ งานมั่นคง, และ ฐานะทางบ้านดี อธิบายได้จากทฤษฎีวิวัฒนาการที่ได้กล่าวถึงความแตกต่างทาง สรีรภาพที่สำคัญระหว่างผู้ชายและผู้หญิงไว้ว่า ผู้หญิงสามารถมีบุตรได้จำนวนจำกัด ในขณะที่ผู้ชาย สามารถมีบุตรได้ตลอดช่วงชีวิต ทำให้ผู้หญิงเลือกคู่ครองที่มีคุณสมบัติที่สามารถเพิ่มโอกาสในการ ดำรงชีวิตรอดของตนเองและบุตรได้ โดยพิจารณาจากสิ่งี่แตกต่างๆ เช่น ทรัพยากรทางการเงิน สถานภาพทางสังคม เป็นต้น การที่ผู้หญิงชอบผู้ชายที่มีอายุมากกว่าตนเองนี้อาจพิจารณาได้จากสิ่ง ที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อผู้ชายมีอายุมากขึ้นการเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดคือ ผู้ชายที่อายุมาก ขึ้นจะมีทรัพยากรมากขึ้น(Jencks, 1979 อ้างถึงใน Buss, 1999) อีกทั้งการศึกษาสูงกว่า และความ ทะเยอทะยานอดทน เป็นสิ่งที่นำไปสู่หน้าที่การงานมั่นคง ซึ่งเป็นตัวทำนายนายถึงรายได้(Buss, 1999) ส่วนฐานะทางบ้านดี อธิบายได้ถึง การมีทรัพยากรทางการเงินและสภาพทางสังคมที่ดีของฝ่ายชาย

ดังนั้น ผู้หญิงจึงมีวิวัฒนาการความชอบคุณลักษณะของผู้ชายซึ่งจะมาเป็นผู้ครองของ ตน โดยผู้ชายที่จะเป็นผู้ครองต้องมีทรัพยากรให้ตนเองและบุตรได้

6.2 การมีทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมคล้ายคลึงกัน และการเป็นที่ยอมรับของครอบครัว อธิบายตามแนวคิดเรื่องความคล้ายคลึง(Similarity) ที่มีแนวคิดว่าคุณคนที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ย่อมนำไปสู่ความชอบพอกันและความเข้ากันได้ ซึ่งจะส่งผลถึงการเป็นเพื่อนที่ดีหรือการตัดสินใจที่จะ แต่งงานกับบุคคลที่มีความคล้ายคลึงกับตน(ริระพร อูวรรณโณ, 2537) อีกทั้งการเป็นที่ยอมรับของ

ครอบครัวยังมีสาเหตุมาจาก ตามประเพณีไทยครอบครัวของทั้งฝ่ายชายและหญิงมีส่วนการตัดสินใจในการเลือกคู่ครอง โดยผู้ปกครองฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายตัดสินใจที่จะอนุญาตให้ฝ่ายหญิงแต่งงานออกไปเป็นสะใภ้ของครอบครัวฝ่ายชาย การแต่งงานจึงจำเป็นต้องได้รับการเห็นชอบจากทางครอบครัวของฝ่ายหญิงด้วยเช่นกัน โดยผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายให้ความสำคัญกับการเป็นที่ยอมรับของครอบครัวมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น เป็นเพราะผู้หญิงที่อยู่ในวัยรุ่นตอนปลายคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการแต่งงานในอนาคตอย่างจริงจัง จึงให้ความสำคัญกับการยอมรับในตัวฝ่ายชายจากครอบครัวของตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิษฐา โภชนกุล (2521) ที่พบว่า นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเลือกคู่ครองโดยผ่านการรับฟังความคิดเห็นของบิดามารดา อีกทั้งจากการศึกษาของ อุทิศ เชาวลิต (2521 อ้างถึงใน ฉันทชนก สายสมบัติ, 2541) ยังพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เลือกคู่ครองของตนเอง โดยพิจารณาจากการยอมรับของบิดามารดาเป็นสำคัญ

6.3 การที่ผู้หญิงให้ความสำคัญกับคู่ครองที่มีความมั่นคงทางอารมณ์เป็นเพราะเหตุผล 2 ประการ คือ ความมั่นคงทางอารมณ์เป็นสัญญาณที่เชื่อถือได้ว่า ผู้ชายจะสามารถให้ทรัพยากรได้อย่างสม่ำเสมอ พึ่งพาได้ และมีความรับผิดชอบในการเลี้ยงดูบุตร อีกประการหนึ่งคือ ผู้ชายที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ จะไม่สร้างความหนักใจให้กับฝ่ายหญิง ไม่มีปัญหาทะเลาะเบาะแว้งหรือประทุษร้ายร่างกายฝ่ายหญิงและบุตร (Buss, 1999) ดังนั้นผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายจึงให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางอารมณ์มากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น เพราะวัยรุ่นตอนปลายเป็นวัยที่ใกล้เข้าสู่พัฒนาการของความเป็นผู้ใหญ่มากยิ่งขึ้น สามารถใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจได้ดีขึ้น ทำให้เล็งเห็นถึงความสำคัญของคุณลักษณะดังกล่าวที่เป็นสิ่งสำคัญในชีวิตการแต่งงานมากขึ้น

7.) จากตารางที่ 4 พบว่า การมีรายได้มากกว่า เป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นมากกว่าผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ในขณะที่การมีรายได้มากกว่าเป็นลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

อธิบายได้ว่าผู้ชายในวัยรุ่นตอนต้นยังต้องพึ่งพาความช่วยเหลือด้านการเงินจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ในขณะที่ผู้ชายวัยรุ่นตอนปลายบางคนเริ่มหาเลี้ยงตัวเองหรือหารายได้จากการทำงานพิเศษมาช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองได้แล้ว ประกอบกับวัยรุ่นตอนต้นค่าใช้จ่ายในการไปเที่ยวกันฉันคนรักยังเป็นลักษณะการช่วยกันแบ่งเบาหนี้ หรือต้องเป็นผู้รับผิดชอบด้านการเงินแก่ผู้หญิง ดังนั้นหากผู้หญิงมีรายได้เท่ากับหรือมากกว่าตนก็จะสามารถจึงทำให้ผู้ชายในช่วงวัยรุ่นตอนต้นปรารถนาที่จะเลือกคู่ครองที่มีรายได้มากกว่าตนมากกว่าผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ส่วน

ผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย อธิบายได้ตามทฤษฎีวิวัฒนาการที่แสดงถึงการที่ผู้หญิงพิจารณาจากผู้ชายจากสิ่งที่แสดงถึง ทรัพยากรทางการเงิน เนื่องจากแสดงถึงความสามารถในการเลี้ยงดู อีกทั้งเนื่องจากในวัยนี้ที่เริ่มมีวุฒิภาวะมากขึ้น ทำให้มีเหตุผลในการเลือกคุณลักษณะคู่ครองที่มีรายได้มากกว่ามากขึ้น โดยอาจมองไปถึงอนาคตในเรื่องการสร้างครอบครัวและเลี้ยงดูบุตรในอนาคตได้ ทำให้ผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายปรารถนาผู้ที่มีรายได้มากกว่ามากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ที่ยังอาจไม่ได้คำนึงถึงอนาคตจึงยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะการมีรายได้มากกว่าเท่ากับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย

8.) จากตารางที่ 4 พบว่า การมีสุขภาพดี เป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นมากกว่าผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ในขณะที่การมีสุขภาพดีเป็นลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

การมีคู่ครองที่มีสุขภาพไม่สมบูรณ์มีความเสี่ยงหลายประการ ประการแรก คู่ครองที่มีสุขภาพไม่สมบูรณ์ มีโอกาสอ่อนเพลียสูง ซึ่งทำให้เกิดความล้มเหลวในการหาอาหาร การคุ้มครองป้องกัน การดูแลสุขภาพ และการเลี้ยงดูบุตร ประการที่สอง คู่ครองที่มีสุขภาพไม่สมบูรณ์จะมีความเสี่ยงสูงในการเสียชีวิต ทำให้โอกาสในการหาทรัพยากรลดน้อยลงก่อนถึงเวลาอันควร และทำให้อีกฝ่ายหนึ่งมีภาระมากขึ้นในการเลือกคู่ครองคนใหม่ ประการที่สาม คู่ครองที่มีสุขภาพไม่สมบูรณ์ อาจทำให้อีกฝ่ายหนึ่งมีโอกาสได้รับโรคติดต่อหรือเชื้อไวรัสซึ่งบั่นทอนการดำรงชีวิตและการมีบุตร ประการที่สี่ บุคคลที่มีคู่ครองที่มีสุขภาพไม่สมบูรณ์ อาจมีความเสี่ยงในการถ่ายทอดยีนส์ของการมีสุขภาพไม่สมบูรณ์ไปสู่บุตรได้ จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้ชายและผู้หญิงให้ความสำคัญกับการเลือกคู่ครองที่มีสุขภาพดี (สิรินธร วงศ์ทองศักดิ์, 2545)

การศึกษาในหลายวัฒนธรรมของ Buss และคณะ (1990 อ้างถึงใน Buss, 1999) พบว่าทั้งผู้ชายและผู้หญิงประเมินคุณสมบัติของการมีสุขภาพสมบูรณ์ว่ามีความสำคัญมาก และจากการให้จัดอันดับคุณสมบัติ 13 คุณสมบัติ จากคุณสมบัติที่สำคัญมากที่สุดจนถึงคุณสมบัติที่ลำน้อยที่สุด พบว่าทั้งผู้ชายและผู้หญิงจัดอันดับการมีสุขภาพสมบูรณ์เป็นอันดับที่สี่ รองจากความเป็นผู้ที่มีจิตใจดีและเข้าอกเข้าใจ ความฉลาด และการมีบุคลิกภาพที่น่าตื่นเต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าทั้งผู้ชายและผู้หญิงพึงปรารถนาคู่ครองที่มีสุขภาพดี โดยการที่ผู้ชายในช่วงวัยรุ่นตอนต้นมากกว่าผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย สามารถอธิบายได้จากในสมัยบรรพบุรุษได้มีการเสนอแนะถึงวิธีการสังเกตว่าผู้หญิงมีคุณค่าในความสามารถเจริญพันธุ์ โดยดูจากสิ่งสำคัญ 2 ประการ ประการแรกคือ ลักษณะที่ปรากฏทางกายภาพ เช่น ริมฝีปากอัม

ผิวพรรณเปล่งปลั่ง ดวงตาแจ่มใส เรือนผมเป็นเงา และมีรูปร่างดี ประการที่สองคือลักษณะพฤติกรรม เช่น ทำทางการเดินอย่างร่าเริง มีการแสดงออกทางใบหน้าอย่างมีชีวิตชีวา และเป็นบุคคลที่แสดงให้เห็นว่ามีระดับพลังงานสูง ซึ่งสิ่งชี้แนะเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับความสาว การมีสุขภาพดี ความสามารถในการมีบุตร และคุณค่าในการสืบพันธุ์ ดังนั้นจากการที่ผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นพิจารณาผู้หญิงจากลักษณะทางกายภาพและพฤติกรรมมากกว่าผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย จึงส่งผลให้ผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นพึงปรารถนาผู้หญิงที่มีสุขภาพดีมากกว่าผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย (Buss, 1999)

ส่วนการมีสุขภาพดีที่เป็นลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นนั้น อาจอธิบายได้ว่า เนื่องจากผู้หญิงในวัยรุ่นตอนปลายเริ่มมีการเสื่อมถอยทางกายภาพ ทำให้ร่างกายทรุดโทรมลงต่างจากในวัยรุ่นตอนต้น จึงพิจารณาคุณลักษณะคุ้มครองฝ่ายชายโดยคำนึงความสามารถในการหาทรัพยากร และความสามารถในการเพิ่มโอกาสในการดำรงชีวิตรอดของตนเองและลูกหลานเป็นสำคัญ จึงให้ความสำคัญไปที่การมีสุขภาพดี เพราะการมีสุขภาพดีของผู้ชายจะแสดงถึงความแข็งแรงของสุขภาพร่างกาย, ความสามารถในการหาอาหาร คุ้มครองป้องกันฝ่ายหญิงและอาณาเขต, ดูแลเลี้ยงดูบุตร, เพิ่มโอกาสในการขยายพันธุ์ ถ่ายทอดพันธุกรรมที่ดีไปสู่ลูกหลาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ชายที่มีสุขภาพที่ดีร่างกายแข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ อายุช้ายืนยาว จะยิ่งเพิ่มโอกาสและความสามารถในการหาทรัพยากร เพื่อเลี้ยงดูตนและบุตรในระยะยาวได้ต่อไป

9.) จากตารางที่ 4 พบว่า คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาที่ทั้งผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายไม่แตกต่างกัน คือ การมีการศึกษาต่ำกว่า และสถานภาพทางสังคมสูง

9.1 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะของคุ้มครอง พบว่า การมีการศึกษาต่ำกว่าเป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาในระดับต่ำทั้งในทั้งผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย เพราะบุคคลที่มีระดับการศึกษาต่ำมักไม่มีความก้าวหน้าในอาชีพการงาน มีรายได้น้อย ไม่สอดคล้องกับชีวิตและความเป็นอยู่สภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ส่งผลให้เป็นภาระเลี้ยงดูของอีกฝ่าย

9.2 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในการเลือกคุณลักษณะของคุ้มครอง พบว่า สถานภาพทางสังคมสูง เป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาในระดับค่อนข้างสูงทั้งผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย เพราะบุคคลล้วนปรารถนาที่จะครองคู่กับบุคคลที่มีตำแหน่งหรือสถานภาพทางสังคมสูง เนื่องจากบุคคลที่อยู่ในลำดับชั้นที่สูงจะมีสิทธิในการใช้ทรัพยากรและดำรงชีวิตอย่างอิสระ (Buss, 1999)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงในการเลือกคุณสมบัติของคู่ครอง
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของเพศชายและเพศหญิงในกลุ่มวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายว่ามีการเลือกคุณสมบัติของคู่ครองที่ คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 240 คน โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะเป็นบุคคลที่ศึกษาอยู่ในสถาบันในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม โดยสามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่างได้ดังต่อไปนี้

1. วัยรุ่นตอนต้นอายุระหว่าง 13 – 15 ปี จำนวนทั้งสิ้น 120 คน แบ่งเป็น
  - 1.1 วัยรุ่นตอนต้น (ชาย) จำนวน 60 คน
  - 1.2 วัยรุ่นตอนต้น (หญิง) จำนวน 60 คน
2. วัยรุ่นตอนปลายที่มีอายุระหว่าง 18 – 21 ปี จำนวน 120 คน แบ่งเป็น
  - 2.1 วัยรุ่นตอนปลาย (ชาย) จำนวน 60 คน
  - 2.2 วัยรุ่นตอนปลาย (หญิง) จำนวน 60 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นในการเลือกคุณสมบัติคู่ครองในการสำรวจการเลือกคุณสมบัติของคู่ครองของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการสำรวจข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา ชั้นปี

ส่วนที่ 2 เป็นมาตรลิเคิร์ต(Likert Scale) มีช่วงคะแนน 5 ช่วง ประกอบด้วยคุณสมบัติของคู่ครองทั้งหมด 29 คุณสมบัติ โดยดัดแปลงและเขียนเพิ่มเติมจากแบบสอบถามความคิดเห็นในการเลือกคุณสมบัติของคู่ครอง จากวิทยานิพนธ์ของ นางสาวสิรินธร วงศ์ทองศักดิ์(2545) โดยให้กลุ่มตัวอย่างประเมินคุณสมบัติเหล่านั้นตามระดับความน่าพึงปรารถนา

แบบสอบถามมีการให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ช่วง ดังนี้

- 1 หมายถึง คุณสมบัตินั้นน่าพึงปรารถนาต่อท่านน้อยที่สุด และท่านต้องการ
แต่งงานด้วยน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง คุณสมบัตินั้นน่าพึงปรารถนาต่อท่านน้อย และท่านต้องการแต่งงาน
ด้วยน้อย
- 3 หมายถึง คุณสมบัตินั้นน่าพึงปรารถนาต่อท่านปานกลาง และท่านต้องการ
แต่งงานด้วยปานกลาง
- 4 หมายถึง คุณสมบัตินั้นน่าพึงปรารถนาต่อท่านมาก และท่านต้องการแต่งงาน
ด้วยมาก
- 5 หมายถึง คุณสมบัตินั้นน่าพึงปรารถนาต่อท่านมากที่สุด และท่านต้องการ
แต่งงานด้วยมากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

- กลุ่มตัวอย่างที่ 1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองบางส่วนจากนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้นชายและหญิงจากสถานบันการศึกษาต่างๆ ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้
การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ และบางส่วนผู้วิจัยฝากแบบสำรวจไปกับเพื่อนหรือบุคคลที่ผู้วิจัยรู้จักใน
สถาบันการศึกษาต่างๆ ให้ช่วยเป็นธุระในการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลให้
- กลุ่มตัวอย่างที่ 2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเองจากนิสิตนักศึกษาชาย
และหญิงที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันการศึกษาต่างๆ ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้
การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ และบางส่วนผู้วิจัยฝากแบบสำรวจไปกับเพื่อนหรือบุคคลที่ผู้วิจัยรู้จัก
ในสถาบันการศึกษาต่างๆ ให้ช่วยเป็นธุระในการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลให้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ดังนี้

1. สถิติพรรณนา

- 1.1 ค่าสถิติร้อยละ ใช้ในการอธิบายเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และ

นำ เสนอในรูปตารางร้อยละ

1.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้อธิบายค่าของคะแนนการเลือกคุณสมบัติของคู่ครอง

2. สถิติวิเคราะห์ ใช้ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม โดยใช้ค่า F-test ใช้ทดสอบเปรียบเทียบตัวแปรอิสระซึ่งจำแนกเป็น 2 กลุ่มขึ้นไป(ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง(Two-way ANOVA) ของความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยในการเลือกคุณสมบัติของคู่ครองแต่ละคุณสมบัติ) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ต่อไป โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระ 2 ตัว คือ

2.2.1 เพศ แบ่งเป็น เพศชายและเพศหญิง

2.2.2 ช่วงวัย ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มอายุระหว่าง 13 – 15 ปี และกลุ่มอายุระหว่าง 18 – 21 ปี

ผลการวิจัย

1.) คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง คือ การมีรายได้น้อยกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ($p < .001$) และรูปร่างหน้าตาดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

2.) คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย คือ ความเต็มใจที่จะลงทุนเพื่อบุตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

3.) คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายและผู้หญิงไม่แตกต่างกัน คือ การมีบุตรแล้ว, มีอารมณ์ขัน, เคยใช้ชีวิตคู่มาแล้ว, นับถือศาสนาต่างกัน และการเป็นคนที่ทำนรักเขาและเขารักท่าน

4.) คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น คือ ซื่อสัตย์และไว้ใจได้, เคยมีประสบการณ์ทางเพศมาแล้ว, เข้าอกเข้าใจกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$), การเป็นคนที่รักท่าน, บุคลิกภาพและลักษณะนิสัยคล้ายคลึงกัน มีความรับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) และมีเชื้อชาติต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

5.) คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและผู้ชายที่อยู่ในวัยรุ่นตอนปลายไม่แตกต่างกัน คือ การมีอายุมากกว่า, การศึกษาสูงกว่า, หน้าที่การงานมั่นคง, มีทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมคล้ายคลึงกัน, มีความมั่นคงทางอารมณ์, ทะเยอทะยานและอดุสหาหะ, ฐานะทางบ้านดี และเป็นที่ยอมรับของครอบครัว

6.) คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น คือ การมีอายุมากกว่า, มีทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมคล้ายคลึงกัน, ทะเยอทะยานและอุตสาหกรรม, และมีความมั่นคงทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และการมีการศึกษา-สูงกว่า, หน้าที่การงานมั่นคง, ฐานะทางบ้านดี และเป็นที่ยอมรับของครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

7.) การมีรายได้มากกว่า เป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นมากกว่าผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ในขณะที่การมีรายได้มากกว่าเป็นลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

8.) การมีสุขภาพดี เป็นคุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นมากกว่าผู้ชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ในขณะที่การมีสุขภาพดีเป็นลักษณะที่น่าพึงปรารถนาสำหรับผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

9.) คุณลักษณะที่น่าพึงปรารถนาที่ทั้งผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลายไม่แตกต่างกัน คือ การมีการศึกษาต่ำกว่า และสถานภาพทางสังคมสูง

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย หากทำการขยายผลการวิจัยไปสู่กลุ่มตัวอย่างในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น โดยสามารถนำทฤษฎีทางจิตวิทยาพัฒนาการ, ทฤษฎีวิวัฒนาการ, ทฤษฎีบทบาททางสังคม และสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมมาช่วยในการอธิบายให้เข้าใจในคุณลักษณะคู่ครองที่พึงปรารถนา ได้กระจ่างชัดและเห็นความเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงวัยได้ดียิ่งขึ้น

2. เนื่องจากความแตกต่างของคุณลักษณะต่างๆ ในเพศและช่วงวัย มีความแตกต่างกันตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม จากผลการวิจัยที่แล้วมารวมทั้งงานนี้ยังไม่สามารถให้คำตอบถึงสาเหตุของความแตกต่างในช่วงวัยในบางลักษณะได้ ที่ต้องทำการวิจัยเฉพาะเจาะจงถึงจะหาคำตอบที่ชัดเจนได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กิติมา วิศวพลานนท์. (2543). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกคู่ครองของพนักงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชินษรฐา โภชนกุล. (2521). *ทัศนคติของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่อการเลือกคู่ครองและการวางแผนครอบครัว*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฉันทนา สายสมบัติ, ร้องเอกหญิง. (2541). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อทางเลือกคู่ครองของนายทหารสังกัด บก. ทหารสูงสุด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐนันท์ คงคาลวง. (2548). *เหตุผลของการมีพฤติกรรมทางเพศที่ขาดการป้องกันในสตรีวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ สาขาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระพร อุวรรณโณ. (2537). *จิตวิทยาสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา).
- นพมาศ ธีรเวคิน. (2539). *จิตวิทยาสังคมกับชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปาจรีย์ วัฒนากกร. (2546). *ทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่มีต่อการเลือกคู่ครอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประไพ การะเกตุ. (2546). *ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับการติดยาเสพติดของวัยรุ่นชายตอนต้นในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ สาขาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร. (2530). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2550). *จิตวิทยาครอบครัวกับชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์. (2528). *จิตวิทยาสังคมร่วมสมัย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์สยามจำกัด.
- ภาสกร รัตนปนัดดา. *ว่าที่ร้อยตำรวจโท*. (2544). *การเปรียบเทียบแรงจูงใจและคุณลักษณะในการเลือกคู่ระหว่างคู่ที่มีการกำกับการแสดงออกตนสูงและต่ำ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม สาขาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชณีกร เศรษฐรัฐ. (2519). *โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- วิทยา นาควัชระ. (2547). *คู่มือของพันธุ์แท้*. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ศิริพิชญ์ กฤษณะเศรณี. (2546). *ค่านิยมของวัยรุ่นไทยเกี่ยวกับความรัก คู่ครอง และการแต่งงาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริสุข ยืนหาญ. (2534). *แบบแผนการเลือกคู่ครอง : ศึกษาเฉพาะประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สิรินธร วงศ์ทองศักดิ์. (2545). *ความแตกต่างระหว่างเพศและอายุในการเลือกคุณสมบัติของคู่ครอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม สาขาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชา จันทน์เอม. (2529). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สุพิตรา สุภาพ. (2536). *สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- อมรรัตน์ เสวตนันท์. (2529). *การศึกษาความรู้ เจตคติและความต้องการที่จะศึกษาเรื่องเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉรา ภาคิกะวัยวัฒน์. (2522). *การเลือกคู่ครองของข้าราชการกรุงเทพมหานครที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยา มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคม วิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Brown, R. A. (1994). Romantic love and the spouse selection criteria of male and female Korean college students. *Journal of Social Psychology*, 134, 183-189.
- Buss, D. M. (1999). *Evolutionary psychology: The new science of mind*. Boston: Allyn and Bacon.
- Buss, D. M. (2006). Strategies of Human Mating. *Journal Psychological Topics* 15, 2, 239-260.
- Buss, D. M., & Barnes, M. (1986). Preference in human mate selection. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50, 559-570.
- Buss, D. M., & Schmitt, D. P. (1993). Sexual strategies theory: An evolutionary perspective on human mating. *Psychological Review*, 100, 204-232.
- Coomb, L. C., Freedman, R. , Friedman, J., & Pratt, W. F. (1970). Premarital pregnancy and status before and after marriage. *American Journal of Sociology*, 75, 800-820.
- Crockett, L. J., Raffaelli, M., and Moilanen, K. L. (2003). Adolescent Sexuality: Behavior and Meaning in Adams, G. R., and Berzonsky, M. D. (Ed.), *Blackwell ndbook of Adolescence*. (pp. 371–392). Mass: Blackwell Publishing.
- Dusek, J. B. (1987). *Adolescent development and behavior*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Dyer, D. E. (1983). *Courtship, Marriage, and Family: American Style*. Illinois: Dorsey Press.
- Etaugh, C. A. & Bridges, J. S. (2004). *The Psychology of Women: A Lifespan Perspective*. 2 nd ed. Boston: Pearson Education, Inc.
- Franzoi, S.L. et al. (1994). *Two social worlds: Social correlates and stability of adolescent status groups*. *J. Pers. Soc. Psychol.*, 67, 462-473.
- Freud, Sigmund. (1963). *The origin of psycho-analysis*. Letters to Wilshem Fliess, Drafts and notes: 1887/1902. London: IMAGO.
- Gaulin, S. J. C., & McBurney, D. H. (2004). *Evolutionary Psychology*. 2 nd ed. New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Hendrick, S. S. (1995). *Close relationship: What couple therapist can learn*. Pacific Grove, CA: Brook/Cole.

- Holman, T.B. & Li, B.D. (1997). Premarital factors influencing perceived readiness for marriage. *Journal of Family Issues*, 18, 124-144.
- Hurlock, E. B. (1973). *Development psychology*. New Delhi: McGraw-Hill Publishing Co.
- Lance, W. (2004). *Evolutionary psychology: an introduction/ Lance Workman and Will Reader*. Cambridge: Cambridge University.
- Larson, J.H. (1988). Factors influencing college students' perceived readiness for marriage. *Family Perspective*, 22, 145-156.
- Rogers, D. (1972). *The psychology of adolescence*. 2nd ed. New York: Appleton Century Crofts.
- Schneider, D. J. (1976). *Social psychology*. Boston: Addison-Wesley.
- Sprecher, S., Sullivan, Q., & Hatfield, E. (1994). Mate selection preference: Gender differences examined in a national sample. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66, 1074-1080.
- Trivers, R. L. (1972). Parental investment and sexual selection. In B. G. Campbell (Ed.), *Sexual selection and the descent of man, 1871-1971* (pp. 136-179). Chicago: Aldine.
- Wiggins, J., Wiggins, B. and Vander Zanden, J. (1994). *Social Psychology* (5th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Zelnik, M., & Kantner, J. F. (1974). The resolution of teenage first pregnancies. *Family Planning Perspective*, 6, 74-80.

ภาคผนวก

แบบสอบถามความคิดเห็นในการเลือกคุณสมบัติผู้ครอง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ( ) หน้าข้อความที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุดของท่านเพียงคำตอบเดียว และ ✓ หรือกรณาคิดคำตอบลงในช่องว่างที่ขีดเส้นใต้ไว้ให้ครบทุกข้อ

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง

2. อายุ _____ ปี

3. ระดับการศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า อื่นๆ.....

4. ชั้นปี

1 2

3 4

5 6

ส่วนที่ 2 การเลือกคุณสมบัติของผู้ครอง

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาคุณสมบัติของผู้ครองต่อไปนี้ว่าหากท่านจะเลือกผู้ครอง คุณสมบัตินั้นๆ น่าพึงปรารถนาสำหรับท่านมากน้อยเพียงใด ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✕ ทับตัวเลขในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยที่

- 1 หมายถึง คุณสมบัตินั้นน่าพึงปรารถนาต่อท่านน้อยที่สุด และท่านต้องการแต่งงานด้วยน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง คุณสมบัตินั้นน่าพึงปรารถนาต่อท่านน้อย และท่านต้องการแต่งงานด้วยน้อย
- 3 หมายถึง คุณสมบัตินั้นน่าพึงปรารถนาต่อท่านปานกลาง และท่านต้องการแต่งงานด้วยปานกลาง
- 4 หมายถึง คุณสมบัตินั้นน่าพึงปรารถนาต่อท่านมาก และท่านต้องการแต่งงานด้วยมาก
- 5 หมายถึง คุณสมบัตินั้นน่าพึงปรารถนาต่อท่านมากที่สุด และท่านต้องการแต่งงานด้วยมากที่สุด

ตัวอย่าง

คุณสมบัติของผู้ครอง	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. สุขภาพดี	✕	2	3	4	5

คุณสมบัติของผู้ครอง	นำพียง	นำพียง	นำพียง	นำพียง	นำพียง
	ปรารถนา น้อยที่สุด	ปรารถนา น้อย	ปรารถนา ปานกลาง	ปรารถนา มาก	ปรารถนา มากที่สุด
	1	2	3	4	5
1. สุขภาพดี	1	2	3	4	5
2. ซื่อสัตย์และไว้วางใจได้	1	2	3	4	5
3. เคยมีประสบการณ์ทางเพศมาแล้ว	1	2	3	4	5
4. มีบุตรแล้ว	1	2	3	4	5
5. มีอายุน้อยกว่าท่าน	1	2	3	4	5
6. มีอารมณ์ขัน	1	2	3	4	5
7. เคยใช้ชีวิตคู่มาแล้ว	1	2	3	4	5
8. เป็นคนที่รักท่าน	1	2	3	4	5
9. สถานภาพทางสังคมสูง	1	2	3	4	5
10. มีการศึกษาต่ำกว่าท่าน	1	2	3	4	5
11. ทะเยอทะยานและอดสาหะ	1	2	3	4	5
12. มีเชื้อชาติต่างกัน	1	2	3	4	5
13. ฐานะทางบ้านดี	1	2	3	4	5
14. มีอายุมากกว่าท่าน	1	2	3	4	5
15. เข้าอกเข้าใจกัน	1	2	3	4	5
16. เป็นคนที่ท่านรัก	1	2	3	4	5
17. มีการศึกษาสูงกว่าท่าน	1	2	3	4	5
18. มีรายได้มากกว่าท่าน	1	2	3	4	5
19. ทักษะคติ/ความเชื่อ/ค่านิยมคล้ายคลึงกัน	1	2	3	4	5
20. หน้าที่การงานมั่นคง	1	2	3	4	5
21. มีรายได้น้อยกว่าท่าน	1	2	3	4	5
22. บุคลิกภาพและลักษณะนิสัยคล้ายคลึงกัน	1	2	3	4	5
23. มีความรับผิดชอบ	1	2	3	4	5
24. รูปร่างหน้าตาดี	1	2	3	4	5
25. เต็มใจที่จะลงทุนเพื่อบุตร	1	2	3	4	5
26. เป็นที่ยอมรับของครอบครัวท่าน	1	2	3	4	5
27. มีความมั่นคงทางอารมณ์	1	2	3	4	5
28. นับถือศาสนาต่างกัน	1	2	3	4	5
29. เป็นคนที่ท่านรักเขาและเขารักท่าน	1	2	3	4	5